

СЛУЖБЕН ВЕСНИК

НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Раконисите се испраќаат во дупли-
кат на адреса: „Службен весник на
НРМ“—Скопје. Огласи по тарифата

СКОПЈЕ
Сабота, 19 септември 1953
Број 29
Година IX

Претплата за 1953 год. изнесува
600 дин. Овој број чини 60 динари.
Чековна сметка број 801-Т-166.

106

ОДЛУКА

за прогласување

НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА УСТАВНИОТ ЗАКОН ЗА ОПШТЕСТВЕНОТО И ПОЛИТИЧКОТО УСТРОЈСТВО И ОРГАНИТЕ НА ВЛАСТА НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

На основа член 41 точка 5 од Уставниот закон за основите на општественото и политичкото устројство и органите на власта на Народна Република Македонија, Народното собрание на Народна Република Македонија на седницата одржана на 15 септември 1953 година донесе

ОДЛУКА

Се прогласува и влегува во сила Законот за изменување на Уставниот закон за основите на општественото и политичкото устројство и органите на власта на Народна Република Македонија усвоен од Народното собрание на седницата од 15 септември 1953 година.

Во Скопје, 15 септември 1953 година.

Народно собрание
на Народна Република Македонија

Секретар, Претседател,
Фируз Назим, с. р. Димче Стојанов — Мире, с. р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА УСТАВНИОТ ЗАКОН ЗА ОСНОВИТЕ НА ОПШТЕСТВЕНОТО И ПОЛИТИЧКОТО УСТРОЈСТВО И ОРГАНИТЕ НА ВЛАСТА НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Член 1

Член 34 од Уставниот закон за основите на општественото и политичкото устројство и органите на власта на Народна Република Македонија се изменува и гласи:

„Народните пратеници за Соборот на производителите ги избираат производителите одделно секој во својата производителна група.

Производителните групи се:

1) Групата на индустријата, трговијата и занаетчиството, која ги опфаќа работниците и службениците запослени во индустријата, рударството, шумарството, градежништвото, транспортот, поштенско-телеграфско-телефонската служба, трговијата, угостителството, комуналната делатност, занаетчиите и занаетчиските работници;

2) Групата на селското стопанство, која ги опфаќа земјоделците што се членови на земјоделските задруги и членовите на нивните домаќинства што се бават со земјоделство, работниците и службениците на селско-стопанските добра, селско-стопанските работници и службениците на земјоделските задруги.

Право да избираат пратеници за собор на производителите имаат производителите што уживаат општо избирачко право.

Во секоја производителна група се избира оној број пратеници за соборот на производителите што му е сразмерен на учеството на групата во вкупниот општествен производ на Народна Република Македонија во текуштиот републички општествен план.

Во рамките на секоја производителна група пратениците се избираат по норма: еден пратеник на еднаков број производително население“.

Член 2

Овој закон влегува во сила кога ќе го прогласи Народното собрание.

107

УКАЗ

за прогласување

НА ЗАКОНОТ ЗА ПРАВАТА И ДОЛЖНОСТИТЕ, ИЗБОРОТ И ОТПОВИКУВАЊЕТО НА НАРОДНИТЕ ПРАТЕНИЦИ НА НАРОДНОТО СОБРАНИЕ НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

На основа член 71 точка 11 од Уставниот закон за основите на општественото и политичкото устројство и органите на власта на Народна Република Македонија, Извршниот совет го прогласува Законот за правата и должностите, изборот и отповикувањето на народните пратеници на Народното со-

брание на Народна Република Македонија што Народното собрание го усвои на својата седница одржана на 15 септември 1953 год.

У Бр. 4
15 септември 1953 година
Скопје.

Извршен совет
на Народното собрание на
Народна Република Македонија
Претседател
на Народното собрание Претседател
на НРМ, на Извршниот совет,
Димче Стојанов-Мире, с. р. Лазар Колишевски, с. р.

ЗАКОН

ЗА ПРАВАТА И ДОЛЖНОСТИТЕ ИЗБО- РОТ И ОТПОВИКУВАЊЕТО НА НАРОД- НИТЕ ПРАТЕНИЦИ НА НАРОДНОТО СО- БРАНИЕ НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Глава прва

ПРАВА И ДОЛЖНОСТИ НА НАРОДНИТЕ ПРАТЕНИЦИ

Член 1

Народните пратеници избрани во Народното собрание на Народна Република Македонија се политички претставници на работниот народ од Народна Република Македонија и на работниот народ од околиите и градовите во кои се избрани, односно претставници на производителите од Народна Република Македонија и на стопанските организации во кои се организирани производителите.

Член 2

Во Народното собрание и во народниот одбор на околицата и градот, како и во околицата и градот во кои се избрани, народните пратеници имаат права и должности утврдени со Уставот и со овој закон.

Во поглед имунитетските права на пратениците и нивните права на накнада во врска со вршењето на пратеничката должност, важат одредбите на Уставниот закон и Правилникот за работата.

а) Во Народното собрание

Член 3

Народниот пратеник има право:
на домот чиј е член и на Собранието да му предлага претресување и донесување на закони и други акти и одлуки од нивната надлежност;

на домот чиј е член и на Собранието да му предлага отворање на анкета;

да предлага органите што ги избира Собранието да му поднесат извештај на домот чиј е член или на Собранието, како и да го покренуваат прашањето за разрешување на органите, поедините членови на колегиалните тела и функционерите што ги избира Собранието или домот чиј е член;

на Извршниот совет да му упатува прашања; на домот чиј е член и на Собранието да му предложи отворање на дискусија по прашањето што го поставил;

на одборите и комисиите на домот чиј е член и во одборите и комисиите на Народното собрание да покренува прашања од нивна надлежност и да предлага донесување на заклучоци и резолуции, но без право на одлучување ако не е член на одборот или комисијата;

преку домот чиј е член да бара обавестување од државните секретари и другите раководители на републичките органи на управата.

За остварување на своите права во Народното собрание народниот пратеник има право од сите државни органи да бара обавестувања за спроведувањето на сојузните и републичките закони и другите одлуки и мерки на Сојузната народна скупштина и сојузните органи и на Народното собрание и неговите органи.

Начинот на вршењето на правата од претходните ставови се одредува со правилниците за работата на домовите и Собранието.

Член 4

Ако член на Републичкиот собор, покрај пратеничките должности врши и некоја друга постојана јавна служба извон Народното собрание, Републичкиот собор може, согласно со одредбите на Правилникот за работата, да одреди пратеникот да ја врши само пратеничката должност.

б) Во народниот одбор на околица односно град

Член 5

Секој член на Републичкиот собор стекнува право на одборник во околицкиот односно градскиот собор на народниот одбор на околицата односно градот на чие подрачје е изборната околица во која е избран.

Секој член на Соборот на производители-те стекнува право на одборник во околицкиот и градскиот собор на производителите на народниот одбор на околицата односно градот на чие подрачје е изборната околица во која е избран.

Член 6

Народниот пратеник што не е избран за одборник на народен одбор на околица однос-

но град не може да врши никаква постојана функција во народниот одбор, неговите собори или неговите органи

Член 7

Секој народен пратеник има право на соборот во кој има право на одборник да му поднесува извештај за својата пратеничка работа, работата на домот на кој му припаѓа и Собранието. Пратеникот е должен да поднесе извештај кога тоа од него го побара соборот на народниот одбор.

Соборот на народен одбор е должен по предлог од народниот пратеник да го стави на дневен ред неговиот извештај.

Народниот пратеник има право на седницата на собор или народен одбор да предложи донесување на одлуки и заклучоци со кои се остваруваат правата и обврските на народниот одбор што за народниот одбор произлегуваат од законот и другите одлуки на Сојузната народна скупштина и Народно-то собрание. Предлогот на пратеник задолжително се внесува во дневниот ред.

Член 8

Народниот пратеник е должен на соборот во кој има право на одборник, кога тоа го побара соборот, да му дава обавестувања по прашањата што домот чиј е член односно Собранието ги претресува или проучува.

Соборот на народниот одбор може на дневен ред да го стави претресувањето на поедините прашања што стојат во врска со законите и одлуките на домот односно Собранието што се подготвуваат или се веќе донесени.

На основа овој предлог соборот може да одлучи да поднесе соодветен предлог или да му достави мислење на соодветниот дом или на Собранието.

Народниот пратеник е должен предлогот или мислењето на соборот или народниот одбор да му го изложи на домот односно на Собранието и во случај ако тој лично со нив не се сложува. Претседателот на Народното собрание ќе му предложи на домот односно на Собранието да се стави на дневен ред таков предлог односно мислење.

Народниот пратеник го известува соборот односно народниот одбор за одлуката или мислењето на домот односно Собранието по прашањето што го изложил.

Член 9

По барање од собор односно народниот одбор народниот пратеник е должен да присуствува на одредена седница на соборот или народниот одбор ако не е спречен со работата на Собранието или со други пратенички должности.

Член 10

Секој член на Соборот на производители-те може да го свика изборното тело што го

избрало за да му поднесе извештај за својата пратеничка работа, за работата на Соборот и Собранието.

Една четвртина од членовите на изборното тело можат од членот на Соборот на производители-те да бараат на изборното тело да му поднесе извештај за својата пратеничка работа, за работата на Соборот на производители-те и Собранието и во таа цел можат да го свикаат изборното тело.

Секој член на Соборот на производители-те е должен во Соборот на производители-те односно Собранието да изложи предлог и мислење што изборното тело ќе му ги поднесе односно достави во врска со законите и другите одлуки што ги подготвуваат или веќе ги донеле Соборот на производители-те односно Собранието. Тој е должен тоа да го стори и во случај ако лично не се сложува со таков предлог или мислење.

Трошковите проузрокувани со состанокот на изборното тело свикано према став 2 и 3 на овој член, паѓаат на терет на народниот одбор на кој му припаѓаат членовите на изборното тело.

в) Во изборната околија

Член 11

Републичките народни пратеници имаат право и должност во изборната околија да го следат остварувањето на самоуправувањето на работниот народ и слободата и правата на граѓаните, спроведувањето на сојузните и републичките закони и другите одлуки и мерки на сојузните и републичките органи на власта, почитувањето на законите и законитоста, општата политичка состојба, и да ги следат и другите прашања што се од значење за стопанскиот, културниот и социјалниот развој на околијата или градот.

Пратениците од Соборот на производители-те нарочно го следат во изборната околија остварувањето на самоуправувањето на производители-те и нивните социјално економски права, извршувањето на обврските на стопанските организации спрема општествената заедница, како и ја следат работата на самоуправните установи во областа на стопанството и социјалното осигурување.

Член 12

Во вршењето на своите права и должности во изборната околија, народните пратеници се должни за своите запитувања да го обавестуваат домот чии се членови односно Народното собрание, нивните одбори и комисии и соодветниот собор на народниот одбор на околијата односно градот, и имаат право да им поднесуваат предлози за донесување на одлуки и преземање на мерки за кои се надлежни овие претставнички тела.

Член 13

Народните пратеници се должни одвреме навреме на избирачите од подрачјето на изборната околија да им поднесуваат извештај за својата пратеничка работа, за работата на домот чии се членови и на Собранието.

Народниот одбор на општина или град, односно органот овластен за свикување на собир на избирачите во стопанските организации е должен по предлог од народниот пратеник да свика собир на избирачи на кој пратеникот ќе поднесе извештај.

Една третина од избирачите настанети на подрачјето за кое се одржува собир на избирачите може од членот на Републичкиот собор да бара да присуствува на собирот на избирачи и да поднесе извештај за својата пратеничка работа, за работата на Републичкиот собор и Собранието, како и да ислуша предлози и мислења на собирот.

Секои 100 избирачи во стопанските организации на производителната група во која е избран пратеникот можат од членот на Соборот на производителите да бараат да присуствува на собирот на избирачите во стопанската организација и да поднесе извештај за својата пратеничка работа, за работата на Соборот на производителите и Собранието, како и да ги ислуша предлозите и мислењата на собирот.

Народниот пратеник е должен да се одзове на позивот од избирачите ако не е спречен со работа на Собранието или со други пратенички должности.

Член 14

Секој пратеник е должен во изборната околија да одреди едно постојано место на кое избирачите во одредено време ќе можат да му ги поднесуваат своите предлози и мислења.

Член 15

Од сите државни органи во околијата или градот во кои се избрани, како и од сите установи и стопански организации на подрачјето на таа околија или градот, пратениците од Републичкиот собор се овластени да бараат податоци за нивната работа и послужување, осем оние податоци, за чие чување и соопштување важат посебни прописи.

Пратениците од Републичкиот собор можат да присуствуваат на седниците на советите и другите тела на народните одбори и органите на самоуправните установи. Тие имаат право на овие состаноци да изнесуваат свое мислење по прашањата што се на дневниот ред, но немаат право да учествуваат во одлучувањето.

Со цел да се добијат податоци и утврди состојбата на државните органи, установите и стопанските организации, народните пратеници од Републичкиот собор можат на околинскиот или градскиот собор или на народ-

ниот одбор да му предложат отворање на анкета и сами да земат учество во таква анкета.

Член 16

Спрема државните органи од околијата односно градот што се бават со работите на стопанството, како и спрема стопанските установи, установите на социјалното осигурување и стопанските организации на подрачјето на изборната околија пратениците од Соборот на производителите ги имаат истите права и должности што ги имаат и пратениците од Републичкиот собор спрема државните органи, установи и стопански организации.

Пратениците од Соборот на производителите можат да присуствуваат на состаноците на работните колективи, на седниците на работничките совети на стопанските организации, на собранијата на земјоделските задруги и на седниците на управните тела на установите за социјално осигурување, а имаат и право на тие седници да изнесуваат свое мислење по прашањата од дневниот ред, но немаат право да учествуваат во одлучувањето.

Член 17

Своите права и должности во изборната околија народните пратеници ги вршат во склад со одредбите на Уставот и законите.

Народните пратеници не можат да вршат никакви акти на власт нити да издаваат било какви наредби. Своите предлози и примедби што се однесуваат до работата на државните органи, установите и стопанските организации тие ги изнесуваат на седниците на соодветните претставнички тела и нивните одбори и комисии.

Ако пратеникот ги пречекорува правата одредени со овој закон, заинтересованиот орган, установата и организацијата може против таквата работа на пратеникот да му стави свој приговор на домот на кој му припаѓа пратеникот.

Глава втора

ОСНОВНИ ОДРЕДБИ ЗА ИЗБОРОТ И
ОТПОВИКУВАЊЕТО НА НАРОДНИТЕ
ПРАТЕНИЦИ

1) Избор

Член 18

Општи избори за народни пратеници на Народното собрание, како и избори за народни пратеници на поедините негови домови распишува Извршниот совет.

Изборите за народни пратеници на Народното собрание мораат да бидат распишани пред да истече последниот ден од периодот за кој е избрано Собранието. Ако Собранието или некој негов дом биде распуштено пред да истекло времето за кое Собранието е из-

брано, Извршниот совет ќе распише избори најдоцна седмиот ден од денот кога е донесена одлуката за распуштање на Собранието или неговиот дом.

Од денот на распуштањето на Собранието односно на еден негов дом до денот на изборите не може да протече повеќе од три ни помалку од два месеца.

Член 19

Новоизбраното Народно собрание се состојува најдоцна за 30 дена по одржаните избори.

Првиот состанок на новоизбрано Собрание го свикнува и отвора Претседателот на последното Собрание.

Ако Претседателот во одредениот рок не го свика новоизбраното Собрание, најмалку 20 пратеника можат сами да го свикаат Собранието.

Член 20

Изборите за народни пратеници на Републичкиот собор се вршат во еден ист ден во целата Народна Република Македонија и тоа во недела.

Изборите за народни пратеници на Соборот на производителите можат да се извршат во разни денови по производителните групи.

Помеѓу денот на изборите за едниот и за другиот дом не смее да поминат повеќе од седум дена.

Член 21

Републичкиот собор и Соборот на производителите се избираат за период од четири години.

Почетокот на овој период се смета од денот кога се извршени изборите за обата дома на Народното собрание.

Член 22

Народни пратеници на Републичкиот собор избираат граѓаните на основа општо, еднакво и непосредно избирачко право. Еден пратеник на Републичкиот собор се избира на 12.000 жители.

Член 23

Право да избираат пратеници на Републичкиот собор имаат државјаните на Федеративна Народна Република Југославија што имаат избирачко право по одредбите на Законот за избирачките списоци и се запишани во избирачкиот список на некое место на територијата на Народна Република Македонија.

За народен пратеник на Републичкиот собор може да биде избран секој државјанин на Федеративна Народна Република Југославија што има избирачко право.

Член 24

Народните пратеници на Соборот на производителите, како претставници на своите стопански организации, ги избираат производителите запослени во производството, тран-

спортот и трговијата преку изборни тела што се образуваат на начинот одреден со овој закон.

Изборот на пратениците од Соборот на производителите се врши по производителни групи.

Производителни групи се:

1) групата на индустријата, трговијата и занаетчиството, која ги опфаќа работниците и службениците запослени во индустријата, рударството, шумарството, градежништвото, транспортот, поштенско-телеграфско-телефонската служба, трговијата, угостителството, комуналната делатност и занаетчиството, како и занаетчиите;

2) групата на селското стопанство, која ги опфаќа земјоделците што се членови на земјоделските задруги и членовите на нивните домаќинства што се бават со земјоделство, работниците и службениците на селско-стопанските добра, работниците и службениците на земјоделските задруги и другите селско-стопански работници.

Од вкупниот број членови на Соборот на производителите во секоја производителна група се избира оној број пратеници што е сразмерен на учеството на групата во вкупниот општествен производ на Народна Република Македонија утврден во текуштиот републички општествен план.

Во секоја производителна група еден пратеник се избира на еднаков број производително население.

За пратеник на Соборот на производителите може да биде избран секој производител што и' припаѓа на онаа производителна група во која се избира пратеникот и што има избирачко право по одредбите на Законот за избирачките списоци. За пратеник може да биде избран и синдикалниот односно задружниот функционер што за функционер е избран од производителите.

Вкупниот број пратеници што се избира во Соборот на производителите се одредува согласно со нормата: еден пратеник на 15.000 производително население.

Производителното население го сочинуваат производителите заедно со членовите на нивните домаќинства кои што тие ги издржуваат.

Член 25

Изборното тело за избор пратеници за секоја производителна група го сочинуваат членовите на соборите на производителите на околиите и градовите од подрачјето на изборната околија што се избрани во соодветната производителна група.

Секој член на изборното тело гласа со толкав број гласови колку во околијата односно градот на него сразмерно доаѓаат производители од онаа производителна група во која е избран за член на Соборот на производителите.

Член 26

Бројот на населението се утврдува според податоците од последниот попис на населението, при кое се зема во обзир и зголемувањето на населението што настапило во меѓувремето, според службените статистички податоци.

Бројот на производителното население се утврдува според последните службени статистички податоци.

Член 27

Изборите за народни пратеници на Републичкиот собор, како и изборите за народни пратеници на Соборот на производителите се вршат по изборни околии.

Изборната околија за избор на пратеници во Соборот на производителите ја сочинуваат стопанските организации на подрачјето на поедините административни околии односно градови.

Во секоја изборна околија се избира еден пратеник.

Ако еден град или околија избира повеќе од еден пратеник во Соборот на производителите, за сите изборни околии на подрачјето на таков град или околија се образува едно изборно тело и оно врши избор на сите пратеници што се избираат во соодветната производителна група во градот или околијата.

Член 28

Право да предлагаат кандидати за народни пратеници на Републичкиот собор имаат избирачите на собири на избирачите, како и со овој закон одреден број избирачи.

Право да предлагаат кандидати за народни пратеници на Соборот на производителите имаат собирите на избирачите по стопанските организации, како и со овој закон одреден број производители.

Член 29

Едно исто лице не може да биде кандидат за народен пратеник на Републичкиот собор и на Соборот на производителите.

Едно исто лице може да биде кандидат само во една изборна околија.

Член 30

За пратеник е избран кандидатот што добил најголем број гласови.

Член 31

Службеник во државната управа или судија што ќе биде избран за народен пратеник престанува да биде државен службеник кога ќе му биде мандатот верификуван.

2) Отповикување

Член 32

Избирачите имаат право да го отповикат народниот пратеник ако веќе не ја ужива нивната доверба.

Член 33

Народен пратеник од Републичкиот собор можат да го отповикаат избирачите од изборната околија во која е избран.

Народен пратеник од Соборот на производителите може да го отповика изборното тело што го избрало.

Член 34

Право да поведат постапка за отповикување на народен пратеник од Републичкиот собор имаат собирите на избирачи и групи избирачи.

Право да поведат постапка за отповикување на народен пратеник од Соборот на производителите имаат собирите на избирачите во стопанските организации и група производители.

Право на иницијатива за свикување собири на избирачите за поведување постапка за отповикување на народен пратеник имаат околските и градските собори на подрачјето на изборната околија односно една третина од изборното тело.

Член 35

Народен пратеник од Републичкиот собор е отповикан ако за отповикување гласало мнозинство од сите избирачи од изборната околија.

Народен пратеник од Соборот на производителите е отповикан ако членовите на изборното тело, со мнозинство од гласовите, гласале за отповикување.

Член 36

Народниот пратеник престанува да биде член на Народното собрание од денот кога е извршено отповикувањето.

За пополнување на пратеничкото место упатзено со отповикување на народен пратеник се врши дополнителен избор на нов пратеник. Отповиканиот пратеник не може да биде кандидуван на тој избор.

3) Заеднички одредби за изборот и отповикувањето

Член 37

Избирачите гласаат лично.

Никој не може да гласа преку полномошник.

Член 38

Ниеден граѓанин што по законот има избирачко право не може да биде лишен од правото на гласање при избори или при гласање за отповикување нити спречен да гласа.

Во времето од пет дена пред па до три дена по изборите државните органи и службените лица не можат да ги повикуваат избирачите, осем ако е очевидно дека одзивањето на позивот не го спречува избирачот да го исползува своето избирачко право.

Член 39

Гласањето е тајно и се врши со гласачки ливчиња

Член 40

Се обезбедува слободата на определување на избирачите и тајноста на гласањето. Ниеден државен орган или службено лице не може во никој случај да го повика избирачот на одговорност поради гласањето нити од него да бара да каже за кого гласал или зошто не гласал односно дали гласал за или против отповикувањето.

Член 41

Со спроведувањето на избори за народни пратеници на Народното собрание раководат изборни комисии и избирачки одбори.

Истите органи го раководат спроведувањето на отповикување на народен пратеник.

Органите за спроведување на избори односно органите за спроведување на гласање за отповикување се независни во својата работа од сите други државни органи и работат по законот и другите прописи донесени на основа законот.

Глава трета

ОРГАНИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ИЗБОРИ

Член 42

Комисиите за спроведување на избори се:

1) Републичката комисија за избор на републички народни пратеници (во натамошниот текст: Републичка изборна комисија) со седиште во град Скопје;

2) околиски изборни комисии со седиште во седиштето на народниот одбор на административната околија;

3) градски изборни комисии со седиште во градот.

Одредбите на овој закон за околиските изборни комисии во сè важат и за градските изборни комисии.

Член 43

Републичката изборна комисија ја сочинуваат претседател, секретар и пет члена.

На претседателот и на членовите на изборните комисии им се одредуваат заменици.

Член 44

Републичката изборна комисија ја именува Извршниот совет, а околиските изборни комисии ги именува Републичката изборна комисија.

Претседателот на Републичката изборна комисија и неговиот заменик се именува од редот на судиите на Врховниот суд на НРМ, а претседателите на околиските изборни комисии и нивните заменици се именуваат од редот на судиите. Во недостаток на судии може за заменик на претседателот на околиската изборна комисија да се именува и друго лице.

Републичката изборна комисија се составува во рок од три дена по објавувањето на решението за распишување на избори за народни пратеници на Народното собрание.

Составот и измените во составот на изборните комисии се објавуваат во „Службен весник на НРМ“.

Член 45

Републичката изборна комисија е надлежна:

1) да ги обезбедува техничките подготовки на изборите а особено на изборниот материјал (гласачките кутии, гласачките ливчиња и др.) за сите органи што спроведуваат избори и да го обезбедува извршувањето на тие подготовки;

2) на околиските изборни комисии да им дава упатства по сите прашања во врска со спроведувањето на изборите;

3) да врши надзор над работата на сите околиски изборни комисии;

4) да го објавува резултатот од изборите за пратеници на Народното собрание, како и резултатот од гласањето за отповикување;

5) да врши други задатоци по одредбите на овој закон.

Член 46

Околиските изборни комисии се надлежни:

1) да ги вршат техничките подготовки на изборите;

2) да именуваат избирачки одбори за раководење со гласањето при избори односно отповикување на народните пратеници од Републичкиот собор и на народните пратеници од Соборот на производителите;

3) да се грижат за правилно работење на избирачките одбори и да вршат надзор над нивното работење;

4) да ги потврдуваат кандидатурите за избор на пратениците;

5) да ги утврдуваат резултатите од изборите за пратениците како и да прогласуваат кој кандидат е избран за пратеник на нивното подрачје;

6) да издаваат соопштенија за резултатите од изборите на своето подрачје;

7) да вршат други задатоци по одредбите на овој закон.

За подрачјето на секоја административна околија односно за подрачјето на секој град се образува една околиска односно градска изборна комисија без обзир на тоа колку изборни околии има во подрачјето на таа административна околија односно градот.

Член 47

Изборните комисии се постојани.

Член 48

Со гласањето при избори односно отповикување раководат избирачки одбори. Избирачки одбори се образуваат за секое место

во кое се врши гласање (избирачко место) и во секое изборно тело за избор на пратеници од Соборот на производителите.

Избирачките одбори обезбедуваат правилност и тајност на гласањето.

Избирачките одбори се состојат од претседател и два члена. На претседателот и на членовите на избирачки одбор им се одредуваат заменици.

Два члена на избирачките одбори што се образуваат по избирачките места, како и нивните заменици мораат да бидат од подрачјето на општината односно градот на кое се наоѓа избирачкото место. Претседателот и членовите на избирачкиот одбор што се образуваат во изборно тело, како и нивните заменици се именуваат од редот на членовите на тоа тело.

Надлежната изборна комисија ќе му издаде на претседателот на избирачкиот одбор акт за поставување на избирачкиот одбор.

Член 49

Член на изборна комисија или избирачки одбор, како и негов заменик може да биде граѓанин што има избирачко право.

Членовите на изборната комисија и избирачкиот одбор, како и нивните заменици, не можат да бидат кандидувани за народни пратеници. Во случај да бидат кандидувани нив им престанува должноста член односно заменик во тие органи.

За член на изборна комисија односно избирачки одбор како и за нивни заменик не може да биде именуван пратеникот за чие отповикување се гласа.

Член 50

Органите за спроведување на избори и отповикување полноважно одлучуваат ако се присутни повеќе од половината нивни членови.

Член 51

Народните одбори и другите државни органи се должни да им даваат помош на изборните комисии и избирачките одбори во извршувањето на нивните задатоци.

По барање од изборните комисии државните органи, стопанските и општествените организации се должни да им ги даваат сите податоци што им се потребни за нивната работа.

Глава четврта

ИЗБОР ЗА НАРОДНИ ПРАТЕНИЦИ НА РЕПУБЛИЧКИОТ СОБОР

1) Изборни околии

Член 52

Вкупниот број пратеници на Републичкиот собор, како и бројот на пратениците што се избира во поедините административни околии односно градовите го утврдува Извр-

шниот совет. Во околиите односно градовите не можат да се избираат повеќе пратеници отколку што им припаѓа, според бројот на населението. Ако со поделбата на бројот на пратениците помеѓу околиите односно градовите не биде распореден вкупниот број пратеници преостанатиот број пратеници се распоредува редум на оние околии односно градови што имаат најголем остаток.

Поделба на територијата на Народна Република Македонија на изборни околии за избор на народни пратеници на Републичкиот собор врши Извршниот совет. Одлука за тоа Извршниот совет донесува најдоцна пет дена по распишувањето на изборите.

Член 53

Изборните околии за избор народни пратеници на Републичкиот собор се образува за подрачјето на административната околија односно град така што по правило на 12.000 жители да се избира еден пратеник.

Административната околија односно град што според бројот на жителите избира два или повеќе пратеници се дели на толку изборни околии колку се избираат пратеници. Во тој случај изборните околии се образуваат со соединување на соседни општини од истата административна околија со тоа што изборните околии не можат да се образуваат од делови на поедините општини.

2) Предлагање на кандидатите

- а) од страна на собираи на избирачите

Член 54

Собираите на избирачи на кои се врши предлагање на кандидати за народни пратеници на Републичкиот собор се одржуваат по изборните единици за избор одборници на околискиот односно градскиот собор.

Ако поедини места од подрачјето на изборната единица за која се одржува собираи на избирачи се знатно оддалечени од местото во кое се одржува собираиот, околицката изборна комисија може, по предлог од народниот одбор на општината, да одреди за тие места да се одржуваат собираи на избирачите ако во нив се настанети најмалку 300 избирачи.

Околицката изборна комисија најдоцна пет дена по објавувањето на одлуката за поделбата на територијата на Народна Република Македонија на изборни околии со оглас ќе ги објави сите подрачја за кои на подрачјето на изборната околија се одржуваат собираи на избирачи предвидени со овој закон. Огласот за тоа ќе се објави во седиштето на сите општински народни одбори на подрачјето на изборната околија.

Член 55

Собираите на избирачи ги свикува претседателот на народниот одбор на онаа општина

на односно градот на чие подрачје се одржува собирот.

Ако претседателот на народниот одбор на општината или градот не свика собир на избирачи најдоцна 30 дена по распишувањето на изборите, собир ќе свика, во натамошен рок од пет дена, надлежната околиска изборна комисија.

Свикувањето на собири на избирачи се јавува на вообичениот начин најдоцна три дена пред неговото одржување и со наведување на дневниот ред на собирот.

Времето и местото на одржувањето на собир на избирачи се одредува така што да се овозможи присуството на што поголем број избирачи.

Член 56

Собир на избирачи свикан за предлагање на кандидати за народни пратеници може да се одржи ако на собирот е присутна најмалку една десетина од вкупниот број избирачи од подрачјето за кое се одржува собирот, со тоа што тој број не може да биде помал од 50.

Ако собирот на избирачи не може да се одржи поради тоа што не е присутен потребниот број избирачи, органот овластен за свикување на собир ќе свика нов собир на избирачите.

Право на учество во работата на собир на избирачи и право на гласање имаат само оние лица што имаат избирачко право и се настанети на подрачјето за кое се одржува собирот.

Член 57

Претседателот на народниот одбор на општина односно градот, или одборникот кого го одреди претседателот, го отвора собирот на избирачи и раководи со неговата работа до изборот на претседателство на собирот. Ако собирот го свикала околицката изборна комисија, собирот го отвора и со неговата работа, до изборот на претседателство, раководи одборникот на народниот одбор на општината односно градот кого го одредува околицката изборна комисија.

Со работата на собирот на избирачи раководи претседателство на собирот кое избирачите го избираат на собирот од својата средина. Претседателството на собирот се состои од претседавач и два члена.

Собирот на избирачи избира од својата средина и два оверачи на записникот.

Член 58

По извршениот избор на претседателството, претседавачот ја објавува целта на свикувањето на собирот и начинот на неговото

работење и во таа цел ќе ги прочита одредбите на член 59 до 63 од овој закон.

Потоа по предлог од претседавачот се утврдува дневниот ред кој опфатува:

- 1) избор на кандидациона комисија;
- 2) предлагање на кандидати од страна на избирачите;
- 3) претресување по предлогот на кандидационата комисија и утврдување на кандидатите.

Член 59

Собирот на избирачи избира од редот на присутните избирачи кандидациона комисија чиј е задаток, на основа предлозите од избирачите, на собирот на избирачите да му поднесе коначен предлог за утврдување на кандидати.

Кандидационата комисија се состои од 7 до 15 члена.

Кандидациона комисија имаат право да предложат најмалку 10 избирачи.

По извршеното предлагање се пристапува кон гласање за избор на кандидациона комисија. Гласањето се врши за предложените листи во целина, и тоа јавно.

Избрана е онаа кандидациона комисија што добила најголем број гласови.

Свој претседател кандидационата комисија избира од редот на своите членови.

Член 60

Секој избирач има право да предложи по еден кандидат за народен пратеник.

Предлозите се поднесуваат усно.

Откако се заврши предлагањето на кандидати, кандидационата комисија се повлекува, ги испитува предлозите поднесени од страна на избирачите и составува предлог за утврдување кандидати. Предлогот може да опфати само кандидати што се предложени од избирачите.

Член 61

Членството во кандидационата комисија му престанува на членот на комисијата, кој од страна на избирачите биде предложен за кандидат и пристапува да биде кандидуван. Ако поради ова бројот на членовите на комисијата се смали под седум, наместо членовите на кои им престанало членството ќе се избераат други.

Член 62

Кога кандидационата комисија ќе ја заврши работата, претседателот или некој друг член на комисијата му го соопштува на собирот предлогот на комисијата за утврдување на кандидати со образложение за секој предложен кандидат.

По ова собирот го претресува предлогот на кандидационата комисија. Ако во текот

на претресот се изнесат разлози против кандидатите што ги предложила кандидационата комисија или бидат поднесени предлози за други кандидати, кандидационата комисија задолжително ќе ги оцени истакнатите разлози и предлози и на избирачите ќе му поднесе свој конечен предлог.

Собирот на избирачите гласа посебно за секого од кандидатите што ги предложила кандидационата комисија. Гласањето се врши со дигање рака.

Од кандидатите што ги предложила кандидационата комисија е прифатен секој оној кандидат за кој гласало мнозинството од присутните избирачи. Ако е потребно, ќе се изврши пребројување на гласовите.

Член 63

Ако собирот на избирачи не го усвои во целина предлогот за утврдување на кандидати што го поднела кандидационата комисија, на истиот собир ќе се избере нова кандидациона комисија.

За работата на новоизбраната кандидациона комисија и за постапката за утврдување на кандидатите на собирот на избирачи важат претходните одредби.

Член 64

За работата на собирот на избирачи се води записник. Записникот го потпишуваат претседавачот, записничарот и оверачите на записникот.

Претседателот на народниот одбор на општината односно градот е должен на собирот на избирачи да му обезбеди записничар, но собирот може за записничар да избере друго лице.

Записникот на собирот на избирачи содржи податоци особено за: денот и часот на почетокот и местото на одржувањето на собирот; за кое подрачје собирот се одржува; кој го свикал и отворил собирот; презимето, татковото и роденото име на членовите на претседателството на собирот, записничарот и оверачите на записникот; вкупниот број на избирачите запишани во избирачкиот список за подрачјето за кое се одржува собирот; бројот на присутните избирачи; дневниот ред на собирот; составот на избраната кандидациона комисија; кои кандидати се предложени од страна на избирачите предлогот за утврдување на кандидати; кои кандидати се прифатени; резултатот од гласањето по предлогот за утврдување на кандидати; на кој начин е утврден резултатот од гласањето; другите околности што се од значење за работата на собирот и часот на свршувањето на собирот.

Член 65

На основа заклучокот на собирот на избирачи се составува предлог за кандидатурата. Предлогот на кандидатура содржи:

1) означување дека предлогот се поднесува за избор на пратеник во Републичкиот собор, како и означување на изборната околија и денот на изборите;

2) означување дека предлогот е утврден на собир на избирачи и наведување на податоците за тоа во кое место, кога и за кое подрачје е одржан собирот;

3) презимето, татковото и роденото име и местото на живеење на сите кандидати за народни пратеници утврдени на собирот на избирачи.

Предлогот на кандидатура од собир на избирачите го потпишуваат претседавачот на собирот на избирачите и претседателот на кандидационата комисија. Покрај нивните потписи се означува презимето, татковото и роденото име, занимањето и местото на живеење на секого од нив. Нивните потписи мораат да бидат оверени од страна на органот надлежен за оверување или од страна на народниот одбор на општината односно градот на чие подрачје е одржан собирот на избирачите.

Кон предлогот на кандидатура од собир на избирачите мора да се приложи записникот за работата на собирот на избирачите.

Член 66

Кандидат на собир на избирачи станува оној кандидат што го предложила најмалку една четвртина од вкупниот број собири на избирачи од изборната околија.

б) од страна на група граѓани

Член 67

Предлогот на кандидатура што го поднесува група граѓани мора да биде потпишан од најмалку 100 избирачи запишани во избирачките списоци на подрачјето на изборната околија.

Предлагачите на кандидатура мораат да бидат најмалку од половината општини на подрачјето на изборната околија. Од секоја од овие општини мора да бидат најмалку пет избирачи.

Член 68

Предлогот на кандидатура што го поднесува група граѓани мора да содржи:

1) означување дека предлогот се поднесува за избор пратеници на Републичкиот собор, како и означување на изборната околија и денот на изборите;

2) презимето, татковото и роденото име и местото на живеење на кандидатот.

Предлогот го потпишуваат сите предлагачи. Покрај потписот на секој предлагач мора да биде означено неговото презиме, татково и родено име, занимање и место на живеење. Потписите на предлагачите мораат да бидат оверени од органот надлежен за оверавање или од народниот одбор на општината.

Член 69

Кон предлогот на кандидатура мора да се приложи:

1) писмена изјава од секој кандидат дека пристанува да биде кандидуван, оверена од органот надлежен за оверување;

2) потврда од надлежниот народен одбор на општината односно градот за секој кандидат и за секој потписник дека е воведен во избирачкиот список. Оваа потврда може да се стави и на самиот предлог на кандидатура.

3) Потврдување на кандидатура

Член 70

Предлог на кандидатура од собири на избирачи и предлогот на кандидатура од група граѓани и' се поднесува на надлежната околиска изборна комисија најдоцна дваесет и еден ден пред денот за одржување на изборите.

Потписниците на предлог на кандидатура од собир на избирачи, како и првите три потписници на предлог на кандидатура од група граѓани се сметаат за подносителите на предлогот.

Член 71

Едно исто лице може да биде кандидувано само во една изборна околија.

Ако за едно исто лице е поднесена кандидатура за две или повеќе изборни околии или ако за едно исто лице биде поднесена кандидатура за пратеник во Републичкиот собор и во Соборот на производителите, Републичката изборна комисија ќе го повика кандидатот да се изјасни во рок од 24 часа која од овие кандидатури сака да ја задржи, па другата односно сите други кандидатури ќе ги поништи и за тоа преку околиската изборна комисија ќе ги обавести подносителите најдоцна 24 часа од поништувањето на кандидатурата. Во случај кандидатот во одредениот рок да не се изјасни која кандидатура ја задржува, Републичката изборна комисија ќе ја поништи втората и секоја подоцнешна кандидатура и за тоа ќе ги обавести подносителите на истиот начин и во истиот рок. Предлагачите на поништена кандидатура можат најдоцна на 10 дена пред денот на изборите да и' предложат на околиската изборна комисија друг кандидат.

Член 72

Еден ист избирач може да биде предлагач само на една кандидатура што ја поднесува група граѓани. Ако едно исто лице потпише како предлагач два или повеќе такви предлози на кандидатура, ќе се смета за предлагач само на онаа кандидатура што е порано поднесена на потврдување.

Член 73

Веднаш по приемот на предлогот на кандидатура од собир на избирачи односно по приемот на предлогот на кандидатура од група граѓани, околиската изборна комисија ќе утврди дали предлогот е поднесен во одредениот рок и составен по одредбите на овој закон.

Ако во предлогот најде само формални недостатоци, околиската изборна комисија, најдоцна во рок од 24 часа по приемот на предлогот, ќе ги повика подносителите да ги отклонат недостатоците во рок од три дена.

Ако установи дека предлогот на кандидатура од собир на избирачи е поднесен по истечувањето на рокот за поднесување предлози на кандидатура за потврдување, околиската изборна комисија со решение ќе го отфрли тој предлог на кандидатура, а ако по истечувањето на тој рок е поднесен предлог на кандидатура од група граѓани ќе ја одбие кандидатурата. За отфрлувањето на предлогот на кандидатура од собир на избирачи односно за одбивање на кандидатура предложена од група граѓани комисијата најдоцна 24 часа по примањето на предлогот ќе ги обавести подносителите со доставување на решението.

Член 74

На основа примените предлози на кандидатури од собири на избирачите, а откако установи дека во нив нема недостатоци или дека утврдените недостатоци се отклонени во одредениот рок, околиската изборна комисија ќе утврди дали во поглед на предложените кандидати е исполнен условот од член 66 на овој закон за утврдување на кандидатура.

Кога ќе утврди дека кандидатот предложен од собири на избирачите ги исполнува условите од член 66 на овој закон, околиската изборна комисија ќе го повика кандидатот да поднесе во рок од 48 часа писмена изјава за својот престанок на кандидување оверена од органот надлежен за оверување, како и потврда од народниот одбор на општината односно градот дека е воведен во избирачкиот список, ако оваа изјава и потврда не и' се веќе поднесени на комисијата.

Откако ќе биде постапено по претходниот став околиската изборна комисија ќе ја потврди кандидатурата на оние кандидати што го исполнуваат условот од член 66 на овој закон.

Член 75

Ако утврди дека за поедини или сите кандидати не е исполнет условот од член 66 на овој закон, околинската изборна комисија со решение ќе утврди дека не се исполнени законските услови за потврдување на соодветната кандидатура наведувајќи ги утврдените недостатоци и за тоа со доставување на решението ќе ги обавести подносителите на сите соодветни предлози на кандидатури од собири на избирачите.

Ако утврди дека некој од кандидатите не може по законот да биде избран за народен пратеник или ако кандидатот не постапил по нејзин позив во смисла на член 74 став 2, околинската изборна комисија со решение ќе ја одбие кандидатурата и за тоа со доставување на решението ќе ги обавести подносителите на сите соодветни предлози на кандидатури од собири на избирачи.

Член 76

Решение за потврдување или одбивање на кандидатури што ги предложиле собири на избирачите односно решение со кое се утврдува дека не се исполнени условите за потврдување на кандидатура од собири на избирачи, околинската изборна комисија ќе донесе најдоцна 48 часа по истечувањето на рокот за поднесување предлози на кандидатури за потврдување односно по истечувањето на рокот што им е одреден на подносителите за отклонување на недостатоците.

Во решението за потврдување на кандидатура ќе се означи денот и часот кога за соодветниот кандидат е примен последниот предлог на кандидатура што е во смисла на член 66 од овој закон потребен за утврдување на кандидатура од собири на избирачите и која по редот е кандидатура од собири на избирачите.

Редот на кандидатурите од собири на избирачите се одредува по времето кога за одреден кандидат е примен последниот предлог на кандидатура што е во смисла на член 66 од овој закон потребен за утврдување кандидатура од собири на избирачите. Ако последниот предлог на некој собир на избирачи што е потребен за утврдување на кандидатура опфаќа исти два или повеќе кандидати што се опфатени и со претходните предлози, редот на нивните кандидатури се одредува према редот по кој имињата на тие кандидати се наведени во предлогот.

Член 77

Ако во предлогот на кандидатура што го поднесува група граѓани нема недостатоци или ако недостатоците бидат отклонети во одредениот рок, околинската изборна комисија ќе ја потврди кандидатурата во рок од 48 часа и ќе го означи времето кога кандидатурата е примена и која е таа по ред.

Ако изборната комисија утврди дека предложениот кандидат не може по законот да биде избран за народен пратеник или ако подносителите на кандидатурата не постапат по нејзиниот позив во смисла на член 73 од овој закон, таа во рок од 48 часа ќе го одбие предлогот на кандидатура и за тоа ќе ги обавести подносителите со достава на решението.

Член 78

Ако предлогот на кандидатура од собири на избирачите или предлогот на кандидатура од група граѓани им бил на подносителите вратен за отклонување на формални недостатоци, а подносителите во одредениот рок постапиле по примедбите на изборната комисија, ќе се смета дека предлогот е поднесен во времето кога прв пат и' е поднесен на изборната комисија.

Член 79

Околинската изборна комисија ќе објави во своите службени простории за секоја потврдена кандидатура, веднаш по нејзиното потврдување, дека кандидатурата е потврдена. Ова објавување го заменува доставувањето на решение за потврдување на кандидатура.

За потврдувањето на кандидатура околинската изборна комисија со решение ќе ја обавести Републичката изборна комисија.

Член 80

Ако до истечувањето на рокот за поднесување на кандидатура за потврдување, ниеден кандидат не станал кандидат во смисла на член 66 од овој закон, најмалку 20 избирачи настанети на подрачјето за кое се одржува собир на избирачи можат од претседателот на народниот одбор на општината односно градот да бараат да се свика нов собир на избирачи за предлагање на нови кандидати. Претседателот на народниот одбор е должен по такво барање да свика собир на избирачи најдоцна 24 часа по приемот на предлогот. Од денот на приемот на предлогот до денот одреден за одржување на собирот не смее да поминат повеќе од три дена. Ако претседателот во одредениот рок не свика собир на избирачите, собир можат да свикаат самите предлагачи, за кое се должни писмено да ја обавестат надлежната околинска изборна комисија. Во тој случај собирот на избирачите го отвора и, до изборот на претседателство, со неговата работа раководи еден од предлагачите.

Предлогот на кандидатура од собир на избирачи за нови кандидати се поднесува најдоцна на десет дена пред денот на изборите.

За работата на собирот на избирачи свикан по став 1 од овој член важат одредбите на член 56 до 63 на овој закон.

Член 81

Во случај смрт на кандидат од потврде-на кандидатура собирите на избирачи односно групата граѓани, што ја предложиле кандидатурата, можат наместо умрениот кандидат да и' предложат на околинската изборна комисија за потврдување нов кандидат.

Предлогот на нова кандидатура што ја предлага група граѓани мора да биде потпишана од одредениот број избирачи (член 67) од кои најмалку 50 мораат да бидат избирачи што ја предложиле кандидатурата на умрениот кандидат.

Предлогот на кандидатура во случај од претходните ставови и' се поднесува на околинската изборна комисија најдоцна на десет дена пред денот на изборите.

Член 82

Собирите на избирачи односно група граѓани што ја предложиле потврдената кандидатура можат да ја повлечат.

Потврдена кандидатура можат да повлечат најмалку две третини од собирите на избирачи односно од предлагачите што ја предложиле.

Во поглед свикувањето и работата на собирите на избирачи за одлучување да се повлече потврдена кандидатура важат одредбите на член 80 став 1 и член 56—63 на овој закон.

Собирите на избирачи односно групата граѓани можат најдоцна на десет дена пред денот на изборите наместо кандидатот чија кандидатура е повлечена да и' предложат на околинската изборна комисија за потврдување кандидатура на друг кандидат.

Член 83

Ако еден од кандидатите од потврдена кандидатура умре во времето од десет дена пред изборите или ако се повлечени или поништени сите кандидатури (член 71) а нема ниедна потврдена кандидатура, изборите не ќе се спроведат во одредениот ден, но другата наредна недела и тоа на основа преостанатите потврдени кандидатури, ако ги има, и накнадно поднесените.

Предлогот на кандидатура од собир на избирачи и од група граѓани за нов кандидат наместо умрен или наместо кандидат чија кандидатура е повлечена или поништена, се поднесува најдоцна десет дена пред денот одреден за спроведување на изборите.

Член 84

Во случаите од член 81, член 82 став 4 и член 83 во поглед утврдувањето кандидатури на нови кандидати на собири на избирачи и во поглед предлозите за кандидатури на нови кандидати важат одредбите на член 56 до 63 и член 66 односно 67 на овој закон.

Надлежната изборна комисија ќе постави најхитно со такви предлози на кандидатури во смисла на одредбите на овој закон за потврдување на кандидатури.

4) Објавување и огласување на кандидатури**Член 85**

Републичката изборна комисија е должна, најдоцна 15 дена пред денот на изборите, во „Службен весник на НРМ“ да објави список на сите потврдени кандидатури.

Во случаите од член 71, член 81, член 82 став 4 и член 83 од овој закон, Републичката изборна комисија ќе ги објави на истиот начин накнадно потврдените кандидатури најдоцна на пет дена пред денот на изборите.

Член 86

Околинската изборна комисија е должна да ја огласи секоја потврдена кандидатура веднаш по нејзиното потврдување а најдоцна 15 дена пред денот на изборите. Во случаите од член 71, член 81, член 82 став 4 и член 83 став 2 на овој закон, изборната комисија ќе ги огласи потврдените кандидатури најдоцна на пет дена пред денот на изборите.

Огласот го содржи називот на изборната околија, презимето, татковото и роденото име и местото на живеење на кандидатот.

Огласот на една кандидатура мора по бојата да се разликува од огласот на другите кандидатури. Бојата на огласите ја одредува околинската изборна комисија.

Член 87

Околинската изборна комисија ќе обезбеди огласите на кандидатурите да бидат изложени во сите места на изборната околија најдоцна пет дена пред денот на изборите. На народниот одбор на општината односно градот изборната комисија ќе му достави за секое избирачко место најмалку по еден примерок од огласот на секоја потврдена кандидатура најдоцна пет дена пред денот на изборите.

5) Избирачки места и изборен материјал**Член 88**

При избори за народни пратеници на Републичкиот собор гласањето се врши на избирачки места што ги одредува околинската изборна комисија по предлог од народниот одбор на општината односно градот. Изборната комисија ги одредува избирачките места најдоцна 15 дена пред денот на изборите.

На секое избирачко место во подрачјето на една општина односно град му се одредува реден број.

Најмалку пет дена пред денот на изборите изборната комисија ќе објави во сите места на подрачјето на изборната околија

кои избирачки места се установени и кои избирачи ќе гласаат на кое избирачко место.

Член 89

Избирачките места се одредуваат така што на едно избирачко место да гласаат 500 избирачи. Во болниците, санаториумите, породилиштата, инвалидските домови и сличните установи во кои има повеќе од 25 избирачи ќе се установи посебно избирачко место.

Во избирачкото место ќе се одреди посебна просторија.

Во просторијата во која се врши гласањето ќе се уреди барем еден а по можност и повеќе делови од просторијата да бидат така заградени што никој од друг дел на просторијата да не може да види како избирачот го пополнува гласачкото ливче.

Член 90

Најдоцна три дена пред денот на изборите, кандидатот може на околицката изборна комисија да и пријави по еден свој претставник и негов заменик за секое избирачко место, како и еден свој претставник и негов заменик за изборната комисија. За претставник на кандидатите и нивни заменик може да биде предложено само лице кое има избирачко право.

За секој пријавен претставник и заменик претседателот на околицката изборна комисија ќе издаде најдоцна 48 часа по пријавувањето, посебно уверение, кое на претставникот односно неговиот заменик ќе му служи како легитимација за учествување во работата на избирачкиот одбор односно изборната комисија.

Претставниците на кандидатите имаат право да учествуваат во работата на избирачкиот одбор односно изборната комисија, но немаат право на одлучување.

Член 91

Народниот одбор на општина односно град е должен заедно со поедините избирачки одбори да одреди во близината на избиралиштата згодно место на кое ќе може јавно да се изложат изводите од огласите за потврдување на кандидатите за односната изборна околија и изборните пароли. На претставниците на кандидатите тоа место ќе им биде ставено на располагање најдоцна 48 часа пред денот на изборите.

Член 92

Во соработка со народниот одбор на околицката односно градот, околицката изборна комисија благовремено ќе подготви за секоја околија потребен број гласачки кутии и напечатени гласачки ливчиња со кои ќе се гласа на изборите, како и друг изборен материјал.

Член 93

Секое гласачко ливче содржи:

1) означување на изборната околија за која се избира пратеник во Републичкиот собор;

2) презиме, татково и родено име, занимање и место на живеење на секој кандидат од потврдените кандидатури.

На гласачкото ливче се наведуваат најнапред имињата на кандидатите од потврдените кандидатури што се предложени од страна на собирите на избирачи, а потоа имињата на кандидатите од потврдените кандидатури што се предложени од страна на група граѓани.

Ако има две или повеќе потврдени кандидатури што се предложени од страна на собири на избирачи имињата на кандидатите од тие кандидатури ќе се наведат по редот на соодветните кандидатури од собирите на избирачите, а ако има два или повеќе кандидати од потврдени кандидатури што се предложени од страна на група граѓани имињата на тие кандидати ќе се наведат по редот на соодветната кандидатура на група граѓани.

Пред името на секој кандидат се става реден број.

Околицката изборна комисија ќе го овери секое гласачко ливче со својот печат, а ако таа нема свој печат со печатот на народниот одбор на околицката или градот на чие подрачје се наоѓа седиштето на комисијата.

Член 94

Спроти денот на изборите, во 15 часот, претседателот и членовите на избирачкиот одбор и нивните заменици ќе се состанат во просторијата во која ќе се гласа и таму од народниот одбор на општината односно градот ќе примаат на потврда гласачка кутија, соодветен број гласачки ливчиња, оверен извод од постојаниот избирачки список во кој се воведени сите избирачи од подрачјето на тоа избирачко место, оверени огласи за потврдувањето на сите кандидатури и сè друго што е потребно. Членовите на одборот се должни да ја прегледаат гласачката кутија и да ги пребројат гласачките ливчиња. Потоа избирачкиот одбор ќе ја постави гласачката кутија на местото на кое утредента ќе се гласа, а пред кутијата ќе ги истакне на виден начин огласите на изборната комисија за потврдување на кандидатите.

Член 95

Штом ќе подготви сè што е потребно за гласање, избирачкиот одбор ќе состави записник за тоа.

Овој записник го потпишуваат сите членови на избирачкиот одбор и нивните заменици, како и присутните претставници на кандидатите. Потоа избирачкиот одбор ќе ги затвори прозорците, ќе ја заклучи просторијата и запечати вратата, а клучот ќе го

земе при себе претседателот на избирачкиот одбор. Потоа избирачкиот одбор ќе одреди стража која непрекинато ќе ја чува зградата односно просторијата одредена за гласање. До 7 часот на денот на изборите, поставената стража не ќе пушта во просторијата за гласање никого и под никаков изговор.

6) Г л а с а њ е

Член 96

На денот на изборите, во 7 часот избирачкиот одбор ќе се состане пред вратата на просторијата одредена за гласање, ќе ја провери исправноста на печатите на вратата, ќе ја отвори просторијата и ќе влезе во неа. Откако ќе се увери дека гласачката кутија е празна и дека сè друго е во ред, избирачкиот одбор ќе состави записник во кој ќе ја изложи најдената состојба. Тој записник го потпишуваат сите членови на избирачкиот одбор и присутните претставници на кандидатите. Претседателот на избирачкиот одбор веднаш потоа објавува дека се пристапува кон гласањето.

Член 97

За сето време на гласањето мораат да бидат присутни сите членови на избирачкиот одбор односно нивните заменици. Ако некој претставник на кандидат го напушти избиралиштето, тоа ќе се забележи во записникот, но гласањето ќе продолжи и без него.

Член 98

Претседателот на избирачкиот одбор, со помошта на членовите на одборот, се грижи за одржување на редот и мирот за времето додека се врши гласањето. Ако е потребно, претседателот ќе бара помош од народната милиција која, откако ќе дојде на избиралиштето стои под неговото раководство.

Член 99

На избиралиштето никој не може да стапи под оружје или со опасно оруђе, освен во случајот предвиден во претходниот член.

Член 100

Во просторијата во која се гласа избирачите влегуваат редум еден подруг, но така што во просторијата за гласање да не бидат во исто време повеќе од десет избирачи.

Член 101

Кога ќе влезе во просторијата во која се гласа, секој избирач пријдува до масата на избирачкиот одбор и по позив од претседателот мора гласно, така што да го чујат сите други членови на избирачкиот одбор, да го каже своето презиме, татково и родено име и занимање, а во местата во кои има повеќе избирачки места и улицата и бројот на својот стан. Ако треба претседателот ќе го легитимира избирачот или на друг начин ќе ја утврди неговата истоветност.

Потоа претседателот утврдува дали тоа лице е введено во избирачкиот список. Ако најде дека е введено, претседателот ќе го заокружи редниот број пред името на тоа лице во изводот од избирачкиот список како знак дека пристапило да гласа.

После тоа претседателот му го објаснува на избирачот начинот на гласањето и му предава гласачко ливче.

Член 102

Членовите на избирачкиот одбор се должни на избирачот, кога побара, поново да му го објаснат начинот на гласањето, а особено да пазат никој да не го смеќава избирачот во пополнувањето на гласачкото ливче и во потполност да биде обезбедена тајноста на гласањето.

Секое агитирање за поедини кандидати на избирачкото место е забранено.

Член 103

Кога ќе го прими гласачкото ливче, избирачот влегува во заградениот простор што е одреден за пополнување на гласачкото ливче.

Избирачот може да гласа само за оние кандидати што се воведени во гласачкото ливче.

Гласачкото ливче се пополнува на тој начин што избирачот го заокружува редниот број пред името на оној кандидат за народен пратеник за кој сака да гласа.

Избирачот може да гласа само за еден пратеник.

Откако ќе го пополни гласачкото ливче, избирачот го свиткува преку половина така што имињата на кандидатите да останат на внатрешната страна на свитканото ливче, пак потоа пријдува до масата на избирачкиот одбор, покажува дека во раката има само едно ливче и свитканото ливче го пушта во гласачката кутија.

Член 104

Избирачот што поради некој телесен недостаток или за тоа што е неписмен не може да гласа на начинот одреден во претходниот член, има право со себе да доведе пред избирачкиот одбор лице кое место него ќе го пополни односно во гласачката кутија пушти гласачкото ливче. За ова избирачкиот одбор ќе донесе одлука и ќе ја забележи во записникот.

Член 105

Откако ќе гласа, избирачот е должен да се уклони од избиралиштето. За избиралиште се смета зградата и нејзиниот двор.

Член 106

Избирачкиот одбор не може да му ускрати гласање на лице што е запишано во постојаниот избирачки список, како ни на лице што по законот е овластено да гласа на основа потврда дека е запишано во из-

бирачкиот список. Ако некој член на избирачкиот одбор или претставник на кандидат има за некој избирач да забележи нешто, тоа ќе се внесе во записникот.

Ако се јави да гласа некој избирач а под негово име веќе гласал некој друг, претседателот на избирачкиот одбор ќе нареди презимето, татковото и роденото име и занимање и местото на живеење на тоа лице да се внесе во записникот за гласање, но не ќе му дозволи да гласа.

Член 107

Членовите на избирачкиот одбор имаат право да гласаат на избирачкото место на кое на денот на изборите вршат должност, и ако не се воведени во избирачкиот список за тоа избирачко место.

Избирачите што по распишувањето на изборите го променат своето пребивалиште (местото на постојано живеење), како и оние избирачи што од оправдани разлози во врска со запослувањето (возното особје на железниците), работниците и службениците на службено патување и слично), школувањето или по службена работа во врска со изборните работи (членовите на изборните комисији и избирачките одбори, претставниците на кандидатите и слично) на денот на изборите не се наоѓаат во местото во кое се запишани во избирачкиот список, можат да гласаат во местото во кое се наоѓаат на денот на изборите на основа потврда од надлежниот народен одбор на општината односно градот дека се воведени во избирачкиот список. Исто така кандидатите што на денот на изборите не се наоѓаат во местото во кое се запишани во избирачкиот одбор, можат на основа ваква потврда да гласаат на било кое избирачко место во изборната околија во која се кандидувани. Вакви потврди можат да се издаваат од денот на распишувањето на изборите па до на три дена пред изборите. При издавањето на вакви потврди ќе се забележи во избирачкиот список дека на односното лице му е издадена потврда.

Во записникот за гласањето ќе се забележи презимето, татковото и роденото име на секој член на избирачкиот одбор што гласал а не е воведен во избирачкиот список за тоа место, при кое точно ќе се наведе решението со кое е поставен за член на избирачкиот одбор односно заменик. За членовите на избирачкиот одбор, како и за другите избирачи што гласаат на основа потврда а не се воведени во избирачкиот список за тоа место, ќе се забележи дека гласале на основа потврда.

Член 108

Избирачите што гласаат на основа потврда дека се воведени во избирачки список, гласаат за кандидатите од потврдените кандидатури во изборната околија на чие

подрачје се наоѓа избирачкото место во кое гласаат.

Член 109

Гласањето трае непрекидно до 19 часот. Само во случај на неред избирачкиот одбор може да го прекине гласањето додека да се воспостави редот. Времето за кое гласањето морало да биде прекратено и разлогот на прекратувањето се забележува во записникот за гласањето.

Во 19 часот се затвора избиралиштето и никој не ќе се пушта внатре но на избирачите што се затекле во зградата односно дворот ќе им се допушти да гласаат. Ако гласањето поради неред било прекинуто за подолго време од еден час, тоа ќе се продолжи за толку време колку прекратувањето траело подолго од еден час.

Член 110

Во текот на гласањето се води записник за гласањето. Во записникот се бележат сите чиненици што се важни за гласањето. Членовите на избирачкиот одбор и претставниците на кандидатите можат да бараат во записникот да се внесат поедини чиненици.

Записникот мора да го потпишат сите членови на избирачкиот одбор. Записникот го потпишуваат и претставниците на кандидатите, но ако тие не го потпишат, записникот вреди и без нивниот потпис.

Секој член на избирачкиот одбор и секој претставник на кандидат може во записникот да го внесе своето одвоено мислење или своите примедби на записникот.

7) Утврдување на резултатите од гласањето по избирачките места

Член 111

По завршеното гласање, избирачкиот одбор прво ќе ги преброи неупотребените гласачки ливчиња и ќе ги стави во посебен омот, што ќе го затвори и запечати.

Потоа избирачкиот одбор, според изводот од избирачкиот список (член 101 став 2) и на основа потврдите по кои гласале избирачите што не се воведени во избирачкиот список за односното избирачко место, го утврдува вкупниот број избирачи што гласале. Потоа избирачкиот одбор ќе ја отвори гласачката кутија и ќе ги преброи гласовите. Пребројувањето на гласовите се врши на следниот начин: претседателот на избирачкиот одбор вади од гласачката кутија едно по едно гласачко ливче и од секое ливче го чита името на кандидатот за пратеник за кој гласал избирачот и ги одделува оние гласачки ливчиња што се прогласени за неважни; друг член на избирачкиот одбор запишува посебно за секој кандидат колку гласови добил, како и колку гласачки ливчина се прогласени за неважни; секое прочитано ливче претседателот му го предава на вториот член на избирачкиот одбор.

Секое гласачко ливче претседателот ќе му го покаже на увид и на претставникот на кандидатот што ќе го побара тоа.

Како неважни се сметаат оние гласачки ливчиња на кои е заокружен редниот број пред имињата на повеќе од еден кандидат, непополнетите и измачканите гласачки ливчиња, како и оние кои се така пополнети што да не може со сигурност да се утврди за кој кандидат избирачот гласал.

Ако при ова се појави разлика помеѓу бројот на гласовите по изводот од избирачкиот список, односно разлика помеѓу збирот и тој број и бројот на избирачите што гласале на основа потврда, од една страна и бројот на гласовите по гласачките ливчиња од друга страна, важи резултатот од гласањето по гласачките ливчиња.

Член 112

Откако го утврди резултатот од гласањето, избирачкиот одбор ќе состави за тоа посебен записник во кој особено ќе забележи: колку вкупно избирачи имало по избирачкиот список на тоа избирачко место, колку избирачи гласале по изводот од избирачкиот список, колку избирачи гласале на основа потврда (член 107 став 2) и колку вкупно, колку гласови добил секој поедин кандидат и колку гласачки ливчиња се прогласени за неважни. Во записникот ќе се внесат и одвоените мислења на членовите на избирачкиот одбор.

Записникот го потпишуваат сите членови на одборот и присутните претставници на кандидатите.

Секој член на избирачкиот одбор и претставник на кандидат може да стави примедба на записникот.

По нивно барање, на претставниците на кандидатите ќе им се издаде потврда за резултатот од гласањето.

Резултатот од гласањето претседателот ќе го објави јавно пред зградата во која се гласало.

Член 113

Откако ќе се заврши пребројувањето на гласовите, записниците со изводот од избирачкиот список, потврдите на основа кои гласале избирачите што не се воведени во избирачкиот список за односното избирачко место и сите употребени гласачки ливчиња ќе се стават во посебен омот, кој ќе се запечати и адресира до надлежната околска изборна комисија. Во овој омот ќе се стават наполно одвоени и неупотребените гласачки ливчиња.

Потоа избирачкиот одбор најхитно и по најкраток пат ќе и' го достави на надлежната околска изборна комисија омотот со изборните акти на начинот што ќе го одреди Републичката изборна комисија.

Член 114

По завршеното утврдување на резултатот од гласањето а најдоцна утредента, избирачкиот одбор е должен изборниот материјал да му го врати на народниот одбор од кого го примил, за кое народниот одбор не му издаде потврда.

8) Утврдување на резултатот од изборите

Член 115

Резултатот од изборите за народни пратеници во секоја изборна околија околската изборна комисија го утврдува на основа примените изборни акти.

Член 116

Околската изборна комисија претходно утврдува колку вкупно избирачи гласале во изборната околија и кој кандидат колку гласа добил во целата изборна околија, како и колку имало неважни ливчиња, па на основа тоа утврдува кој кандидат во смисла на член 30 од овој закон е избран за народен пратеник.

Ако утврди дека два или повеќе кандидати со најголем број гласови добиле исти број гласови, изборната комисија ќе објави дека во таа изборна околија ниеден кандидат не е избран за народен пратеник и за тоа ќе ја извести Републичката изборна комисија.

Член 117

Ако изборната комисија утврди неправилности во спроведувањето на изборите на поедини избирачки места или во целата изборна околија коишто битно влијаеле или можеле да влијаат на резултатот од изборите изборната комисија ќе ги поништи изборите за оние избирачки места на кои се сторени неправилностите.

Член 118

За својата работа изборната комисија води записник во кој ќе забележи особено:

1) колку кандидати имало во изборната околија, презимето, татковото и роденото име и место на живеење на секој кандидат;

2) вкупно и по поедините избирачки места: бројот на сите дадени гласови, бројот на гласовите дадени за секој кандидат и бројот на гласачките ливчиња што се прогласени за неважни;

3) презимето, татковото и роденото име, занимањето и местото на живеење на кандидатот избран за народен пратеник.

Записникот го потпишуваат сите членови на изборната комисија. Секој член на изборната комисија има право да одвои мислење и да стави забелешка. Ова исто важи и за претставниците на кандидатите.

Член 119

По завршената работа околската изборна комисија ќе објави на огласната табла на народниот одбор на околијата одно-

сно градот колку секој кандидат за народен пратеник добил гласови вкупно во изборната околица и на секое избирачко место, презимето, татковото и роденото име, и местото на живеење на кандидатот што е избран за народен пратеник и колку гласачки ливчиња се прогласени за неважни. Извештај за тоа изборната комисија ќе им достави на сите народни одбори на општините и градовите во изборната околица за да го огласат на вообичаениот начин.

На кандидатот избран за народен пратеник околицката изборна комисија ќе му издаде уверение дека е избран за народен пратеник во нејзината изборна околица.

Член 120

Записникот со сите изборни акти околицката изборна комисија најхитно и по најкраток пат ќе и' ги достави на Републичката изборна комисија на начинот што ќе го одреди оваа комисија.

Член 121

Републичката изборна комисија се состанува веднаш штом од сите околички изборни комисии ги добие изборните акти. На основа изборните акти Републичката изборна комисија ќе му поднесе на Републичкиот собор извештај за резултатот од изборите за народни пратеници на Републичкиот собор по изборни околии, а со извештајот ќе му ги достави и сите изборни акти.

Извештајот на Републичката изборна комисија ќе се објави во „Службен весник на Народна Република Македонија“.

Глава петта

ИЗБОРИ ЗА НАРОДНИ ПРАТЕНИЦИ НА СОБОРОТ НА ПРОИЗВОДИТЕЛИТЕ

1) Распоредување бројот на пратениците помеѓу производителните групи и изборни околии

Член 122

Вкупниот број пратеници што се избира во Соборот на производителите Извршниот совет го одредува по одредбата на член 24 став 7 на овој закон.

Извршниот совет го утврдува бројот на пратениците што се избираат во секоја производителна група сразмерно со учеството на секоја група во општествениот производ на Народна Република Македонија.

Откако ќе го утврди бројот на пратениците што се избира во секоја производителна група, Извршниот совет го одредува бројот на производителното население на кој во секоја група се избира еден пратеник. Овој број се добива на тој начин што вкупниот број производително население во секоја производителна група се дели со бројот на пратениците што се избира во секоја од тие групи.

Бројот на пратениците што во групата на индустријата, трговијата и занаетчиството и во групата на селското стопанство се избираат во поедините околии односно градови се одредува на тој начин што вкупниот број производително население на секоја од тие групи во околицата односно градот се дели со бројот на производителното население на кој во соодветната група се избира еден пратеник.

Член 123

Ако на начинот одреден во ставовите 2 и 4 на претходниот член не би бил вкупниот број пратеници распореден помеѓу производителните групи односно поедините околии и градови внатре во секоја производителна група, преостанатиот број пратеници се распоредува така што по еден пратеник се доделува редум на онаа производителна група односно околица или град што има најголем остаток.

Ако некоја административна околица или град со обзир на количникот не би могла да избира ни еден пратеник во Соборот на производителите, на таква околица може да и' се додели еден мандат без обзир на тоа што го нема потребниот количник, а за толку се смалува бројот на мандатите на онаа административна околица или град, чиј остаток, што доаѓа во обзир за доделување на мандат по остаток е најнизок.

Член 124

Изборните околии за избор пратеници на Соборот на производителите се образуваат така што ги опфаќаат стопанските организации на соодветната производителна група на подрачјето на една или повеќе административни околии и градови на територијата на Народна Република Македонија.

Изборните околии се образуваат согласно нормата на еднаков број производително население да се избира еден пратеник.

Административната околица или градот, во чиј број на производителното население се содржи два или повеќе пати бројот на производителното население на кој се избира еден пратеник, избира толку пратеници колку пати тој количник се содржи во бројот на производителното население на околицата или градот и во него се образуваат толку изборни околии колку се избираат пратеници.

Подрачјето на изборните околии за избор пратеници во Соборот на производителите го одредува Извршниот совет. Одлука за тоа Извршниот совет донесува најдоцна петиот ден по распишувањето на изборите

Член 125

Под стопански организации во смисла на овој закон се разбираат и стопанските установи што се бават со производство, транспорт или промет на стока или вршат поштенско-телеграфско-телефонска служба.

Член 126

Пословните единици на стопанските организации (погоните, работилиштата, филијалите и т.н.) што се наоѓаат извон подрачјето на изборната околија во кое е седиштето на стопанската организација на која и' припаѓаат, влегуваат во онаа изборна околија на чие подрачје се наоѓаат тие пословни единици.

2) Предлагање на кандидати

а) од страна на собирите на избирачите во стопанските организации

Член 127

Собири на избирачи на кои се врши предлагање на кандидати за народни пратеници што избираат во Соборот на производителите се одржува по стопанските организации на соодветната производителна група.

Собирот на избирачи во стопанска организација го сочинуваат сите работници и службеници запослени во таа организација односно сите членови на земјоделска задруга, членовите на нивните домаќинства што се бават со земјоделство, работниците и службениците на задругата. Во стопанските организации во кои се запослени односно зачленени повеќе од 300 производители можат да се одржуваат собири на избирачи по поедините погонски одделенија и други пословни единици. Ако во една стопанска организација се запослени или зачленени помалку од 50 производители, тие одржуваат заеднички собори со производителите од други стопански организации во истото место, а ако такви нема, со производителите од други стопански организации во друго место на подрачјето на изборната околија, према распоредот што го одредува надлежната околска комисија.

Околската изборна комисија, најдоцна петтиот ден по објавувањето на одлуката за поделбата на територијата на Народна Република Македонија на изборни околии, по предлог од народниот одбор на општината односно градот, ќе утврди и со оглас ќе објави во кои стопански организации се одржуваат собори на избирачи, во кои стопански организации собирите се одржуваат по погоните или другите пословни единици и во кои од тие единици, за кои стопански организации производителите запослени или зачленени во нив одржуваат заеднички собир и во која од тие организации.

Член 128

Собир на избирачи во стопанска организација свикнува претседателот на работничкиот совет на стопанската организација односно претседателот на управниот одбор на земјоделската задруга, а во стопанските организации, што немаат работнички совет, претседателот на управниот одбор односно раководителот на стопанската

пословната единица за која се одржува посебен собир на избирачи.

Во случај на одржување на заеднички собир на избирачи за повеќе стопански организации, собир свикнува соодветниот претставник на онаа стопанска организација во која се одржува собирот.

Свикнувањето на собир на избирачи во стопанска организација се објавува најдоцна на три дена пред неговото одржување во сите погони и работилници на стопанската организација односно пословните единици на задругата, со означување на дневниот ред.

Ако овластениот претставник на стопанската организација не свика собир на избирачите најдоцна за 30 дена по распишувањето на изборите собир ќе свика во натамошен рок од пет дена надлежната околска изборна комисија.

Член 129

Собир на избирачи свикан за предлагање кандидати за народен пратеник што се избира во Собирот на производителите може да се одржи ако е присутна најмалку една десетина од вкупниот број производители што имаат право на учество во собирот на избирачи во стопанската организација за која се одржува собир, но овој број не може да биде помал од 50 производители. Ако вкупниот број што имаат право на учество на собирот на избирачи е помал од 100, собирот може да се одржи само ако е присутна најмалку една третина од вкупниот број производители што имаат право на учество на собирот.

Ако собирот на избирачи не може да се одржи поради тоа што не е присутен потребниот број избирачи, органот овластен за свикнување на собир ќе свика нов собир на избирачи.

Право на учество во работата на собир на избирачи во стопанска организација и право на гласање имаат само работниците и службениците запослени во стопанската организација за која се одржува собирот, односно членовите на земјоделската задруга за која се одржува собирот, членовите на нивните домаќинства што се бават со земјоделство, работниците и службениците на задругата. Ова право им припаѓа само на оние производители што имаат избирачко право по Законот за избирачките списоци.

Член 130

Собирот на избирачи во стопанска организација го отвора и раководи со неговата работа до изборот на претседателство претставникот на стопанската организација што го свикал.

Раководителот на стопанската организација во која се одржува собир на избирачи односно претседателот на управниот одбор на земјоделската задруга е должен да обез-

беди записничар, но собирот може да избере друго лице за записничар.

Член 131

На основа заклучокот на собирот на избирачи во стопанската организација се составува предлог на кандидатура, кој содржи:

1) означување дека предлогот се поднесува за избор на пратеник во Соборот на производителите, како и означување на производителната група во која се врши изборот, изборната околија и денот на изборите;

2) означување дека предлогот е утврден на собирот на избирачи во стопанската организација и наведување на податоци за тоа во кое место, во која стопанска организација и за кои стопански организации собирот е одржан и кога;

3) презиме, татково и родено име и место на живеење на секој од кандидатите утврдени на собирот, како и означување на стопанската организација во која секој од нив е запослен односно зачленет.

Кон прелогот на кандидатура мора да се приложи записникот за работата на собирот на избирачите.

Член 132

Кандидат на собир на избирачи во стопанските организации станува секој оној кандидат кого го предложиле собирите на избирачи во стопанските организации коишто опфаќаат најмалку една четвртина од сите производители на соодветната производителна група на подрачјето на изборната околија.

б) од страна на група производители

Член 133

Предлогот на кандидатура за избор на народен пратеник во Соборот на производителите што го поднесува група производители мора да биде потпишан најмалку од 100 производители што имаат избирачко право во производителната група во која се избира пратеник и коишто се запослени на подрачјето на изборната околија.

Член 134

Предлогот на кандидатура од група производители мора да содржи:

1) означување дека предлогот се поднесува за избор на пратеник во Соборот на производителите, како и означување на производителната група во која се врши избор, изборната околија и денот на изборите;

2) презиме, татково и родено име и место на живеење на кандидатот, како и означување на стопанската организација во која кандидатот е запослен односно зачленен;

3) потписи на предлагачите со означување на презимето, татковото и роденото име, занимањето и местото на живеење на секој

од нив, како и означување на стопанската организација на која секој од нив е запослен односно зачленен;

4) овера на потписите на предлагачите од страна на органот надлежен за оверување или народниот одбор на општината.

Член 135

Кон предлогот на кандидатура мора да се приложи:

1) писмена изјава од секој кандидат за пристап на кандидирање, оверена од страна на органот надлежен за оверување;

2) потврда од стопанската организација односно народниот одбор на општината или градот за кандидатот и за секој потписник дека се воведени во избирачкиот список за избор одборници на Соборот на производителите во соодветната производителна група, а ако кандидатот или потписникот е синдикален односно задружен функционер ќе се приложи потврда од соодветната синдикална односно задружна организација дека за функционер е избран од производителите. Овие потврди можат да се стават и на самиот предлог на кандидатура.

3) Потврдување на кандидатурите

Член 136

Предлогот на кандидатура од собир на избирачи во стопанска организација и предлогот на кандидатура од група производители се поднесува на надлежната околиска изборна комисија најдоцна на дваесет и еден ден пред денот одреден за избори во соодветната производителна група.

Потписниците на предлог на кандидатура од собир на избирачи, како и првите три потписници на предлог на кандидатура од група производители се сметаат за подносители на кандидатурата.

Член 137

На основа примените предлози на кандидатури во стопанските организации, а откако ќе установи дека во нив нема недостатоци или дека утврдените недостатоци се отклонети во одредениот рок, околиската изборна комисија ќе утврди дали во поглед на кандидатите е исполнен условот од член 132 на овој закон.

Кога ќе утврди дека кандидатот го исполнува условот од член 132, околиската изборна комисија ќе го повика кандидатот во рок од 48 часа да поднесе писмена изјава за својот пристап на кандидирање оверена од органот надлежен за оверување, како и потврда од стопанската организација односно народниот одбор на општината или градот дека е воведен во избирачкиот список за избор одборници на соборот на производителите во соодветната производителна група, ако таква изјава и потврда не е веќе поднесена на комисијата.

Откако ќе биде постапено по претходниот став, околинската изборна комисија ќе ја потврди кандидатурата на оние кандидати што го исполнуваат условот од член 132 на овој закон.

Член 138

Ако утврди дека во поглед на поедини или сите кандидати не е исполнен условот од член 132 на овој закон, околинската изборна комисија со решение ќе утврди дека не се исполнени законските услови за потврдување на односната кандидатура наведувајќи ги утврдените недостатоци и за тоа со доставување на решението ќе ги обавести подносителите на сите соодветни предлози на кандидатура од собири на избирачите.

Ако утврди дека кандидатот не може да биде по законот избран за народен пратеник или ако кандидатот не поступи по нејзин позив во смисла на член 137 став 2 на овој закон, околинската изборна комисија со решение ќе ја одбие кандидатурата и за тоа со доставување на решението ќе ги обавести подносителите на сите соодветни предлози на кандидатури од собири на избирачите.

4) Изборни тела и гласање

Член 139

Избор за народни пратеници во Соборот на производителите вршат изборни тела коишто во секоја производителна група ги сочинуваат членовите на соборите на производителите на народните одбори на околините и градовите од подрачјето на изборната околина избрани во соодветната производителна група.

Член 140

Надлежната околинска изборна комисија е должна, најдоцна петнаесет дена пред денот на изборите, за соодветната производителна група да состави список на членовите на изборното тело.

Во списокот мора за секој член на собор на производителите на околина или град да се означат неговото презиме, татково и родено име, производителната група на која и' припаѓа, местото на живеење и поблиската адреса, како и бројот на производителите што сразмерно доаѓа на секого од нив во административната околина или градот во која се избрани за членови на соборот на производителите.

Овој список околинската изборна комисија заедно со потврдените кандидатури, потребниот број гласачки ливчиња и другиот изборен материјал ќе му го предаде, најдоцна спроти денот на изборите, на избирачкиот одбор за раководење со гласањето во изборното тело, непосредно или преку народниот одбор на околинјата односно градот.

Член 141

Состанокот на изборното тело се одржува во седиштето на надлежната околинска изборна комисија, ако таа комисија инаку не одреди.

Состанок на изборното тело свикува надлежната околинска изборна комисија за денот што го одредува Републичката изборна комисија согласно со одлуката за распишување на изборите.

Член 142

Со работата на изборното тело раководи избирачки одбор.

Изборното тело работи со оној број членови што се присутни во часот одреден за почеток на неговата работа.

На состанокот на изборното тело, избирачкиот одбор ги соопштува имињата на сите кандидати чии кандидатури се потврдени.

Членовите на изборното тело гласаат на основа списокот на членовите на тоа тело.

Член 143

Членовите на изборното тело гласаат за кандидатите од потврдените кандидатури во соодветната производителна група за изборната околина во која се врши изборот.

На секое гласачко ливче се наведуваат имињата на кандидатите од сите потврдени кандидатури. Најнапред се наведуваат имињата на кандидатите од потврдените кандидатури што се предложени од страна на собири на избирачи во стопанските организации, а потоа имињата на кандидатите од потврдените кандидатури што се предложени од страна на група производители. Имињата на кандидатите од потврдените кандидатури што се предложени од страна на собири на избирачи во стопанските организации на гласачкото ливче се наведуваат по редот на соодветните кандидатури од собири на избирачи, а имињата на кандидатите од потврдените кандидатури што се предложени од страна на група производители во стопанските организации по редот на соодветните кандидатури од група производители.

Ако изборното тело избира два или повеќе пратеници, секој член на изборното тело гласа за толку кандидати колку во изборното тело се избираат пратеници. Во тој случај на секое гласачко ливче ќе бидат за секоја изборна околина одвоено наведени имињата на кандидатите од сите потврдени кандидатури во соодветната изборна околина. Секој член на изборното тело гласа за секоја изборна околина само за еден од кандидатите од потврдените кандидатури во изборната околина.

Пред името на секој кандидат за секоја изборна околина се става реден број.

Член 144

Претседателот на избирачкиот одбор му предава на секој член на изборното тело по едно гласачко ливче, како и омот.

Во секое гласачко ливче избирачкиот одбор ќе го означи, со број и букви, за секој член на изборното тело бројот на производителите од онаа производителна група во која е избран за член на соборот на производителите којшто на него сразмерно доаѓа во околицата односно градот.

Откако ќе го пополни гласачкото ливче, членот на изборното тело ќе го стави во омотот и, откако ќе го затвори и залепи, омотот го спушта во гласачката кутија.

Член 145

За работата на изборното тело се води записник во кој се внесува: денот и часот на почетокот и местото на одржувањето на состанокот на изборното тело; означување на изборната околица, во која се врши изборот; бројот на присутните членови на изборното тело; колку членови на изборното тело гласале; кои сè кандидатури се потврдени во изборната околица во која се вршат изборите; приговорите од членовите на изборното тело во поглед правилноста на изборот односно одвоените мислења на членовите на избирачкиот одбор ги има; други околности важни за изборот, како и часот на свршетокот на состанокот.

Член 146

Избирачкиот одбор, по тоа, сите гласачки ливчиња со омотите, списокот на членовите на изборното тело и сите други изборни акти ќе ги стави во посебен омот. Омотот ќе го адресира на надлежната околиска изборна комисија и најжитно ќе го достави на таа комисија.

5) Утврдување резултатите од изборите

Член 147

Резултатот од изборите за народни пратеници на Соборот на производителите во изборната околица го утврдува околинската изборна комисија на основа примените изборни акти.

Член 148

За народен пратеник во Соборот на производителите е избран оној кандидат што добил најголем број гласови сметајќи ги гласовите према одредбата на член 25 став 2 на овој закон.

Ако едно изборно тело избира два или повеќе народни пратеници, за пратеници се избрани оние кандидати што меѓу кандидатите од истата околица добиле најголем број гласови сметајќи ги гласовите по одредбите на член 25 став 2 на овој закон.

Ако утврди дека два или повеќе кандидати со најголем број гласови добиле ист број гласови, околинската изборна комисија

ќе свика нов состанок на изборното тело на кој ќе се изврши поновен избор помеѓу тие кандидати.

По завршената работа околинската изборна комисија ќе објави на огласните табли на народните одбори на околицата и градовите на подрачјата на изборната околица колку секој кандидат добил гласови во изборното тело, презимето, татковото и роденото име на кандидатот избран за народен пратеник, како и колку имало неважни гласачки ливчиња.

Околинската изборна комисија му издава на избраниот кандидат уверение дека е избран.

6) Примена на одредбите од Глава четврта

Член 149

Доколку со одредбите на оваа глава не е инаку пропишано, во поглед изборите за пратеници на Соборот на производителите сходно ќе се применуваат одредбите на главата четврта од овој закон.

Глава шеста

ПРЕСТАНОК НА МАНДАТ

Член 150

На народен пратеник мандатот му престанува пред да истече времето за кое е избран:

- 1) со губиток на избирачкото право;
- 2) со отповикување;
- 3) со уважување оставка од страна на домот на кој му припаѓа пратеникот;
- 4) со примање служба во државната управа или судска служба.

На член на Соборот на производителите мандатот му престанува и кога трајно престане да биде производител или кога престане да биде производител во производителната група во која е избран, односно кога му престане својството синдикален односно задружен функционер, а не се запосли во соодветната производителна група.

Член 151

На член на Соборот на производителите не може да му се откаже работниот однос, осем во случај престанок на работата на стопанската организација, самостојниот погон или делатноста во која работел, како и во случај тешко да ја повредил својата должност во стопанската организација. Ако член на Соборот на производителите поднесе приговор против отказот, отказот на работен однос е полноважен само ако со отказот се согласи Соборот на производителите.

Член на Соборот на производителите не може без свој пристап да биде преместен на работно место извон подрачјето на изборната околица во која е избран.

Глава седма

ПОНОВНИ И ДОПОЛНИТЕЛНИ ИЗБОРИ

1) Поновни избори

Член 152

Поновни избори се вршат:

1) ако надлежната изборна комисија го поништи изборот поради неправилности во спроведувањето на изборот;

2) ако во една изборна околија два или повеќе кандидати со најголем број гласови добиле ист број гласови;

3) ако во постапката на верификација на мандатите од страна на соодветниот дом на Народното собрание изборот на народен пратеник биде поништен поради неправилности во спроведувањето на изборот.

Член 153

Ако изборите бидат поништени поради неправилности во нивното спроведување на поедини избирачки места, поновни избори се вршат само на оние избирачки места на кои имало неправилности.

Член 154

При поновни избори за народни пратеници гласањето се врши по постоеките кандидатури, како и по накнадно поднесените, ако ги има.

Предлозите на кандидатури за нови кандидати се поднесуваат најдоцна десет дена пред денот одреден за спроведување на изборот.

Во случајот од точка 2 на член 152 на овој закон поновен избор се врши само помеѓу кандидатите со најголем број гласови што добиле исти број гласови.

Во сите случаи на поновни избори кандидатите од потврдените кандидатури можат да се откажат од кандидатурата.

Член 155

Поновни избори за народни пратеници распишува надлежната околиска изборна комисија.

Ако поновниот избор се врши на основа одлука на домот на Народното собрание избор распишува Републичката изборна комисија.

Член 156

Поновните избори за пратеници во Републичкиот собор се вршат во другата наредна недела, а поновните избори за пратеници во Соборот на производителите во рок седум до четиринаесет дена од денот на одржаните избори.

Ако поновниот избор се врши на основа одлука на дом на Народното собрание, денот во кој ќе се одржат изборите го одредува Републичката изборна комисија.

Член 157

Денот во кој ќе се одржат поновни избори ќе го објави надлежната изборна ко-

мисија најдоцна на пет дена пред денот одреден за тие избори. Изборната комисија ќе ги огласи кандидатурите што постојат, а и новите, ако ги има.

2) Дополнителни избори

Член 158

Дополнителни избори се вршат кога на народен пратеник му престане мандатот поради смрт или во други случаи предвидени со овој закон.

Член 159

Дополнителни избори одредува домот на Народното собрание, во кој пратеничкото место останува празно.

Дополнителен избор за пратеник во Републичкиот собор како и дополнителен избор за пратеник во Соборот на производителите распишува Републичката изборна комисија.

Дополнителните избори ќе се одржат најдоцна за два месеца сметано од денот кога односното пратеничко место останало празно.

Одлуката за дополнителни избори ќе се објави во „Службен весник на НРМ“ најдоцна шест недели пред денот одреден за изборите.

3) Примена на одредбите на глава четврта и петта

Член 160

Доколку со одредбите на оваа глава не е инаку предвидено на поновните и дополнителните избори сходно ќе се применуваат одредбите на глава четврта и петта од овој закон.

Глава осма

ОТПОВИКУВАЊЕ НА НАРОДНИТЕ ПРАТЕНИЦИ

1) Предлагање на отповикување

а) од страна на собираите на избирачи

Член 161

Постапката за отповикување на народен пратеник од Републичкиот собор се покренува по предлог од собираите на избирачи само ако покренувањето на таа постапка е предложено од страна на собираите на избирачи, на кои била присутна најмалку една третина од сите избирачи од изборната околија, во која е избран пратеникот, чие отповикување се предлага.

Постапката за отповикување на народен пратеник од Соборот на производителите се покренува по предлог од собираите на избирачи во стопанските организации ако покренувањето на таа постапка е предложено од страна на собираите на избирачите, на кои била присутна најмалку една третина од сите производители на соодветната производителна група запослени односно зачле-

нени во стопанска организација на подрачјето на таа изборна околија.

Член 162

За свикување собири на избирачи за покренување на постапка за отповикување на народен пратеник од Републичкиот собор одлучува околинскиот односно градскиот собор на своја седница со мнозинство од гласовите на одборниците што учествуваат во одлучувањето.

Ако изборната околија опфаќа две или повеќе административни околии или градови, свикувањето на собирите на избирачи за покренување на постапка за отповикување на пратеник се врши на основа одлуки од сите околински и градски собори од подрачјето на изборната околија.

На основа одлуките на околинските и градските собори за свикување на собири на избирачите, надлежната околинска изборна комисија е должна најдоцна за тридесет дена по донесувањето на овие одлуки да свика собири на избирачите за одлучување да се покрене постапка за отповикување.

На основа писмен предлог од една гретина од членовите на избирачкото тело, што го избрало народниот пратеник, надлежната околинска изборна комисија е должна најдоцна за 30 дена од денот на приемот на предлогот, да свика собири на избирачите во стопанските организации на подрачјето на изборната околија за одлучување да се покрене постапка за отповикување на пратеник избран во Соборот на производителите.

Член 163

Свикување на поедини собири на избирачи за поднесување предлог за отповикување на народен пратеник од Републичкиот собор можат да предложат најмалку 50 избирачи настанени на подрачјето за кое се одржува собирот на избирачи. Предлогот за свикување собир на избирачи му се поднесува на претседателот на народниот одбор на општината односно градот.

Свикување собир на избирачи во стопанска организација за поднесување предлог за отповикување на народен пратеник од Соборот на производителите можат да предложат најмалку 50 избирачи, што се запослени односно зачленети во стопанска организација на соодветната производителна група за која се одржува собирот. Предлогот за свикување собир на избирачи во стопанска организација се поднесува на претседателот на работничкиот совет на стопанската организација односно на претседателот на управниот одбор на земјоделската задруга, а ако стопанската организација нема работнички совет предлогот му се поднесува на претседателот на управниот одбор односно на раководителот на стопанската установа или пословната единица за која се одржува собирот.

Предлогот за свикување собир на избирачи се поднесува по писмен пат.

Член 164

По предлог од избирачи собир на избирачи свикува претседателот на народниот одбор на општината односно градот односно претставникот на стопанската установа на кој му е упатен предлогот за свикување собир на избирачи.

Ако претседателот на народниот одбор односно претставникот на стопанската организација на кого му е упатен предлогот, не свика собир на избирачи најдоцна 15 дена од денот на поднесувањето на предлогот, собир можат да свикаат самите избирачи што предложиле свикување на собир. За свикувањето на собир тие се должни по писмен пат да ја обавестат надлежната околинска изборна комисија.

Член 165

Собирот на избирачи што го свикала околинската изборна комисија по член 162 на овој закон, го отвора и со неговата работа до изборот на претседателство раководи одборникот на народниот одбор на општината односно градот, кого ќе го одреди околинската изборна комисија.

Претседателот на народниот одбор на општината односно градот, што свикал собир на избирачи, или одборникот кого го одреди тој односно овластениот претставник на стопанската организација што свикал собир на избирачи во стопанската организација, го отвора собирот и со неговата работа раководи до изборот на претседател.

Ако собирот на избирачи го свикала група избирачи собирот го отвора и со неговата работа до изборот на претседателство раководи избирачот, кого ќе го одредат избирачите, што го свикале собирот.

Член 166

По извршениот избор на претседателство, претседавачот ја објавува целта на свикувањето на собирот и го повикува претставникот на околинскиот или градскиот собор, претставникот на групата членови на изборното тело односно еден од предлагачите на свикувањето на собирот да го изнесе и образложи предлогот за покренување постапка за отповикување на народниот пратеник.

Потоа, собирот го претресува предлогот за отповикување и, по завршениот претрес, пристапува кон гласање за или против поднесување на предлог за отповикување.

Гласањето се врши со дигање рака.

Предлогот за отповикување е усвоен ако за него гласало мнозинството од присутните избирачи. Ако е потребно ќе се изврши пребројување на гласовите.

Член 167

Ако собирот на избирачи не го усвои предлогот за покренување постапка за отповикување, истите избирачи не можат поново да поднесат предлог за свикување на нов собир на избирачи за поднесување на предлог за отповикување на народниот пратеник, пред да истече една година од денот на одржувањето на собирот, на кој е одлучено да не се усвои таков предлог.

Член 168

За работата на собирот на избирачи се води записник што го потпишуваат претседавачот, записничарот и оверачите на записникот.

Во записникот се бележи особено: денот и часот на почетокот и местото на одржувањето на собирот; за кое подрачје односно за кои стопански организации собирот се одржува; на основа чиј предлог е свикан собирот; кој го свикал и отворил собирот; презимето, татковото и родено име на членовите на претседателството на собирот, записничарот и оверачите на записникот; вкупниот број избирачи запишани во избирачкиот список на подрачјето за кое се одржува собирот, односно вкупниот број производители што имаат право на учество на собирот; бројот на присутните избирачи; дневниот ред на собирот; презимето, татковото и роденото име на народниот пратеник, чие отповикување се предлага, со означување на домот, на кој му припаѓа; резултатот од гласањето по предлогот за покренување на постапка за отповикување и разлозите за покренување на таа постапка, ако предлогот е усвоен; на кој начин е утврден резултатот од гласањето; другите околности од значење за работата на собирот и часот на свршетокот на собирот.

Член 169

Ако собирот на избирачите го усвои предлогот за покренување постапка за отповикување на народниот пратеник, се составува предлог за отповикување.

Предлогот за отповикување го составува претседателството на собирот, но собирот може да одреди тоа да го сторат три други избирачи присутни на собирот.

Предлогот за покренување постапка за отповикување го потпишуваат членовите на претседателството или други три избирачи односно производители присутни на собирот, што ќе ги одреди собирот. Нивните потписи мораат да бидат оверени од органот надлежен за оверување или од народниот одбор на општината односно градот, на чие подрачје е одржан собирот на избирачите односно производителите.

б) од страна на група избирачи односно група производители

Член 170

Предлогот за отповикување на народен пратеник од Републичкиот собор, што го поднесува група избирачи, мора да биде потпишан од најмалку една третина од вкупниот број избирачи, што се запишани во избирачкиот список на подрачјето на изборната околица, на кое е избран пратеникот, чие отповикување се предлага.

Потписите на предлагачите мораат да бидат оверени од страна на органот надлежен за оверување или народниот одбор на општината односно градот.

Предлогот за отповикување, покрај другото што е пропишано во член 172 на овој закон, мора да содржи и потврда од народниот одбор на општината односно градот дека предлагачите се запишани во избирачкиот список.

Кон предлогот за отповикување мора да се приложи потврда од надлежната околска изборна комисија за вкупниот број избирачи во изборната околица.

Член 171

Предлогот за отповикување на народен пратеник од Соборот на производителите што го поднесува група производители мора да биде потпишан од најмалку една третина од вкупниот број производители на соодветната производителна група, коишто имаат избирачко право на подрачјето на изборната околица, на која е избран пратеникот чие отповикување се предлага.

Предлогот за отповикување што го поднесува група производители, покрај другото што е пропишано во член 172 на овој закон, мора да содржи и потврда од народниот одбор на општината односно градот за секој потписник дека е запишан во избирачкиот список, како и потврда од стопанската организација или народниот одбор на општината односно градот за секој потписник дека е запослен односно зачленен во стопанската организација во соодветната производителна група на подрачјето на изборната околица. Потписите на предлагачите мораат да бидат оверени од страна на органот надлежен за оверување или народниот одбор на општината односно градот.

Кон предлогот за отповикување мора да се приложи потврда од надлежната околска изборна комисија за вкупниот број производители во соодветната производителна група односно за вкупниот број производители зачленети во стопанската организација, на подрачјето на изборната околица.

2) Содржина на предлогот за отповикување и орган на кого му се поднесува предлогот

Член 172

Предлогот за отповикување мора да содржи:

- 1) презиме, татково и родено име и место на живеење на народниот пратеник чие отповикување се предлага, како и означување на домот на Народното собрание чиј е член,
- 2) означување на изборната околија, во која е избран народниот пратеник;
- 3) разлогите поради кои се предлага отповикувањето.

Покрај потписот, за секој потписник на предлог за отповикување мора да се означат неговото презиме, татково и родено име, занимање и место на живеење, а ако предлогот за отповикување го поднесува група производители за секој потписник ќе се означат и местото, во кое е воведен во избирачкиот список.

Член 173

Предлогот за отповикување се поднесува по писмен пат.

Предлогот за отповикување на народен пратеник и' се поднесува на Републичката изборна комисија преку надлежната околиска изборна комисија.

Член 174

Околиската изборна комисија сите предлози за отповикување на народни пратеници без одлагање ќе и' ги достави на Републичката изборна комисија.

3) Испитување на предлогот и распишување на гласање за отповикување

Член 175

Републичката изборна комисија испитува дали поднесениот предлог за отповикување е составен согласно со одредбите на овој закон, не навлегувајќи во испитување на оправданоста на разлогите изнесени во предлогот за отповикување.

Ако предлогот содржи само формални недостатоци, Републичката изборна комисија ќе им го врати на подносителите за да ги отклонат недостатоците и ќе им одреди рок, во кој мора тоа да биде извршено.

Републичката изборна комисија ќе го одбие предлогот, што не ги исполнува условите предвидени во член 169—172 на овој закон, и за тоа ќе ги обавести подносителите на предлогот со доставување на решение. На истиот начин ќе се постапи ако предлагачите во одредениот рок не ги отклонат формалните недостатоци.

Како подносител на предлогот се сметаат потписниците на предлогот, а ако предлогот го поднесува група избирачи или група производители тројцата први по ред потписници на предлогот.

Член 176

Кога ќе утврди дека предлогот за отповикување на народен пратеник одговара на одредбите на овој закон, Републичката изборна комисија ќе го потврди предлогот и ќе распише гласање за отповикување во изборната околија, во која е избран пратеникот. Републичката изборна комисија ќе распише гласање за отповикување најдоцна за 30 дена од денот на потврдувањето на предлогот за отповикување.

Решението за распишување гласање за отповикување го содржи презимето, татковото и роденото име на народниот пратеник, за чие отповикување ќе се гласа, означување на изборната околија, во која ќе се врши гласањето, и денот одреден за гласање.

Гласањето за отповикување на народен пратеник од Републичкиот собор се врши само во недела.

Член 177

За распишување на гласање за отповикување, Републичката изборна комисија го обавестува домот на Народното собрание, чиј член е пратеникот, чие отповикување се предлага, самиот пратеник и надлежната околиска изборна комисија.

Решението на Републичката изборна комисија за распишување на гласање за отповикување на народен пратеник се објавува во „Службен весник на НРМ“ најдоцна на петнаесет дена пред денот одреден за гласање.

4) Гласање за отповикување на народни пратеници и утврдување на резултатот од гласањето

а) за пратеник на Републичкиот собор

Член 178

Гласањето за отповикување на народен пратеник на Републичкиот собор се врши на избирачките места на подрачјето на изборната околија, во која е избран пратеникот.

Околиската изборна комисија е должна најдоцна на седум дена пред денот објавен за гласање за отповикување да ги одреди избирачките места на кои ќе се гласа и за кое избирачко место да именува избирачки одбор, што ќе го раководи гласањето за отповикување.

Член 179

Околиската изборна комисија е должна да издаде оглас дека е одредено гласање за отповикување.

Овој оглас мора да го содржи презимето, татковото и роденото име на народниот пратеник, за чие отповикување се гласа, означување на домот на Народното собрание чиј е член, како и означување на изборната околија во која се врши гласањето за отповикување и денот на гласањето.

Околистката изборна комисија ќе обезбеди огласот за одредување на гласање за отповикување на пратеник да биде, најдоцна на седум дена пред денот одреден за гласање, објавен во сите места на подрачјето на изборната околица, во која се врши гласањето за отповикување.

Член 180

Најдоцна на три дена пред денот на гласањето за отповикување, народниот пратеник, за чие отповикување се гласа, и подносителите на предлогот за отповикување можат на околистката изборна комисија да и' пријават по еден свој претставник за секое избирачко место. За претставник на пратеникот односно подносителите на предлогот за отповикување и за негов заменик можат да бидат предложени само лица кои имаат избирачко право. Претседателот на околистката изборна комисија, најдоцна 48 часа по приемот, за секој пријавен претставник и заменик ќе издаде уверение, на основа кое тие ќе можат да учествуваат во работата на избирачкиот одбор.

Народниот пратеник за чие отповикување се гласа и подносителите на предлогот за отповикување можат да пријават свој претставник и негов заменик и за околистката изборна комисија.

Член 181

На секое избирачко место ќе се постави кутија за гласање за отповикување, на која ќе се истакне огласот за одредување на гласањето за отповикување.

Член 182

Претседателот на избирачкиот одбор му предава на секој гласач гласачко ливче.

На гласачкото ливче ќе биде наведено презимето, татковото и роденото име и местото на живеење на народниот пратеник, за чие отповикување се гласа, а испод неговото име ќе бидат отпечатени, едни под други, думите „за отповикување“ и „против отповикувањето“.

Ако гласачот гласа за отповикување на народниот пратеник ќе ги заокружи думите „за отповикување“, а ако гласа против отповикувањето ќе ги заокружи думите „против отповикувањето“.

Гласачките ливчиња, на кои не се заокружени думите „за отповикување“ на думите „против отповикувањето“, како и гласачките ливчиња што се така пополнети да не може со сигурност да се утврди дали избирачот гласал за отповикување или против отповикувањето се сметаат за неважни.

Член 183

По завршеното гласање се врши пребројување на гласачките ливчиња и се утврдува бројот на ливчињата на кои се гласало за

отповикување, бројот на ливчињата на кои се гласало против отповикувањето, како и бројот на неважните ливчиња.

По завршеното пребројување ќе се внесе во записникот за работата на избирачкиот одбор: колку по изводот од избирачкиот список имало избирачи на тоа избирачко место, колку избирачи гласале по изводот од избирачкиот список, бројот на гласачките ливчиња со кои се гласало за отповикување, бројот на ливчињата со кои се гласало против отповикувањето и бројот на неважните ливчиња.

По завршената работа, избирачкиот одбор ќе го објави пред зградата во која е вршено гласањето, резултатот од гласањето на тоа избирачко место.

Избирачкиот одбор, најхитно и по накраток пат, ќе и' го достави на надлежната окописка изборна комисија записникот за гласањето со гласачките ливчиња и сиот друг изборен материјал на начинот што ќе го одреди Републичката изборна комисија.

Член 184

На основа материјалот примен од избирачкиот одбор, околистката изборна комисија ќе утврди: колку вкупно избирачи гласале во изборната околица, колку вкупно гласале за отповикување а колку против отповикувањето, бројот на неважните ливчиња, како и вкупниот број на избирачите запишани во избирачкиот список на целата изборна околица и на основа тоа ќе установи дали народниот пратеник е отповикан. Овие податоци комисијата ќе ги внесе во записникот за својата работа.

За резултатот од гласањето комисијата писмено ќе ја обавести Републичката изборна комисија и народниот пратеник за чие отповикување се гласало.

Член 185

Кога ќе го утврди резултатот од гласањето за отповикување, околистката изборна комисија ќе го објави на огласната табла на народниот одбор на секоја околица и град на подрачјето на изборната околица и преку Републичката изборна комисија ќе му достави на Републичкиот собор извештај за својата работа со сите акти што се однесуваат на постапката на гласањето за отповикување.

б) за пратеник на Соборот на производителите

Член 186

Членовите на изборното тело што одлучува за отповикување на народен пратеник од Соборот на производителите гласаат за отповикување на свој состанок.

Состанокот на изборното тело за гласање за отповикување го свикува надлежната околиска изборна комисија.

За гласањето се составува записник во кој се внесуваат сите податоци наведени во член 183 став 2 на овој закон.

Член 187

На основа материјалот примен од избирачкиот одбор, надлежната изборна комисија ќе го утврди резултатот од гласањето за отповикување и на основа на тоа ќе установи дали народниот пратеник е отповикан.

По утврдувањето на резултатот од гласањето, надлежната изборна комисија ќе му достави без одлагање, преку Републичката изборна комисија, на Соборот на производителите извештај за својата работа со сите акти, што се однесуваат на постапката на гласањето за отповикување.

5) Применување на одредбите од глава четврта и петта и на членовите 178 до 185

Член 188

Доколку со одредбите на членовите 178 до 187 на овој закон не е инаку пропишано, во поглед на гласањето за отповикување на народните пратеници и за утврдувањето на резултатот од гласањето сходно ќе се применуваат одредбите на глава четврта и петта на овој закон, (осем одредбите на оддел осми на глава четврта, а во поглед на гласањето за отповикување на пратениците од Соборот на производителите, како и за утврдување на резултатот од гласањето за отповикување на тие пратеници, сходно ќе се применуваат и одредбите на членовите 178 до 185 на овој закон.

Глава девета

ЗАШТИТА НА ИЗБОРНОТО ПРАВО

1) Приговори и жалби

Член 189

Поради неправилности во работата на собири на избирачи на кои е извршено кандидирање на избор на народен пратеник од Републичкиот собор или предложено отповикување на пратеник од тој Собор, како и поради неправилности во работата на избирачки одбор при избори односно отповикување на пратеник од тој Собор, секој кандидат односно пратеник, чие отповикување се предлага, како и секој избирач имаат право да и' поднесат приговор на надлежната околиска изборна комисија.

Поради неправилности во работата на избирачки одбор при избори односно отповикување на пратеник од Соборот на производителите секој кандидат односно пратеник, за чие отповикување се гласа, како и секој член

на изборното тело, имаат право да и' поднесат приговори на надлежната околиска изборна комисија, а поради неправилности во работата на собири на избирачи во стопанските организации, на кои е извршено кандидирање за избор на пратеник од Соборот на производителите или предложено отповикување на пратеник избран во тој Собор, имаат право да поднесат приговори на надлежната околиска изборна комисија пратеникот, чие отповикување се предлага, како и секој производител што има право на учество на односниот собир на избирачи.

Ако, по повод од приговори поднесени пред истечувањето на рокот за поднесување предлози на кандидатури за потврдување, утврди неправилности во работата на собир на избирачите, што битно влијаеле или можеле да влијаат на утврдувањето на кандидатурата на собирот на избирачи, околинската изборна комисија ќе ја поништи работата на собирот на избирачи на кој биле сторени неправилностите и ќе одреди во одреден рок да се свика нов собир на избирачи.

Член 190

Против решението на околинската изборна комисија за одбивање кандидатура, како и против решението на таа комисија со кое се утврдува дека не се исполнени условите за потврдување на кандидатура од собири на избирачи, подносителите на соодветниот предлог на кандидатура имаат право на жалба до Врховниот суд на НРМ (Совет за управни спорови) во рок од 48 часа од приемот на решението. Свое решение по жалбата Врховниот суд ќе донесе најдоцна 48 часа по приемот на жалбата.

Член 191

Против решението на околинската изборна комисија, осем решението на околинската изборна комисија од претходниот став, секој кандидат и секој избирач, односно секој член на изборно тело за избор на пратеници од Соборот на производителите, имаат право на жалба до Републичката изборна комисија односно надлежниот дом на Народното собрание. На домот на Народното собрание тие можат да му укажат и на неправилностите во работата на избирачкиот одбор или во работата на собири на избирачи во поглед предложувањето на кандидати.

Народниот пратеник, за чие отповикување се гласало, и секој избирач односно член на изборно тело имаат против решението на околинската изборна комисија во врска со спроведувањето на отповикување на народен пратеник право на жалба до Републичката изборна комисија односно надлежниот дом на Народното собрание.

Жалбата изјавена до денот на изборите односно до денот на гласањето за отповику-

вање и' се предава на Републичката изборна комисија, а жалбата изјавена после тој ден му се предава на надлежниот дом на Народното собрание.

Жалбата до дом на Народното собрание се поднесува најдоцна до денот на состанокот на Верификациониот одбор, а жалбата што се однесува на дополнителен избор или на отповикување на народен пратеник во рок од 15 дена од денот на изборите односно денот на гласањето за отповикување.

Член 192

Против решението на Републичката изборна комисија за одбивање на предлог за отповикување на народен пратеник подносителите имаат право на жалба до Врховниот суд на НРМ. Жалбата се поднесува во рок од три дена од приемот на решението.

2) Кривични одредби

Член 193

Со парична казна или затвор до една година ќе се казни за кривично дело:

1) кој со поткупување влијае на избирач при избори или при отповикување на народни пратеници на Народното собрание да гласа за или против одреден кандидат, односно за или против отповикување на народен пратеник, или во општо да не гласа, или да потпише предлог на кандидатура или предлог за отповикување, или да одрече даден потпис на такви предлози;

2) кој повеќе од еден пат гласа или се обиде да гласа при избори за еден исти дом на Народното собрание или при гласање за отповикување на народен пратеник;

3) кој при избори или при гласање за отповикување гласа или се обиде да гласа место друг избирач под негово име;

4) кој на избиралиште дојде под оружје или со некакво опасно оруђе, како и кој без позив од претседателот на избирачкиот одбор нареди да се доведе оружена сила на избиралиштето, или ја доведе без негова наредба;

5) кој уништи, прикрие или однесе некаква исправа за избори или гласање за отповикување, или некаков предмет што служи за избор или гласање за отповикување.

Член 194

Со парична казна до 20.000 динари или со затвор до два месеца ќе се казни за кривично дело:

1) кој при гласање се понаша непристојно;

2) кој, откако гласа односно откако се утврди дека не е воведен во избирачкиот список, по опомена од претседателот на избирачкиот одбор не се уклони од избиралиштето;

3) кој ја смеќава работата на избирачкиот одбор или изборната комисија;

4) членот на избирачки одбор или изборна комисија, како и секое друго лице кое на кој да било начин ја повреди тајноста на гласањето.

Член 195

За кривично дело фалсификување, повредување на слободата на определување на избирачите, спречување на службени лица во вршењето на службени работи, навреда или клевета на член на претседателството на собир на избирачите или член на избирачки одбор или изборна комисија по повод вршењето на нивната службена должност, како и за било кое друго кривично дело предвидено во Кривичниот законик што е сторено во врска со избор или отповикување на народни пратеници на Народното собрание, учинителот ќе се казни по одредбите на Кривичниот законик.

Член 196

Сите дејанија казниви по овој закон или по Кривичниот законик што се сторени на избиралиште, избирачкиот одбор ќе ги внесе во својот записник со означување на презимето, татковото и роденото име, занимањето и местото на живеење на учинителот.

Откако ќе ја заврши својата работа, околиската изборна комисија ќе состави извод од примените записници за сите казниви дејанија ако ги имало и овие изводи ќе му ги достави на јавниот обвинител за покренување на кривична постапка.

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 197

Состанок на првото новоизбрано Народно собрание свикува Претседателот на сегашното Народно собрание.

Член 198

Упатства за извршување на овој закон донесува Извршниот совет.

Член 199

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Народна Република Македонија“.

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува важноста на Законот за избор народни пратеници на Народното собрание (Републичкиот собор и Соборот на производителите) од 10 март 1953 год. („Службен весник на НРМ“ бр. 22/53).

108

У К А З

за прогласување

НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗБОР И ОПОЗИВ ОДБОРНИЦИ НА НАРОДНИТЕ ОДБОРИ

На основа член 71 точка 11 од Уставниот закон за основите на општественото и политичкото устројство и органите на власта на Народна Република Македонија, Извршниот совет на Народното собрание на НРМ го прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за избор и опозив одборници на народните одбори што го усвои Народното собрание на НРМ на својата седница одржана на 15 септември 1953 година

У Бр. 3

15 септември 1953 година

Скопје.

**Извршен совет
на Народното собрание
на Народна Република Македонија**

Претседател на Народното собрание на НРМ, **Димче Стојанов—Мире, с.р.**
Претседател на Извршниот совет, **Лазар Колишевски, с.р.**

ЗАКОН**ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗБОР И ОПОЗИВ ОДБОРНИЦИ НА НАРОДНИТЕ ОДБОРИ**

Законот за избор и опозив одборници на народните одбори од 3 јули 1952 година („Службен весник на НРМ“ бр. 23/52) се изменува и дополнува така што неговиот пречистен текст гласи:

ЗАКОН**ЗА ИЗБОР И ОТПОВИКУВАЊЕ ОДБОРНИЦИ НА НАРОДНИТЕ ОДБОРИ****Глава прва****ОСНОВНИ ОДРЕДБИ ЗА ИЗБОР И ОТПОВИКУВАЊЕ НА ОДБОРНИЦИ****1) Избор****Член 1**

Одборниците на народните одбори на општините и околиските односно градските собори на народните одбори на околиите односно градовите ги избираат граѓаните на Федеративна Народна Република Југославија што имаат избирачко право по одредбите на Законот за избирачките списоци и

се запишани во избирачкиот список на подрачјето на општината, околијата односно градот, а врз основа на општо, еднакво и непосредно избирачко право.

Право да бидат избирани за одборници на народните одбори на општините и за одборници на околиските односно градските собори на народните одбори на околиите односно градовите имаат сите граѓани на Федеративна Народна Република Југославија што имаат избирачко право по одредбите на Законот за избирачките списоци.

Член 2

Одборниците на соборот на производителите на народните одбори на околиите односно градовите, како претставници на своите стопански организации ги избираат непосредно производителите на работа во производството, транспортот и трговијата на подрачјето на околијата односно градот што имаат избирачко право по одредбите на Законот за избирачките списоци и тоа сразмерно со учеството на стопанските области во вкупниот општествен производ на околијата односно градот.

Изборот на одборниците за соборот на производителите се врши по производителни групи.

Производителни групи се:

1) Група на индустријата, трговијата и занаетчиството, која ги опфаќа работниците и службениците на работа во индустријата, рударството, шумарството, градежништвото, транспортот, поштенско-телеграфско-телефонската служба, трговијата, угостителството, комуналната дејност и занаетчиството, како и занаетчиите;

2) Група на селското стопанство, која ги опфаќа земјоделците што се членови на земјоделските задруги и членовите на нивните домакинства што се бават со земјоделство, работниците и службениците на селско-стопанските добра, работниците и службениците на земјоделските задруги и другите селско-стопански работници.

Од вкупниот број одборници на соборот на производителите на народен одбор на околија односно град во секоја производителна група се избира оној број одборници што е сразмерен со учеството на групата во вкупниот општествен производ на околијата односно градот, утврден со текуштиот општествен план на околијата односно градот.

Во производителната група одборниците се избираат по норма: еден одборник на еднаков број производители.

За одборник на соборот на производителите може да биде избран секој производител што припаѓа на производителната група во која се врши избор и што има избирачко право по одредбите на Законот за избирачките списоци. За одборник на соборот на производителите може да биде избран и функционер на синдикална или за-

дружна организација што за функционер е избран од производителите.

Член 3

Општи избори за одборници на сите народни одбори од ист степен на целата територија или само на еден дел од територијата на Народна Република Македонија распишува Извршниот совет на Народното собрание на НРМ.

Народното собрание на Народна Република Македонија може да распише општи избори за народните одбори на општините и околиските односно градските собори како и за соборот на производителите на народните одбори на околиците односно градовите и пред истекот на времето за кое народните одбори се избрани.

Член 4

Во случај на истечување мандатот на народен одбор на општина, изборите за нови одборници на народниот одбор на општината ги распишува околискиот односно градскиот собор на народниот одбор на околицата односно градот.

Во случај на истечување мандатот на народен одбор на градска општина со посебни права, изборите за нови одборници ги распишува самиот народен одбор на градската општина.

Во случај на истечување мандатот на собор на народен одбор на околица односно град, изборите за нови одборници на соборот ги распишува соодветниот собор.

Изборите што се распишуваат по одредбите од претходните ставови мораат да се распишат пред истекот на времето за кое народниот одбор односно соборот е избран, а мораат да се одржат најдоцна за шест недели сметајќи од денот на истекот на мандатот на народниот одбор односно соборот.

Народните одбори ќе распишат избори по одредбите на овој член само во случај ако Извршниот совет на Народното собрание на НРМ не распише општи избори на осум дена пред истекот на мандатите на народниот одбор односно соборот.

Член 5

Ако му престанал мандатот на некој одборник на народен одбор на околица, град или градска општина со посебни права, изборите за испразненото одборничко место ги распишува соборот на народниот одбор на околицата односно градот чиј член бил одборникот односно народниот одбор на градската општина со посебни права, а ако му престанал мандатот на одборник на народен одбор на општина, изборите ги распишува околискиот односно градскиот собор на народниот одбор на околицата односно градот. Изборите мораат да се распишат и одржат најдоцна за два месеци од денот на престанокот на мандатот.

За изборите распишани по одредбите на претходниот став, како и за изборите рас-

пишани по одредбите на член 4 од овој закон, народниот одбор што ги распишал изборите е должен веднаш да го извести Извршниот совет на Народното собрание на НРМ.

Член 6

Во случај распуштање на народен одбор или само одделен собор на народен одбор на околица односно град, изборите за нов народен одбор односно нов собор ги распишува Извршниот совет на Народното собрание на НРМ со истата одлука со која го распуштил народниот одбор односно соборот, а ќе се одржат најдоцна за два месеци од денот на распуштањето.

Член 7

Актот на Извршниот совет на Народното собрание на НРМ за распишување на избори се објавува во „Службен весник на НРМ“.

Актот на народниот одбор за распишување на избори се објавува со оглас кој се истакнува во сите места на подрачјето на народниот одбор за кој се вршат изборите и на друг уобичаен начин.

Актот за распишување на избори се објавува најдоцна пет недели пред денот на изборите.

Член 8

Бројниот состав на народните одбори на општините и околискиот односно градскиот собор и соборот на производителите на народните одбори на околиците односно градовите како и времето за кое народните одбори се избираат, се утврдува согласно Законот за народните одбори на околиците односно Законот за народните одбори на градовите и градските општини и Законот за народните одбори на општините.

Член 9

Изборите на одборници за народните одбори на општините и околиските односно градските собори на народните одбори на околиците односно градовите се вршат во недела.

Изборите на одборници за соборот на производителите на народните одбори на околиците односно градовите можат да се вршат и во разни денови по производителните групи.

Ако истовремено се распишат избори и за околиски односно градски собор и соборот на производителите на народен одбор на околица односно град, помеѓу денот на изборите за двата собори не смее да измине повеќе од седум дена.

Денот на изборите се определува со актот за распишување на изборите.

Член 10

Одборниците на народните одбори се избираат по изборни единици.

Член 11

Изборот на одборниците се врши врз основа на листи кандидати.

Член 12

Право на предлагање кандидати за одборници на народните одбори на општините и околските односно градските собори на народните одбори на околиците односно градовите имаат собири на избирачите, како и со овој закон определен број избирачи.

Право на предлагање кандидати за одборници на соборот на производителите на народните одбори на околиците односно градовите имаат собири на избирачите во стопанските организации, како и со овој закон определен број производители.

Член 13

Исто лице може да биде кандидат за одборник на ист народен одбор само во една изборна единица и на една листа кандидати.

Никој не може истовремено да биде одборник ни кандидат за одборник на обата собори на ист народен одбор на околица односно град.

Член 14

За одборник е избран оној кандидат што добил најголем број гласови.

Член 15

Бројот на населението се утврдува по податоците од последниот попис на населението, при што се зема во обзир и зголемувањето на населението што настанало во меѓувреме по службените статистички податоци.

2) Отповикување**Член 16**

Избирачите имаат право да го отповикаат својот одборник ако повеќе не ја ужива нивната доверба.

Член 17

Одборник на народен одбор на општина и одборник на околинскиот односно градскиот собор можат да отповикаат избирачите од изборната единица во која одборникот е избран.

Одборник на соборот на производителите можат да отповикаат производителите на стопанските организации од изборната единица во која одборникот е избран.

Член 18

Право да поведат постапка за отповикување на одборник на народен одбор на општина и одборник на околински односно градски собор имаат: собири на избирачите и група избирачи.

Право да поведат постапка за отповикување на одборник на собор на производители имаат: собири на избирачите во стопанските организации и група производители.

Право на иницијатива за свикување на собир на избирачите за да се поведе постапка за отповикување на одборник има и народниот одбор на општината односно соборот на кого му припаѓа одборникот за чие отповикување се презема иницијатива.

Член 19

Одборникот е отповикан ако за отповикувањето гласало мнозинството на избирачите од изборната единица во која одборникот е избран.

Член 20

Одборникот престанува да биде член на народниот одбор од денот кога е извршено отповикувањето.

За пополнување на упразнетото место на отповиканиот одборник се вршат дополнителни избори. Отповиканиот одборник не може да биде кандидат на овие избори.

3) Заеднички одредби за изборот и отповикувањето**Член 21**

Избирачите гласаат лично.

Никој не може да гласа преку полномошник.

Член 22

Секој избирач има право само на еден глас и на истите избори односно отповикување може да гласа само еднаш.

Член 23

Ниеден граѓанин што по законот има избирачко право не може да биде лишен од правото на гласање на избори или при отповикување, ни спречен да гласа.

Во времето од пет дена, пред и до три дена по изборите државните органи и службените лица не можат да ги повикуваат избирачите, освен ако е очигледно дека одзивањето по позивот не го спречува избирачот да го искористи своето избирачко право.

Член 24

Гласањето е тајно и се врши со гласачки ливчиња.

Член 25

Се обезбедува слободата на определувањето на избирачите и тајноста на гласањето.

Ниеден државен орган или службено лице не може во никој случај да го повикува избирачот на одговорност за гласањето нити од него да бара да каже за кого гласал или зошто не гласал, односно дали гласал за или против отповикувањето.

Член 26

Со спроведувањето на изборите за одборници раководат изборни комисии и избирачки одбори.

Истите органи раководат и со спроведувањето на отповикувањето на одборниците.

Органите за спроведување на изборите се независни во својата работа од сите други државни органи и работат по законот и другите прописи донесени врз основа на законот.

Глава втора

ОРГАНИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ИЗБОРИТЕ

Член 27

Комисии за спроведување на изборите се:

- 1) Републичка изборна комисија за избор на одборници, со седиште во Скопје;
- 2) Околиски изборни комисии, со седиште во административниот центар на околицата; и
- 3) градски изборни комисии.

Околиските изборни комисии ги спроведуваат изборите за народни одбори на околиците и општините, а градските изборни комисии ги спроведуваат изборите за народни одбори на градовите.

Член 28

Републичката изборна комисија се состои од претседател, секретар и пет члена.

Околиските и градските изборни комисии се состојат од претседател, секретар и три члена.

На претседателот и членовите на изборните комисии им се определуваат заменици.

Член 29

Републичката изборна комисија ја именува Извршниот совет на Народното собрание на НРМ, а околиските и градските изборни комисии ги именува Републичката изборна комисија.

Претседателот на Републичката изборна комисија и неговиот заменик се именуваат од редот на судиите на Врховниот сум на НРМ.

Претседателите на околиските и градските изборни комисии и нивните заменици се именуваат од редот на судиите, а во недостаток на судии за заменик на претседател може да се именува и друго лице.

Составот и измените во составот на изборните комисии се објавуваат во „Службен весник на НРМ“.

Член 30

Републичка изборна комисија:

- 1) го организира и обезбедува извршувањето на техничките подготовки за изборите;
- 2) им дава упатства на околиските и градските изборни комисии по сите прашања за спроведување на изборите;
- 3) врши надзор над работата на околиските и градските изборни комисии;
- 4) ги објавува вкупните резултати од изборите;
- 5) врши и други задачи по одредбите на овој закон.

Член 31

Околиските односно градските изборни комисии:

- 1) се грижат за техничките подготовки на изборите;
- 2) ги примаат, потврдуваат и објавуваат листите кандидати;
- 3) ги определуваат избирачките места и ги назначуваат избирачките одбори;
- 4) ги утврдуваат и прогласуваат резултатите на изборите;
- 5) им издаваат уверенија на избраните одборници;
- 6) вршат и други задачи определени со прописите на овој закон.

Член 32

Изборните комисии се постојани.

Член 33

Со гласањето при изборот односно отповикувањето на одборници раководат избирачки одбори. Избирачките одбори се образуваат за секое место на кое се врши гласање (избирачко место).

Избирачкиот одбор ја обезбедува правилноста и тајноста на гласањето.

Избирачкиот одбор се состои од претседател и два члена.

На претседателот и членовите на избирачкиот одбор им се определуваат заменици.

Два члена на избирачкиот одбор, како и нивните заменици мораат да бидат од подрачјето на општината односно градот каде се наоѓа избирачкото место.

Претседателот и членовите на избирачките одбори за избор одборници на соборот на производителите по правило се именуваат од редот на работниците и службениците односно членовите на стопанските организации што ја сочинуваат изборната единица.

Околиската односно градската изборна комисија ќе му издаде на претседателот на избирачкиот одбор акт за назначување на избирачкиот одбор.

Член 34

Член на изборна комисија или избирачки одбор како и негов заменик може да биде граѓанин што има избирачко право.

Членовите на изборната комисија и избирачкиот одбор како и нивните заменици не можат да бидат кандидати за одборници. Во случај на кандидирање им престанува должноста на член односно заменик во тие органи.

За член на изборна комисија или избирачки одбор, како и за негов заменик не може да биде назначен одборникот по чие отповикување се гласа.

Член 35

Органите за спроведување на избори и отповикување полноважно одлучуваат ако се присутни повеќе од половина нивни членови.

Член 36

Народните одбори и другите државни органи се должни да им укажуваат помош на изборните комисии и избирачките одбори во извршувањето на нивните задачи.

По барање на изборните комисии државните органи, стопанските и општествениите организации се должни да им ги дадат сите податоци нужни за нивната работа.

Глава трета

ИЗБОР НА ОДБОРНИЦИ ЗА НАРОДНИ ОДБОРИ НА ОПШТИНИ И ЗА ОКОЛИСКИ ОДНОСНО ГРАДСКИ СОБОРИ

1) Изборни единици

Член 37

Изборните единици за избор одборници на народен одбор на општина се образуваат така што по правило секое место (село, населба) на подрачјето на општината е посебна изборна единица. Место чиј што број жители не е доволен за избор барем на еден одборник се спојува со соседното место во една изборна единица.

Во изборната единица може да се избира еден или повеќе одборници, а и вкупниот број одборници за народен одбор на општина ако на подрачјето на општината се наоѓа само едно место.

Одделни делови од местото не можат да се присоединуваат кон изборните единици образувани од соседните места, ниту изборната единица може да се образува од делови на разни места.

Член 38

Бројот на одборниците на околинскиот собор што ги избираат одделни општини се определува сразмерно со бројот на жителите на општината во однос на вкупниот број жители на околинјата, така што секоја општина избира најмалку еден одборник.

Општините што избираат повеќе од еден одборник се делат на две или повеќе изборни единици и тоа така што во секоја изборна единица се избира по правило еден а најмногу три одборници. При ова местата што по бројот на своите жители избираат барем еден одборник претставуваат посебна изборна единица.

Член 39

Изборните единици за избор одборници на градскиот собор на народен одбор на град и одборници на народен одбор на градска општина со посебни права се определуваат така што во секоја изборна единица се избираат најмногу три одборници.

Ако на подрачјето на градот постојат општини, прво се утврдува колку одборници секоја општина избира, сразмерно со бројот на своите жители, та потоа изборните единици се образуваат согласно одредбите од претходниот став.

Член 40

Изборните единици за избор одборници за народен одбор на општина и бројот на одборниците што се избираат во одделни изборни единици го определува народниот одбор на општината.

Изборните единици за избор одборници на околински односно градски собор и бројот на одборниците што се избираат во одделни изборни единици го определува народниот одбор на околинјата односно градот.

Бројот на одборниците што се избираат во одделни изборни единици се определува сразмерно со бројот на жителите од подрачјето на изборната единица спрема вкупниот број жители на подрачјето на народниот одбор за кој се врши избор и тоа така што секој одборник се избира приближно на еднаков број избирачи во сите изборни единици.

Решението за утврдување на изборните единици и бројот на одборниците што во нив се избираат народниот одбор го објавува најдоцна пет дена по распишувањето на изборите. Објавувањето се врши по пат на оглас кој се истакнува на огласните табли на народниот одбор на општината односно околинјата или градот за кој се вршат изборите и на друг уобичаен начин.

Секоја изборна единица мора да има свој реден број.

2) Предлагање на кандидати

а) од собири на избирачите

Член 41

Собири на избирачите на кои се врши предлагање на кандидати за одборници на народни одбори на општини и околински односно градски собори на народни одбори на околински односно градови се одржуваат по изборните единици во кои се избираат одборниците на соодветниот народен одбор односно собор, така што за целата изборна единица се одржува еден собир.

Ако местата од подрачјето на изборната единица знатно се оддалечени едно од друго околинската односно градската изборна комисија, по предлог на народниот одбор на општината може да определи да се одржуваат посебни собири на избирачите за едно или повеќе блиски места, ако во нив се настанети по правило триста избирачи.

Член 42

Собирот на избирачите го свикнува претседателот на народниот одбор на општина односно град на чие подрачје се одржува собирот.

Ако претседателот на народниот одбор на општината односно градот не свика собир на избирачите најдоцна триесет дена по распишувањето на изборите, собир ќе свика во

натамошен рок од пет дена надлежната око-лиска односно градска изборна комисија.

Свикувањето на собирот се објавува на уобичаен начин најдоцна три дена пред неговото одржување, со означување на дневниот ред на собирот.

Времето и местото на одржувањето на собирот се определува така што да се овозможи присуство на што поголем број избирачи.

Член 43

Собир на избирачите може да се одржи ако на собирот се присутни најмалку една десетина од вкупниот број избирачи на подрачјето за кое се одржува собирот, со тоа што овој број не може да биде помал од педесет.

Ако собирот на избирачите не може да се одржи поради тоа што на собирот не е присутен потребен број избирачи, органот овластен за свикување на собирот ќе свика нов собир на избирачите.

Право на одлучување на собирот на избирачите имаат само оние лица што имаат избирачко право, а се настанети на подрачјето за кое собирот се одржува.

Член 44

Претседателот на народниот одбор на општината односно градот или одборник ко-го тој го определил го отвора собирот на избирачите и раководи со неговата работа до избор на претседателство на собирот. Ако во смисла на член 42 став 2 на овој закон собирот го свикала околинската или градската изборна комисија, собирот го отвора и раководи со неговата работа до изборот на претседателство одборник на народниот одбор на општината односно градот што ќе го определи околинската односно градската изборна комисија.

Со работата на собирот на избирачите раководи претседателство на собирот, што избирачите го избираат на самиот собир од својата средина. Претседателството на собирот се состои од претседавач и два члена.

Собирот на избирачите избира од својата средина и два оверачи на записникот.

Член 45

По извршениот избор на претседателството претседавачот ја објавува целта на свикувањето на собирот и начинот на неговата работа поради кое ќе ги прочита одредбите од член 44—50 на овој закон.

Потоа по предлог на претседавачот се утврдува дневниот ред кој опфаќа:

- 1) избор на кандидациона комисија;
- 2) предлагање кандидати од страна на избирачите;
- 3) претрес по предлогот на кандидационата комисија и утврдување на кандидати.

Член 46

Собирот на избирачите избира од редот на присутните избирачи кандидациона комисија, чија што задача е врз основа на предлозите на избирачите да му поднесе на собирот на избирачите конечен предлог за утврдување на кандидатите.

Кандидационата комисија се состои од седум до петнаесет члена.

Кандидациона комисија имаат право да предложат најмалку десет избирачи.

По свршеното предлагање се пристапува кон гласање за изборот на кандидационата комисија. Гласањето се врши за предложените листи во целина, и тоа јавно.

Избрана е онаа кандидациона комисија што добила најголем број гласови.

Кандидационата комисија избира свој претседател од редот на своите членови.

Член 47

Кандидати за одборници има право да предложи секој избирач, и тоа еден кандидат ако во соодветната изборна единица се избира еден одборник, а ако во соодветната изборна единица се избираат два или повеќе одборници, секој избирач може да предложи најмногу два кандидати.

Предлозите се поднесуваат усно.

Откако е завршено предлагањето на кандидатите, кандидационата комисија се повлекува, ги испитува предлозите поднесени од страна на избирачите и составува предлог за утврдување на кандидатите, кој може да ги опфати само кандидатите што ги предложиле избирачите.

Член 48

На член на кандидациона комисија што од страна на избирачите ќе биде предложен за кандидат и се согласи да биде кандидат, му престанува членството во комисијата. Ако поради ова бројот на членовите на комисијата се намали под седум, наместо членовите што им престанало членството ќе се изберат нови.

Член 49

Кога кандидационата комисија ја заврши работата, претседателот или некој друг член на комисијата му го соопштува на собирот предлогот на комисијата за утврдување на кандидатите, со образложение за секој предложен кандидат.

Собирот по ова води претрес по предлогот на кандидационата комисија. Ако во текот на претресот се изнесат некои разлози против кандидатите што ги предложила кандидационата комисија или се стават предлози за други кандидати, кандидационата комисија задолжително ќе ги оцени истакнатите разлози и предлози и ќе му поднесе на собирот на избирачите свој конечен предлог. И овој предлог може да ги

опфати само кандидатите што ги предложили избирачите.

По предлогот на кандидационата комисија се гласа во целина. Гласањето се врши со кревање на рака.

Предлогот на кандидационата комисија е прифатен ако за него гласа мнозинството од присутните избирачи. По потреба се врши пребројување на гласовите.

Член 50

Ако собирот на избирачите не го усвои предлогот на кандидационата комисија, на истиот собир се избира нова кандидациона комисија.

За работата на новоизбраната кандидациона комисија и постапката за утврдување на кандидатите на собирот на избирачите важат претходните одредби.

Член 51

За работата на собирот на избирачите се води записник кој го потпишуваат претседавачот, записничарите и оверачите на записникот.

Претседателот на народниот одбор на општината односно градот е должен да му обезбеди на собирот на избирачите записничар, но собирот може да избере за записничар друго лице.

Записникот на собирот на избирачите содржи особено: денот и часот на почетокот и местото на одржувањето на собирот; за кое подрачје собирот се одржува; кој го свикал и отворил собирот; презимето, татковото и роденото име на членовите на претседателството на собирот, записничарот и оверачите на записникот; вкупниот број на избирачите запишани во избирачкиот список за подрачјето за кое се одржува собирот; бројот на присутните избирачи; дневниот ред на собирот; составот на избраната кандидациона комисија; кои кандидати се предложени од страна на избирачите; предлогот на кандидационата комисија за утврдување на кандидатите; кои кандидати се прифатени; на кој начин е утврден резултатот на гласањето; други околности од значај за работата на собирот, и часот на свршетокот на собирот.

Член 52

Врз основа на заклучокот на собирот на избирачите се составува предлог на листа кандидати која содржи:

1) називот на народниот одбор за кој се врши избор и денот на изборот;

2) означување на изборната единица за која се поднесува предлогот на листата кандидати;

3) означување дека предлогот на листата кандидати е утврдена на собир на избирачите и податоци во кое место и за кое подрачје собирот е одржан и кога;

4) презимето, татковото и роденото име, занимањето и местото на живеење на кандидатите.

Предлогот на листата кандидати го потпишуваат претседавачот на собирот на избирачите и претседателот на кандидационата комисија. Покрај нивните потписи се означува презимето, татковото и роденото име, занимањето и местото на живеење на секог од нив. Нивните потписи мораат да бидат оверени од страна на државниот орган надлежен за оверување или од страна на народниот одбор на општината односно градот на чие подрачје е одржан собирот на избирачите.

Член 53

Со предлогот на листата кандидати мора да се приложи:

1) писмена изјава на секој кандидат за пристап на кандидирањето, оверена од страна на органот надлежен за оверување;

2) потврда од надлежниот народен одбор на општината односно градот дека секој кандидат е внесен во избирачкиот список. Оваа потврда може да се даде и на самиот предлог на листата кандидати;

3) записникот за работата на собирот на избирачите.

Член 54

Предлогот на листата кандидати усвоен на собир на избирачите што се држи за цела изборна единица мора да содржи најмалку двоен број кандидати од бројот на одборниците што се избираат во изборната единица за која се поднесува предлогот на листата кандидати.

Предлог на листа кандидати усвоен на собир на избирачите што се држи за дел од изборната единица мора да содржи најмалку толку кандидати колку одборници се избираат во изборната единица за која се поднесува предлогот на листата кандидати.

б) од група граѓани

Член 55

Предлог на листа кандидати од група граѓани можат да поднесат најмалку една десетина од сите запишани избирачи на онаа изборна единица во која се врши избор, со тоа што за избор одборници за народен одбор на општина овој број не може да биде помал од педесет а не мора да биде поголем од сто, а за избор одборници на околиски односно градски собор не може да биде помал од сто а не мора да биде поголем од двесте.

Право на предлагање кандидати за одборници имаат само лица што имаат право да избираат во изборната единица за која се предлага листата кандидати.

Предлогот на листата кандидати од група граѓани мора да содржи најмалку толку

кандидати колку што се избираат одборници во соодветната изборна единица.

Член 56

Предлогот на листата кандидати што го поднесува група граѓани мора да содржи:

1) називот на народниот одбор за кој се врши избор и денот на изборите;

2) означување на изборната единица за која се поднесува предлогот на листата кандидати;

3) презимето, татковото и роденото име, занимањето и местото на живеење на кандидатите.

Предлогот го потпишуваат сите предлагачи. Покрај потписите на секој предлагач мора да се означи неговото презиме, татково и родено име, занимање и место на живеење. Потписите на предлагачите мораат да бидат оверени од органот надлежен за оверување или народниот одбор на општината односно градот.

Член 57

Со предлогот на листата кандидати мора да се приложи:

1) писмена изјава на секој кандидат за престанок на кандидирањето, оверена од страна на органот надлежен за оверување;

2) потврда на надлежниот народен одбор на општината односно градот за секој кандидат и секој потписник на предлогот на листата кандидати дека се воведени во изборачкиот список. Оваа потврда може да се даде и на самиот предлог на листата кандидати.

Член 58

Ист избирач може да биде предлагач само на една листа кандидати. Ако едно лице потпише како предлагач два или повеќе предлози на листи кандидати, се смета за предлагач само на онаа листа што прва е поднесена на потврда.

3) Потврдување на листите кандидати

Член 59

Предлозите на листите кандидати се поднесуваат на потврда на надлежната околиска односно градска изборна комисија и тоа најдоцна дваесет и еден ден пред денот на изборите.

Изборната комисија ќе им издаде на подносителите потврда за примањето на предлогот на листата кандидати во која ќе го означат денот и часот на примањето на предлогот.

Потписниците на предлогот на листа кандидат на собир на избирачите како и првите три потписници на предлогот на листа кандидати што потекнува од група граѓани се сметаат како подносиители на соодветниот предлог.

Член 60

Околиската односно градската изборна комисија веднаш по примањето на предлогот на листата кандидати ќе утврди дали истиот е поднесен во определениот рок и дали е составен по одредбите на овој закон.

Ако најде само формални недостатоци, изборната комисија во рок од 24 часа по примањето на предлогот ќе ги повика подносителите да ги отклонат недостатоците во рок од три дена.

Член 61

Ако изборната комисија утврди дека најмалку половината предложени кандидати од предлогот на листата кандидати немаат право да бидат избирани, или ако предлогот е поднесен по истекот на рокот за поднесување предлози на листи кандидати на потврда (член 59 став 1), или ако подносителите не постапиле по позивот на изборната комисија за отклонување на формалните недостатоци (член 60 став 2), ќе го одбие предлогот на листата кандидати и во рок од 48 часа по примањето на предлогот ќе ги известат подносителите со посебно решение.

Ако изборната комисија утврди дека еден или повеќе, но помалку од половината кандидати од предлогот на листата кандидати немаат право да бидат избирани за одборници, таа ќе го одбие предлогот само по однос на овие кандидати и во рок од 24 часа од примањето на предлогот ќе ги известат подносителите со посебно решение. Подносителите имаат право во рок од 24 часа по примањето на решението да предложат други кандидати.

Ако едно лице е кандидат на два или повеќе предлози на листи кандидати за една или повеќе изборни единици за избор на ист народен одбор или за обата собори на народен одбор на околија односно град, изборната комисија ќе го повика кандидатот во рок од 24 часа да се изјасни на која листа сака да биде кандидат, а ќе ги поништи предлозите на другите листи кандидати по однос на него, за кое во рок од 24 часа по поништувањето ќе ги известат подносителите со посебно решение. Ако кандидатот во определениот рок не се изјасни која кандидатура ја задржува, изборната комисија ќе го поништи предлогот по однос на него на втората и секоја наредна листа кандидати и за тоа ќе ги известат подносителите во истиот рок. Подносителите на предлогот имаат право најдоцна на десет дена пред денот на изборите да и' предложат на изборната комисија друг кандидат наместо кандидатот чија кандидатура е поништена.

Предлагање на нови кандидати по став 1 и 2 на овој член од страна на собир на избирачите се врши по одредбите на член 41—54 на овој закон, а предлогот од група граѓани мора да биде потпишан од опреде-

лен број избирачи (член 55), од кои најмалку половината мораат да бидат истите предлагачи што го потпишале поранешниот предлог.

Член 62

Ако предлогот на листата кандидати нема недостатоци или ако недостатоците се отклонети во определениот рок, изборната комисија ќе го потврди предлогот во рок од 48 часа и веднаш ќе ги извести подносителите со писмено решение. Во решението за потврдување на предлогот ќе се означи времето кога предлогот е потврден и кој е по ред.

Член 63

Ако предлогот на листата кандидати бил вратен на подносителите за отклонување на формални недостатоци и подносителите во определениот рок постапиле по забелешките на изборната комисија, ќе се смета дека предлогот е поднесен во времето кога првпат бил поднесен на изборната комисија.

Член 64

Ако умре некој кандидат од потврдена листа кандидати предложена од собир на избирачи, избирачите можат на собир на избирачи наместо умрениот кандидат да и' предложат на надлежната изборна комисија на потврда друг кандидат по одредбите на член 41—54 на овој закон.

Ако умре некој кандидат од потврдена листа кандидати предложена од група граѓани, наместо умрениот кандидат избирачите можат да и' предложат на надлежната изборна комисија на потврда друг кандидат. Предлогот за потврда на нов кандидат мора да биде потпишан од определен број избирачи (член 55), од кои најмалку половината мораат да бидат истите предлагачи што го потпишале предлогот на листата кандидати со која бил кандидиран умрениот кандидат.

Предлогот за потврдување на нов кандидат наместо умрениот мора да и' се поднесе на изборната комисија најдоцна на десет дена пред изборите.

Член 65

Собирот на избирачите што ја предложил листата кандидати, може да ја повлече потврдената листа кандидати.

Две третини од предлагачите на листата кандидати можат да ја повлечат потврдената листа кандидати.

Собирот на избирачите односно предлагачите наместо повлечената листа кандидати најдоцна на десет дена пред денот на изборите можат да и' поднесат на надлежната изборна комисија друг предлог на листа кандидати.

За свикнување и работата на собирот на избирачите за повлечување на потврдена листа кандидати како и за поднесување на

нов предлог на листа кандидати, важат во сè одредбите од член 41—54 на овој закон. За предлагање на нов предлог на листа кандидати од група граѓани важат во сè одредбите од член 55—58 на овој закон.

Член 66

Ако некој кандидат од потврдена листа кандидати умре во времето од десет дена пред денот на изборите, или ако бидат повлечени или поништени сите листи кандидати та поради ова не остане ниедна потврдена листа, изборите ќе се спроведат во втората наредна недела на основа преостанатите потврдени листи кандидати и накнадно новопотврдените листи кандидати.

Предлог на нов кандидат наместо умрениот односно поднесувањето на потврда на нови предлози на листи кандидати наместо повлечените и поништените се врши најдоцна на десет дена пред денот на изборите определен по претходниот став. За предлагање на нови кандидати односно листи кандидати во сè важат одредбите од став 1 и 2 на член 64 од овој закон.

Надлежната изборна комисија ќе ги земе во постапка овие предлози по одредбите на член 59—62 како многу брзи.

4) Огласување на листите кандидати

Член 67

Веднаш по свршувањето на постапката за потврдување на предлозите на листите кандидати, а најдоцна на петнаесет дена пред денот на изборите, надлежната околиска односно градска изборна комисија ќе ги огласи сите потврдени листи кандидати.

Огласот на листите кандидати содржи:

1) називот на народниот одбор за кој се врши избор и денот на изборот;

2) за секоја изборна единица презимето, татковото и роденото име, занимањето и местото на живеење на сите кандидати и тоа прво од потврдената листа кандидати на собирот на избирачите, а потоа од другите потврдени листи кандидати, по оној ред по кој листите за соодветната изборна единица се потврдени, а кандидатите од истата листа се редат онака како што во неа се наредени;

3) називот на изборната комисија што ги потврдила листите и имињата на членовите на комисијата.

На чело на листата усвоена на собир на избирачите ќе се стави „Листа кандидати на собир на избирачите“, а на чело на листите од група граѓани „Листа кандидати на група граѓани“. Листите мораат да бидат јасно одвоени и посебно нумерирани. Ако истиот ден се вршат избори за народни одбори од различен степен, огласите на листите кандидати мораат да се разликуваат по боја.

Изборната комисија ќе обезбеди, со соработка на народниот одбор на општината односно градот, огласот да биде изложен на

подрачјето на изборната единица за која листата кандидати е поднесена и тоа најдоцна на осум дена пред изборите. На секое избирачко место ќе му се достави најмалку по еден примерок од огласот за секоја потврдена листа најдоцна на осум дена пред изборите.

5) Избирачки места и изборен материјал

Член 68

Гласањето на изборите за одборници на народните одбори на општините и околиските односно градските собири се врши на избирачки места. Избирачките места ги определува околиската односно градската изборна комисија на предлог на народниот одбор на општината односно градот. Избирачките места се определуваат најдоцна на петнаесет дена пред денот на изборите.

На секое избирачко место на подрачјето на една општина односно град му се определува реден број.

Најмалку на пет дена пред денот на изборите изборната комисија ќе објави во сите изборни единици кои избирачки места се установени, со означување кои избирачи ќе гласаат на кое избирачко место.

Член 69

Избирачките места се определуваат така што на едно избирачко место да гласаат приближно пет стотини избирачи. Во болниците, санаториумите, породилиштата, инвалидските домови и сличните установи во кои има повеќе од дваесет и пет избирачи, ќе се установи посебно избирачко место. Избирачкото место се определува во посебна просторија на погодна зграда што е лесно пристапна за избирачите.

Во избирачкото место ќе се обезбеди посебна просторија или дел од просторијата каде ќе се врши гласање и овој дел ќе се уреди така што никој од другиот дел на просторијата да не може да види како избирачот го пополнува гласачкото ливче.

Член 70

Најдоцна три дена пред денот на изборите подносителите на секоја потврдена листа кандидати можат да и' пријават на надлежната изборна комисија по еден претставник на својата листа и негов заменик за секое избирачко место. За претставник на листата кандидати и негов заменик може да биде предложено само лице што има избирачко право.

Претседателот на околиската односно градската изборна комисија ќе издаде најдоцна 48 часа по примањето на предлогот за секој пријавен претставник и заменик посебно уверение што ќе му служи на претставникот односно неговиот заменик како легитимација за учеството во работата на избирачкиот одбор.

Претставниците на кандидатите имаат право да учествуваат во работата на избирачкиот добор, но без право на одлучување.

Член 71

Народниот одбор на општината односно градот е должен заедно со избирачките одбори да определи во близината на избиралиштето pogodно место на кое јавно можат да се изложуваат изводите од огласот на потврдените листи кандидати за соодветната изборна единица и изборните пароли. Тоа место ќе им се стави на располагање на претставниците на листите кандидати најдоцна на 48 часа пред денот на изборите.

Член 72

Околиската односно градската изборна комисија, со соработка на народниот одбор на околицјата односно градот, навремено ќе приготви за секоја изборна единица потребен број гласачки кутии и отпечатени гласачки ливчиња со кои ќе се гласа на изборите, како и друг изборен материјал.

Член 73

Секое гласачко ливче содржи:

- 1) називот на народниот одбор за кој се врши избор и денот на изборот;
- 2) означување на изборната единица и колку одборници се избираат во неа;
- 3) презимето, татковото и роденото име, занимањето и местото на живеење на сите кандидати од сите потврдени листи за соодветната изборна единица. Кандидатите во гласачкото ливче се наведуваат по оној ред како што се наведени во огласот за потврдување на листите кандидати. Пред името на секој кандидат се става реден број.

Изборната комисија ќе го овери секое гласачко ливче со својот печат, а ако нема свој печат со печатот на народниот одбор на околицјата или градот на чие подрачје се наоѓа седиштето на комисијата.

Член 74

Спроти денот на изборите во 15 часот, претседателот и членовите на избирачкиот одбор односно нивните заменици ќе се состанат во просторијата во која ќе се гласа и тука ќе примат на реверс од народниот одбор на општината односно градот: кутија за гласање, соодветен број гласачки ливчиња, оверен извод од постојаниот избирачки список во кој се внесени сите избирачи од подрачјето на тоа избирачко место, оверен оглас за потврда на сите листи кандидати и друго што е потребно. Членовите на одборот се должни да ја прегледаат кутијата за гласање и да ги пребројат гласачките ливчиња. Потоа избирачкиот одбор ќе ја стави кутијата на местото на кое утредента ќе се гласа, а пред кутијата на виден начин ќе го стави огласот на изборната комисија за потврдување на листите кандидати.

Член 75

Кога избирачкиот тодбор ќе уреди сè што е потребно за гласање, ќе состави за тоа записник.

Овој записник го потпишуваат сите членови на избирачкиот одбор и нивните заменици, како и присутните претставници на листите кандидати. Потоа избирачкиот одбор ќе ги затвори прозорците, ќе ја заклучи просторијата и запечати вратата, а клучот ќе го земе претседателот на избирачкиот одбор. По ова избирачкиот одбор ќе определи стража, што зградата односно просторијата определена за гласање непрекинато ќе ја чува. Поставената стража до седум часот на денот на изборите никого и ни под каков да било изговор не ќе пушта во просторијата определена за гласање.

6) Гласање

Член 76

На денот на изборите, во седум часот, ќе се состане избирачкиот одбор пред вратата на просторијата определена за гласање, ќе провери дали печатите на вратата се исправни, ќе ја отвори просторијата и ќе влезе во неа. Откако се увери дека кутијата за гласање е празна и дека сè друго е во ред, ќе состави записник во кој ќе ја изнесе најдената состојба. Записникот ќе го потпишат сите членови на избирачкиот одбор и присутните претставници на листите кандидати. Претседателот на избирачкиот одбор веднаш потоа ќе објави дека се пристапува кон гласање.

Член 77

За сето време на гласањето мораат да бидат присутни сите членови на избирачкиот одбор односно нивните заменици. Ако некој претставник на листите кандидати го напушти избиралиштето, тоа ќе се забележи во записникот, но гласањето ќе продолжи и без него.

Член 78

Претседателот на избирачкиот одбор се грижи, со помошта на другите членови на одборот, за одржување на редот и мирот за време на гласањето. По потреба претседателот ќе побара помош од органите на Народната милиција, која, кога ќе дојде на избиралиштето стои под негово раководство.

Член 79

Никој не може да стапи на избиралиштето под оружје или со опасно оружје, освен во случаите предвидени во претходниот член.

Член 80

Во просторијата во која се гласа избирачите влегуваат по ред еден подруг, но така што во просторијата за гласање да не бидат во исто време повеќе од десет избирачи.

Член 81

Секој избирач кога ќе влезе во просторијата во која се гласа, пристапува кон масата на избирачкиот одбор и по барање на претседателот гласно го изговара, така да го чујат сите други членови на избирачкиот одбор, своето презиме, татково и родено име и занимање, а во местата каде има повеќе избирачки места и улицата и бројот на својот стан. Претседателот, по потреба, избирачот ќе го легитимира или на друг начин ќе го утврди неговиот идентитет.

Потоа претседателот ќе утврди дали лицето е внесено во изводот на избирачкиот список. Ако најде дека е внесено, претседателот ќе го заокружи во изводот од избирачкиот список редниот број на лицето, како знак дека пристапило кон гласање.

Потоа претседателот ќе му го објасни на избирачот начинот на гласањето и ќе му даде гласачко ливче.

Член 82

Членовите на избирачкиот одбор се должни на избирачот, ако тој побара, повторно да му го објаснат начинот на гласањето, а особено ќе внимаваат никој да не му пречи на избирачот при пополнувањето на гласачкото ливче и во потполност да биде обезбедена тајноста на гласањето.

На избирачкото место е забранета сèкаква агитација за поедини кандидати.

Член 83

Кога избирачот ќе земе гласачко ливче, оди во оградената просторија определена за пополнување на гласачките ливчиња.

Избирачот може да гласа само за кандидатите чии имиња се внесени во гласачкото ливче.

Гласачкото ливче се пополнува на тој начин што избирачот го заокружува редниот број пред името на кандидатот за кого сака да гласа.

Избирачот може да гласа само за онолку кандидати колку одборници се избираат во соодветната изборна единица.

Откако го пополни гласачкото ливче, избирачот ќе го свитка преку половината така што имињата на кандидатите да бидат во внатрешната страна на свитканото ливче, потоа ќе пријде кон масата на избирачкиот одбор, ќе му покаже на одборот дека во раката има само едно гласачко ливче и ќе го спушти свитканото ливче во кутијата за гласање.

Член 84

Избирач што поради некоја телесна маана или поради тоа што е неписмен, не може да гласа на начинот определен во претходниот член, има право со себе да доведе пред избирачкиот одбор лице што место него ќе го пополни гласачкото ливче односно ќе го спушти ливчето во кутијата за гласање.

За ова избирачкиот одбор ќе донесе одлука и ќе ја внесе во записникот.

Член 85

Откако сврши со гласањето избирачот е должен да се отстрани од избиралиштето. За избиралиште се смета зградата и нејзиниот двор.

Член 86

Избирачкиот одбор не може да му го ускрати гласањето на лице што е запишано во изводот од избирачкиот список, како и на лице што по законот е овластено да гласа со потврда дека е внесено во избирачкиот список. Ако некој член на избирачкиот одбор или претставник на листа кандидати има нешто да забележи за одделни избирачи, тоа ќе се внесе во записникот за гласање.

Ако некој избирач се јави да гласа а на неговото име веќе некој гласал, претседателот на избирачкиот одбор ќе нареди да се внесе во записникот за гласање презимето, татковото и роденото име, занимањето и местото на живеење на лицето, но не ќе му дозволи да гласа.

Член 87

Избирачите гласаат на своето избирачко место.

Членовите на избирачкиот одбор и нивните заменици како и претставниците на листите кандидати и нивните заменици што не се внесени во изводот на избирачкиот список за избирачкото место на кое ја вршат својата должност, имаат право да гласаат на тоа избирачко место ако поднесат потврда дека се внесени во постојаниот избирачки список на подрачјето на народниот одбор за кој се вршат изборите.

Во записникот за гласање ќе се забележи презимето, татковото и роденото име на секој член на избирачкиот одбор и претставник на листа кандидати што гласал а не е внесен во избирачкиот список за тоа избирачко место, со точно означување на решението односно уверението врз основа на кое е назначен за член на избирачкиот одбор односно претставник на листата кандидати или заменик.

Член 88

Избирачите што гласаат со потврда дека се внесени во постојаниот избирачки список, гласаат за кандидатите од потврдените листи кандидати во изборната единица на чие подрачје се наоѓа избирачкото место во кое гласаат.

Член 89

Гласањето трае непрекинато до 19 часот. Само во случај на неред избирачкиот одбор може да го запре гласањето додека редот не се воспостави. Времето за кое гласањето мораше да биде запрено и разлозите за запирањето на гласањето се внесуваат во записникот за гласање.

Во 19 часот се затвора избиралиштето и никој не се пушта внатре, но ќе им се доз-

воли да гласаат на избирачите што се нашле во зградата односно во дворот. Ако поради неред гласањето било запрено повеќе од еден час, гласањето ќе се продолжи за толку време колку што траело запирањето.

Член 90

За време на гласањето се води записник. Во записникот се внесуваат сите чиненици што се важни за гласањето. Членовите на избирачкиот одбор и претставниците на листите кандидати можат да бараат да се внесат во записникот определени чиненици.

Сите членови на избирачкиот одбор мораат да го потпишат записникот. Записникот го потпишуваат и претставниците на листите кандидати, но доколку тие не го потпишат, записникот важи и без нивните потписи.

Секој член на избирачкиот одбор односно претставник на листа кандидати може да даде во записникот свое одвоено мислење или свои забелешки на записникот.

7) Утврдување на резултатот од гласањето на избирачките места

Член 91

По свршеното гласање избирачкиот одбор прво ќе ги изброи неупотребените гласачки ливчиња, ќе ги стави во посебен плик и пликот ќе го залепи и запечати.

По ова избирачкиот одбор по изводот од избирачкиот список и на основа потврдите по кои гласале избирачите што не биле внесени во избирачкиот список, ќе утврди колку вкупно избирачи гласале. Потоа избирачкиот одбор ќе ја отвори кутијата и ќе пристапи кон броене на гласовите. Броенето на гласовите се врши на следниот начин: претседателот или еден од членовите на избирачкиот одбор вади од кутијата за гласање едно по едно гласачко ливче и од секое гласачко ливче ги чита имињата на кандидатите за кои избирачот гласал и ги двои оние гласачки ливчиња што се прогласени за неважни; друг член на избирачкиот одбор бележи за секој кандидат посебно колку гласови добил, како и колку ливчиња се прогласени за неважни; секое прочитано ливче претседателот му го предава на третиот член на избирачкиот одбор.

Претседателот секое гласачко ливче ќе им го покаже и на претставниците на листите кандидати што тоа бараат.

За неважни се сметаат гласачките ливчиња на кои се заокружени редните броеви пред имињата на повеќе кандидати отколку што се избираат одборници во соодветната изборна единица, непополнетите и измачканите ливчиња, како и ливчињата што такт се пополнети да не може со сигурност да се утврди за кои кандидати избирачот гласал.

Ако при ова се појави разлика помеѓу бројот на гласовите по изводот од избирач-

киот список, односно помеѓу збирот на тој број и бројот на избирачите што гласале со потврди од една страна и бројот на гласовите на гласачките ливчиња од друга страна, важи резултатот на гласањето по гласачките ливчиња.

Член 92

Кога избирачкиот одбор ќе го утврди резултатот на гласањето, ќе внесе во записникот за гласање особено: колку избирачи по изводот од избирачкиот список има на тоа избирачко место, колку избирачи гласале по изводот од избирачкиот список, колку гласале со потврди и колку вкупно, колку гласови добил секој кандидат, а колку гласачки ливчиња се прогласени за неважни. Во записникот ќе се внесат и одвоените мислења на членовите на избирачкиот одбор.

Записникот го потпишуваат сите членови на одборот и присутните претставници на листите кандидати.

Секој член на избирачкиот одбор и претставник на листите кандидати може да стави забелешка на записникот.

На претставниците на листите кандидати ќе им се издаде на нивно барање потврда за резултатот на гласањето.

Претседателот на избирачкиот одбор ќе го објави јавно резултатот на гласањето пред зградата во која се гласало.

Член 93

По завршеното пребројување на гласовите, записниците со изводот од избирачкиот список, потврдите врз основа на кои гласале избирачите што не биле внесени во избирачкиот список за соодветното избирачко место и сите употребени гласачки ливчиња ќе се стават во посебен плик, кој ќе се запечати и адресира на надлежната околиска односно градска изборна комисија. Во овој плик ќе се стават, сосема одвоено, и неупотребените гласачки ливчиња.

Избирачкиот одбор потоа најбрзо и по најкраток пат ќе го достави пликот со изборните акти на надлежната околиска односно градска изборна комисија на начин што го определила самата комисија.

Член 94

По завршеното утврдување на резултатите на гласањето, а најдалеку утредента избирачкиот одбор е должен да му го врати изборниот материјал на народниот одбор од кого материјалот го примил, за кое народниот одбор ќе му издаде на избирачкиот одбор потврда.

8) Утврдување на резултатот од изборот и доделување на мандатите

Член 95

Резултатот од изборот за одборници во секоја изборна единица ги утврдува надлежната околиска односно градска изборна комисија на основа добиените изборни акти.

Член 96

Изборната комисија ќе утврди претходно колку вкупно избирачи гласале во изборната единица, колку гласа добил во целата изборна единица секој кандидат, како и колку неважни ливчиња има, та врз основа на тоа ќе утврди кој кандидат е избран за одборник.

За секоја изборна единица се доделуваат онолку одборнички мандати колку што во неа се избираат одборници.

Ако два или повеќе кандидати што доаѓаат во обзир за доделување на одборничкиот мандат добиле еднаков број гласови, за овој одборнички мандат ќе се извршат поновни избори.

Член 97

Ако изборната комисија утврди неправилности во спроведувањето на изборите на одделни избирачки места или во целата изборна единица што битно влијаеле или можеа да влијаат на резултатот на изборите ќе ги поништи изборите во оние избирачки места на кои неправилностите се случиле.

Член 98

За својата работа изборната комисија води записник во кој особено ќе внесе: колку кандидати има во секоја изборна единица и презимето, татковото и роденото име и местото на живеење на секој кандидат; колку одборници се избираат по изборните единици; колку избирачи има по избирачкиот список и колку избирачи гласале; колку гласови добил секој кандидат; бројот на неважните гласачки ливчиња; презимето, татковото и роденото име, занимањето и местото на живеење на кандидатите што се избрани за одборници.

Записникот го потпишуваат сите членови на изборната комисија. Секој член на изборната комисија има право да одвои мислење и да стави забелешка.

Член 99

По завршената работа околиската односно градската изборна комисија ќе го извести народниот одбор за кој што изборите се вршени за вкупниот резултат на изборот, како и за тоа колку гласа добил секој еден кандидат и кои кандидати се избрани. Оверен препис од овој извештај изборната комисија ќе и достави и на Републичката изборна комисија.

Народниот одбор ќе го објави извештајот на изборната комисија на својата огласна табла и на друг погоден начин.

Изборната комисија, со извештајот по одредбите на став 1 од овој член, ќе му ги предаде на народниот одбор за кој се вршат изборите и сите изборни акти.

По верификацијата на мандатите народниот одбор на општината, освен народниот одбор на градската општина со посебни права, ќе му ги предаде на чување сите изборни

акти на народниот одбор на околијата односно градот.

Член 100

Изборната комисија ќе им издаде на избраните одборници уверенија дека се избрани.

Глава четврта

ИЗБОР НА ОДБОРНИЦИ ЗА СОБОРОТ НА ПРОИЗВОДИТЕЛИТЕ

1) Распоред на мандатите по производителните групи

Член 101

Бројот на одборниците што согласно со член 2 ст. 4 на овој закон се избираат во производителните групи го утврдува народниот одбор на околијата односно градот со посебна одлука која ја донесува во рок од десет дена од денот на распишувањето на изборите. Одлуката на народниот одбор ја потврдува Извршниот совет на Народното собрание на НРМ.

Член 102

Бројот на одборниците што се избираат во поодделните производителни групи се определува на следниот начин:

Прво се пресметува бројот на одборниците што од вкупниот број одборници на соборот на производителите се избира во секоја производителна група сразмерно со учеството на групата во општествениот производ на околијата односно градот утврден со текуштиот општествен план на околијата односно градот.

Ако по претходниот став не се распоредат сите одборнички мандати по производителните групи, преостанатиот број мандати ќе се распореди така што по еден мандат ќе се додели по ред на онаа производителна група што има најголем остаток.

Член 103

Ако на некоја производителна група не и' припадне ниеден мандат ни по став 1 ни по став 2 од член 102 на овој закон, на оваа производителна група ќе и' се додели еден мандат без обзир на процентот со кој учествува во остварувањето на општествениот производ на околијата односно градот, а за толку ќе се намали бројот на мандатите на другата производителна група, ако бројниот состав на обата собори на народниот одбор е ист.

2) Изборни единици

Член 104

Одборниците за соборот на производителите во рамките на производителната група непосредно се избираат по изборни единици.

Изборната единица ја сочинува една или повеќе стопански организации од подрачјето на околијата односно градот.

Изборните единици и бројот на одборниците што се избираат во одделните изборни единици го утврдува народниот одбор на околијата односно градот.

Член 105

Изборните единици и бројот на одборниците што се избираат во одделни изборни единици се утврдува на следниот начин:

Прво се определува бројот на производителите од производителната група на кој согласно член 2 став 5 од овој закон се избира еден одборник (количник). Количникот се определува на тој начин што вкупниот број производители од производителната група се дели со вкупниот број одборници што се избираат во групата.

Стопанска организација од соодветната производителна група што има најмалку толку производители колку што изнесува количникот, претставува посебна изборна единица и во неа се избираат толку одборници колку пати се содржи количникот во вкупниот број на производителите на стопанската организација, но најмногу пет. Ако во стопанската организација треба да се избираат повеќе од пет одборници, истата ќе се подели на две или повеќе изборни единици, и тоа по правило по одделенијата, погоните и другите работни единици на стопанската организација.

Стопанските организации што немаат толку производители колку изнесува количникот ќе се групираат во заеднички изборни единици и тоа така што според количникот во една изборна единица да може да се избира еден до најмногу пет одборници.

Изборните единици внатре во стопанската организација и заедничките изборни единици се утврдуваат по сослушување на управниот одбор на стопанските организации односно задругите, при што ќе се води сметка за предлозите на овие организации.

Ако по одредбите на став 1 и 2 од овој член не се распоредат сите одборнички мандати што и' припаѓаат на производителната група, преостанатите одборнички мандати ќе се доделат по ред на оние изборни единици што имаат најголем остаток.

Член 106

Под стопанска организација во смисла на одредбите од овој закон се разбираат и стопанските установи што се бават со производство, транспорт или промет со стока, или вршат поштенско-телеграфско-телефонска служба.

Член 107

Работните единици на стопанските организации (погони, градилишта, филијали итн.) што се наоѓаат вон местото во кое е седиштето на стопанската организација на која му припаѓаат, се третираат како посебни стопански организации во смисла на овој закон.

3) Предлагање на кандидати

а) од собираи на избирачите во стопанските организации

Член 108

Собираите на избирачите во стопанските организации на кои се врши предлагање на

кандидати за одборници на соборот на производителите се одржуваат по стопанските организации на соодветната изборна единица.

Собирот на избирачите во стопанска организација го сочинуваат сите работници и службеници на работа во таа стопанска организација односно сите членови на земјоделската задруга, членовите на нивните домаќинства што се бават со земјоделство и работниците и службениците на задругата. Во стопанските организации во кои се на работа односно зачленети повеќе од триста производители собирите на избирачите можат да се одржуваат по поедини погони, одделенија и други работни единици. Ако во една стопанска организација се на работа односно зачленети помалку од педесет производители, тие одржуваат заеднички собир со производителите од други стопански организации на изборната единица.

Околинската односно градската изборна комисија најдоцна петтиот ден по објавувањето на одлуката на народниот одбор за определување на изборните единици, по предлог на народниот одбор на околинската односно градот ќе утврди и со оглас ќе објави во кои стопански организации се одржуваат собири на избирачите, во кои стопански организации собирите се одржуваат по одделенијата, погоните и другите работни единици и во кои од тие единици, за кои стопански организации се одржува заеднички собир и во која од тие организации.

Член 109

Собирот на избирачите во стопанска организација го свикнува претседателот на работничкиот совет на стопанската организација односно претседателот на управниот одбор на земјоделската задруга, а во стопанските организации што немаат работнички совет претседателот на управниот одбор, односно раководителот на стопанската установа или работна единица за која се одржува посебен собир на избирачите.

Ако се одржува заеднички собир на избирачите за повеќе стопански организации, собирот го свикнува соодветниот претставник на онаа стопанска организација во која се одржува собирот.

Ако овластениот претставник на стопанската организација не свика собир најдоцна триесеттиот ден по распишувањето на изборите, собир ќе свика во натомошен рок од пет дена надлежната околинска односно градска изборна комисија.

Свикувањето на собирот на избирачите се објавува во стопанските организации најдоцна на три дена пред неговото одржување во сите погони и работилници на стопанските организации односно работни единици на задругата, со назначување на дневниот ред.

Член 110

Собирот на избирачите свикан за предлагање кандидати на одборници може да се одржи ако се присутни најмалку една десетина од вкупниот број производители на изборната единица што имаат право на учество на собирот на избирачите, но овој број не може да биде помал од педесет производители. Ако вкупниот број производители што имаат право на учество на собирот на избирачите е помал од сто, собирот може да се одржи само ако се присутни најмалку една третина од вкупниот број производители што имаат право да учествуваат на собирот.

Ако собирот на избирачите не може да се одржи затоа што не е присутен потребен број избирачи, органот овластен за свикнување на собирот ќе свика нов собир на избирачите.

Право на одлучување на собирот на избирачите во стопанска организација имаат само работниците и службениците на работа во стопанската организација за која се одржува собирот, односно членовите на земјоделската заруга за која се одржува собирот, членовите на нивните домаќинства што се бават со земјоделство и работниците и службениците на задругата. Ова право им припаѓа на производителите што имаат избирачко право по Законот за избирачките списоци.

Член 111

Собирот на избирачите во стопанска организација го отвара и раководи со неговата работа до избор на претседателство претставникот на стопанската организација што го свикал. Ако во смисла на член 109 став 3 на овој закон собирот го свикала околинската односно градската изборна комисија, собирот го отвора и раководи со неговата работа до изборот на претседателството производител што ќе го определи изборната комисија.

Раководителот на стопанската организација во која се одржува собирот на избирачите односно претседателот на управниот одбор на земјоделската задруга е должен да обезбеди записничар, но собирот може да избере друго лице за записничар.

Член 112

Врз основа на заклучокот на собирот на избирачите се составува предлог на листа кандидати која содржи:

1) називот на народниот одбор за кој се врши избор;

2) означување на производителната група во која се врши изборот, изборната единица и денот на изборот;

3) означување дека предлогот на листата кандидати е утврден на собир на избирачите во стопанска организација и податоци во кое место, во која стопанска организација и за кои стопански организации собирот е одржан и кога;

4) презимето, татковото и роденото име и местото на живеење на секој кандидат, ка-

ко и означување на стопанската организација во која секој од нив е на работа односно зачленет.

Предлогот на листата кандидати го потпишува претседавачот на собирот на избирачите и претседателот на кандидационата комисија. Покрај нивните потписи се означува презимето, татковото и роденото име, занимањето и местото на живеење на секого од нив. Нивните потписи мораат да бидат оверени од страна на државниот орган надлежен за оверување или од страна на народниот одбор на општината односно градот на чие подрачје е одржан собирот на избирачите.

Член 113

Со предлогот на листата кандидати мора да се приложи:

1) писмена изјава на секој кандидат за пристанок на кандидирањето, оверена од органот надлежен за оверување;

2) потврда на стопанската организација односно надлежниот одбор на општината или градот за секој кандидат дека е внесен во избирачкиот список за избор одборници на соборот на производителите во соодветната изборна единица, а ако кандидатот е функционер на синдикална или задружна организација ќе се приложи потврда на народниот одбор на општината односно градот дека е внесен во општиот избирачки список, како и потврда на соодветната организација дека за функционер е избран од производителите. Овие потврди можат да се дадат и на самата листа кандидати;

3) записникот за работата на собирот на избирачите.

Член 114

Предлогот на листата кандидати усвоен на собир на избирачите што се држи за сите стопански организации од изборната единица мора да содржи најмалку двоен број кандидати од бројот на одборниците што се избираат во изборната единица за која предлогот на листата кандидати се поднесува.

Предлогот на листата кандидати усвоен на собир на избирачите што се држи за дел од стопанските организации на изборната единица мора да содржи толку кандидати колку одборници се избираат во изборната единица за која предлогот на листата кандидати се поднесува.

б) од група производители

Член 115

Листа кандидати од група производители за одборници на соборот на производителите можат да поднесат работниците и службениците односно членовите на стопанските организации од изборната единица за која истата се поднесува.

Предлогот на листата кандидати мора да биде потпишан најмалку од сто производители. Ако во стопанските организации на изборната единица се на работа односно зачленети помалку од четири стотини производи-

тели, предлогот мораат да го потпишат најмалку една десетина производители на стопанските организации, со тоа што овој број не може да биде помал од дваесет.

Предлогот на листата кандидати мора да содржи најмалку толку кандидати колку што се избираат одборници во соодветната изборна единица.

Член 116

Предлогот на листата кандидати поднесен од група производители мора да содржи:

1) називот на народниот одбор за кој се врши избор;

2) означување на производителната група во која се врши изборот, изборната единица и денот на изборот;

3) презимето, татковото и роденото име и местото на живеење на кандидатите, како и означување на стопанската организација во која секој од нив е на работа односно зачленет.

Предлогот го потпишуваат сите предлагачи. Покрај потписот на секој предлагач мора да се означи презимето, татковото и роденото име, занимањето и местото на живеење, како и стопанската организација во која е на работа односно зачленет. Потписите на предлагачите мораат да бидат оверени од органот надлежен за оверување или народниот одбор на општината односно градот.

Член 117

Со предлогот на листата кандидати мора да се приложи:

1) писмена изјава на секој кандидат за пристанок на кандидирањето оверена од страна на органот надлежен за оверување;

2) потврда на стопанската организација односно народниот одбор на општината или градот за секој кандидат и потписник дека се внесени во избирачкиот список за избор одборници на соборот на производителите во соодветната изборна единица, а ако кандидатот е функционер на синдикална или задружна организација ќе се приложи потврда на народниот одбор на општината односно градот дека е внесен во општиот избирачки список, како и потврда на соодветната организација дека за функционер е избран од производителите. Овие потврди можат да се дадат и на самата листа кандидати.

4) Потврдување на листите кандидати

Член 118

Листите кандидати предложени од собири на избирачите во стопански организации и листите кандидати предложени од група производители се поднесуваат на потврда на надлежната околиска односно градска изборна комисија најдоцна на дваесет и еден ден пред денот на изборите.

Потписниците на предлогот на листата кандидати на собир на избирачите како и повите три потписници на предлогот на листа кандидати што потекнува од група произво-

дители се сметаат за подносители на соодветниот предлог.

5) Избирачки места и избран материјал

Член 119

Гласањето на изборите за одборници на соборот на производителите се врши на посебни избирачки места во стопанските организации. Избирачките места ги определува надлежната околиска односно градска изборна комисија.

Избирачките места се определуваат така што на едно избирачко место да гласаат приближно пет стотини избиратели, при што за секоја стопанска организација (претпријатие, установа, земјоделска задруга) во која се на работа односно зачленети најмалку дваесет производители се образува посебно избирачко место. За две или повеќе стопански организации од иста изборна единица во која се на работа односно зачленети помалку од дваесет производители се образува заедничко избирачко место.

Ако во една стопанска организација бројот на производителите е помал од дваесет, а поради голема оддалеченост не може да се образува со некоја друга стопанска организација заедничко избирачко место, овие производители ќе гласаат на избирачкото место за избор одборници на соборот на производителите во другата производителна група или на избирачкото место за избор одборници на околинскиот односно градскиот собор на народниот одбор на околинјата односно градот. Ова избирачко место го определува околинската односно градската изборна комисија. Во ваков случај надлежната изборна комисија за овие производители ќе му достави на избирачкиот одбор на избирачкото место каде истите ќе гласаат извод од избирачкиот список. На избирачкото место производителот ќе добие гласачко ливче на кое се испишани имињата на сите кандидати од изборната единица и плик адресиран за околинската односно градска изборна комисија. Откако избирателот гласа, ќе го стави гласачкото ливче во пликот, ќе го залепи и ќе му го предаде на претседателот на избирачкиот одбор.

Избирачкиот одбор на избирачкото место на кое се гласа во смисла на одредбите од претходниот став за ова гласање води посебен записник, кој по свршетокот на гласањето заедно со изводот од избирачкиот список и пликот со гласачките ливчиња му го доставува во посебен плик на надлежната околиска односно градска изборна комисија.

Член 120

Гласачкото ливче за избор одборници за соборот на производителите, покрај она што е пропишано во член 73 на овој закон мора да содржи и означување на производителната група во која одборникот се избира и означување на стопанската организација во која кандидатот е на работа односно зачленет.

Член 121

За утврдување на избирачкото право за избор одборници на соборот на производителите во рок од пет дена по распишувањето на изборите во секоја стопанска организација се образува комисија за изработка на избирачкиот список. Оваа комисија ќе се образува и во посебните работни единици на стопанските организации што се наоѓаат во седиштето на стопанската организација (член 107).

Комисијата за изработка на избирачкиот список се состои од претседател и два члена.

Комисијата ја именува управниот одбор на стопанската организација односно задругата односно органот на управувањето на стопанската установа.

Народниот одбор на општината односно градот во согласност со управниот одбор на стопанската организација односно задругата односно органот на управување на стопанската установа за две или повеќе стопански организации од истото место во кои се на работа помалку од дваесет производители може да образува заедничка комисија за изработка на избирачкиот список.

Во избирачкиот список се внесуваат сите производители што по одредбите на овој закон имаат избирачко право за избор одборници на соборот на производителите. Членовите на селанските работни задруги зачленети и во општа земјоделска задруга се внесуваат само во избирачкиот список на селанската работна задруга.

Избирачкиот список мора да се изработи во рок од десет дена од распишувањето на изборите.

Член 122

Штом комисијата за изработка на избирачкиот список го изготви избирачкиот список ќе го изложи во соодветните стопански организации три дена.

За овие три дена додека избирачкиот список е изложен секој производител што има избирачко право може да стави приговор зошто тој или некој друг производител што има избирачко право не е внесен во избирачкиот список, или зошто е внесено лице што по законот не може да биде внесено. Покрај ова можат да се ставаат и забелешки за неправилно внесување на податоците.

Приговорите на избирачкиот список се поднесуваат писмено или усно на кој било член на комисијата.

По приговорите претходно решава комисијата за изработка на избирачкиот список, а доколку комисијата не ги уважи приговорите, ги доставува на решавање на околинската односно градската комисија за избирачки списоци. Решението на околинската односно градската комисија за избирачки списоци е конечно.

Кога ќе бидат расправени сите приговори, комисијата за изработка на избирачкиот список составува конечен избирачки список кој го потпишуваат членовите на комисијата

и го потврдува околистката односно градската комисија за избирачки списоци.

Комисијата за изработка на избирачкиот список ја известува надлежната изборна комисија за бројот на избирачите по конечниот избирачки список, и истиот ќе му го достави на избирачкиот одбор кога овој ќе биде образуван. Ако во стопанската организација бидат образувани два или повеќе избирачки места комисијата за изработка на избирачкиот список за секое избирачко место ќе состави извод од избирачкиот список.

6) Гласање

Член 123

Избирачкиот одбор може да определи гласањето да отпочне пред седум часот односно да се продолжи и после деветнаесет часот за да се овозможи да гласаат работниците од разните смени. Избирачкиот одбор може да определи гласањето да отпочне најрано три часа порано или да се заврши три часа подоцна од времето определено во член 76 и 89 на овој закон.

7) Примена на одредбите од глава трета

Член 124

Доколку со одредбите на оваа глава не е инаку пропишано, при изборот на одборниците за соборот на производителите сходно ќе се применуваат одредбите од глава трета на овој закон.

Глава петта

ПОНОВНИ И ДОПОЛНИТЕЛНИ ИЗБОРИ

1) Поновни избори

Член 125

Поновни избори се вршат:

1) ако надлежната изборна комисија ги поништи изборите поради неправилности при спроведувањето на изборите;

2) ако два или повеќе кандидати што доаѓаат во обзир за доделување на одборничкиот мандат добиле еднаков број гласови;

3) ако во постапката за верификација на мандатите се поништи изборот на некој одборник поради неправилности во спроведувањето на изборите.

Член 126

Ако изборите се поништат поради неправилности во спроведувањето на изборите на одделни избирачки места, поновните избори се вршат само на оние избирачки места во кои имало неправилности.

Член 127

На поновните избори гласањето се врши по постојните листи кандидати, како и по накнадно потврдените ако ги има.

Предлози на нови листи кандидати се поднесуваат најдоцна на десет дена пред денот определен за спроведување на изборите.

Во случајот од точка 2 на член 125 на овој закон, поновен избор се врши само помеѓу кандидатите со најголем број гласови што добиле еднаков број гласови.

Во сите случаи на поновни избори кандидатите од потврдените листи кандидати можат да се откажат од кандидирањето.

Член 128

Поновните избори во случаите од точка 1 и 2 на член 125 на овој закон ги распишува надлежната околистката односно градска изборна комисија, а поновните избори во случајот од точка 3 на член 125 народниот одбор што го поништил изборот на одборникот.

Член 129

Поновните избори за одборници на народни одбори на општини и околистки односно градски собори се држат втората наредна недела, а поновните избори за одборници на соборот на производителите во рок од седум до четиринаесет дена од денот на одржаните избори (точ. 1 и 2 на член 125) односно од денот кога изборите се поништени (точ. 3 на чл. 125).

Член 130

Денот во кој ќе се одржат поновните избори ќе се објави најдоцна пет дена пред денот определен за изборите. Надлежната околистката односно градска изборна комисија во истиот рок ќе ги огласи постојните листи кандидати, како и новите ако ги има.

2) Дополнителни избори

Член 131

Дополнителните избори се вршат кога на одборникот му престане мандатот во случаите предвидени со Законот за народните одбори на околистите односно Законот за народните одбори на градовите и градските општини односно Законот за народните одбори на општините.

Член 132

Дополнителните избори ги определува народниот одбор на општината односно соборот на народниот одбор на околистката односно градот во кој одборничкото место останало упразнето.

Дополнителните избори се одржуваат најдоцна два месеца сметано од денот кога соодветното одборничко место останало упразнето.

Одлуката за дополнителните избори се објавува на уобичаен начин најдоцна месец дена пред денот определен за изборите.

3) Примена на одредбите од глава трета и четврта

Член 133

Доколку со одредбите на оваа глава не е инаку определено, на поновните и дополнителни избори сходно ќе се применуваат одредбите од глава трета и четврта на овој закон.

Глава шеста

ОТПОВИКУВАЊЕ НА ОДБОРНИЦИТЕ НА
НАРОДНИТЕ ОДБОРИ

1) Предлагање на отповикување

а) од собири на избирачите

Член 134

Постапка за отповикување на одборник по предлог на собир на избирачите ќе отпочне ако отпочнувањето на постапката е предложена на собир на избирачите на кој биле присутни најмалку една третина од сите избирачи внесени во избирачкиот список на изборната единица односно една третина од сите производители на стопанските организации од подрачјето на изборната единица во која е избран одборникот чие отповикување се бара.

Член 135

Свикување на собир на избирачите за поднесување на предлог за отпочнување на постапка за отповикување на одборник на народен одбор на општина односно околиски или градски собор можат да предложат најмалку педесет избирачи настанети во изборната единица во која одборникот е избран. Предлогот за свикување на собир му се поднесува на претседателот на народниот одбор на општината односно градот.

Свикувањето на собир на избирачите во стопанска организација за поднесување на предлог за отпочнување на постапка за отповикување на одборник на соборот на производители можат да предложат најмалку педесет производители на работа односно зачленети во стопанската организација на соодветната изборна единица за која се одржува собирот на избирачите. Предлогот за свикување на собир на избирачите му се поднесува на претседателот на работничкиот совет на стопанската организација односно претседателот на управниот одбор на земјоделската задруга, а ако стопанската организација нема работнички совет, на претседателот на управниот одбор односно раководителот на стопанската установа или работната единица за која собирот се одржува.

Предлогот за свикување собир на избирачите се поднесува писмено.

Член 136

По предлог од избирачите собир на избирачите свикува претседателот на народниот одбор на општината или градот односно овластениот претставник на стопанската организација, на кого му е упатен предлогот за свикување на собир.

Ако претседателот на народниот одбор, односно претставникот на стопанската организација на кого му е упатен предлогот, не свика собир на избирачите најдоцна петнаесет дена од денот на поднесувањето на предлогот, собир можат да свикаат самите избирачи што предложиле свикување на собир,

за кое тие се должни писмено да ја известат надлежната околиска односно градска изборна комисија.

Член 137

Претседателот на народниот одбор на општината односно градот што го свикал собирот на избирачите или одборникот што тој ќе го определи, односно овластениот претставник на стопанската организација што го свикал собирот на избирачите во стопанската организација, го отвора собирот и раководи со неговата работа до избор на претседателство на собирот.

Ако собирот го свикала група избирачи, собирот го отвора и со неговата работа до избор на претседателство на собирот раководи избирач што ќе го определат избирачите кои го свикале собирот.

Член 138

По извршеното избирање на претседателството претседавачот ја објавува целта на свикувањето на собирот и повикува еден од предлагачите што предложиле да се свика собир да го изнесе и образложи предлогот за отпочнување на постапка за отповикување на одборникот.

Собирот потоа го претресува предлогот и по завршениот претрес се пристапува кон гласање за или против поднесување на предлог за отповикување.

Гласањето се врши со кревање на рака.

Предлогот за отпочнување на постапка за отповикување е усвоен ако за него гласа мнозинството на присутните избирачи. По потреба се врши пребројување на гласовите.

Член 139

Ако собирот на избирачите не го усвои предлогот за отпочнување на постапка за отповикување, истите избирачи не можат повторно да поднесат предлог за свикување на нов собир за отпочнување постапка за отповикување на истиот одборник, пред истек на една година од денот на одржаниот собир.

Член 140

За работата на собирот на избирачите се води записник кој го потпишуваат претседавачот, записничарот и оверачите на записникот.

Записникот содржи особено: денот и часот на почетокот на одржаниот собир; за која изборна единица односно за кои стопански организации се одржува собирот; по чиј предлог е свикан собирот; кој го свикал и отворил собирот; презимето, татковото и роденото име на членовите на претседателството на собирот, записничарот и оверачите на записникот; вкупниот број избирачи на изборната единица за која се одржува собирот односно вкупниот број производители што имаат право на учество на собирот; бројот на присутните избирачи; дневниот ред на собирот; презимето, татковото и роденото име на одборникот чие отповикување се предлага

и на кој одбор односно собор му припаѓа; резултатот од гласањето по предлогот за отпочнување на постапка за отповикување и разлозите за отпочнувањето на оваа постапка, ако предлогот е усвоен; на кој начин е утврден резултатот на гласањето; други околности од значај за работата на соборот, и часот на свршувањето на соборот.

Член 141

Ако соборот на избирачите го усвои предлогот за отпочнување на постапка за отповикување на одборникот, се составува предлог за отповикување.

Предлогот за отповикување го составува претседателството на соборот, но соборот може да определи тоа да го направат три други избирачи присутни на соборот.

Предлогот за отпочнување на постапка за отповикување го потпишуваат членовите на претседателството или други три избирачи присутни на соборот што соборот ќе ги определи. Нивните потписи мораат да бидат оверени од државниот орган надлежен за оверување или од народниот одбор на општината односно градот на чие подрачје е одржан соборот на избирачите.

б) од група избирачи односно група производители

Член 142

Предлог за отповикување на одборник на народен одбор на општина односно околиски или градски собор што го поднесува група избирачи мора да биде потпишан најмалку од една третина од вкупниот број избирачи внесени во избирачкиот список на подрачјето на изборната единица во која е избран одборникот чие отповикување се предлага.

Потписите на предлагачите мораат да бидат оверени од страна на органот надлежен за оверување или народниот одбор на општината.

Предлогот за отповикување мора да содржи, покрај другото што е пропишано во член 144 на овој закон, и потврда на народниот одбор на општината односно градот дека предлагачите се запишани во избирачкиот список.

Со предлогот за отповикување мора да се приложи потврда од надлежната околиска односно градска изборна комисија за вкупниот број избирачи во изборната единица.

Член 143

Предлогот за отповикување на одборник избран во соборот на производителите што го поднесува група производители мора да биде потпишан најмалку од една третина од вкупниот број производители што имаат избирачко право во изборната единица во која е избран одборникот чие отповикување се предлага.

Предлогот за отповикување што го поднесува група производители мора да содржи, покрај другото што е пропишано во член 144

на овој закон, и потврда на стопанската организација односно народниот одбор на општината или градот за секој потписник дека е внесен во избирачкиот список за избор одборници на соборот на производителите во соодветната изборна единица. Потписите на предлагачите мораат да бидат оверени од страна на органот надлежен за оверување или народниот одбор на општината.

Со предлогот за отповикување мора да се приложи потврда на надлежната околиска односно градска изборна комисија за вкупниот број производители на работа односно зачленети во стопанските организации на соодветната изборна единица.

2) Содржина на предлогот за отповикување и органот на кого му се поднесува

Член 144

Предлогот за отповикување мора да содржи:

1) презимето, татковото и родено име и местото на живеење на одборникот чие отповикување се предлага, како и означување на народниот одбор односно соборот чиј е член;

2) означување на изборната единица во која одборникот е избран;

3) разлозите поради кои се предлага отповикувањето.

Покрај името на секој потписник на предлогот за отповикување мора да се означат презимето, татковото и роденото име, занимањето и местото на живеење, а ако предлогот за отповикување го поднесува група производители, ќе се означат за секој од нив и стопанската организација во која е на работа односно зачленет.

Член 145

Предлогот за отповикување се поднесува писмено.

Предлогот за отповикување на одборник избран во народен одбор на општина се поднесува на надлежната околиска односно градска изборна комисија.

Предлогот за отповикување на одборник избран во народен одбор на околија односно град се поднесува преку надлежната околиска односно градска изборна комисија на Републичката изборна комисија.

Член 146

Околиската односно градската изборна комисија ќе го достави на Републичката изборна комисија во рок од 24 часа поднесениот предлог за отповикување на одборникот на народен одбор на оклија односно град.

3) Испитување на предлозите и распишување на гласање за отповикување

Член 147

Надлежната изборна комисија ќе испита претходно дали поднесениот предлог за отповикување е составен согласно одредбите на овој закон, не завлегувајќи во испиту-

вање за оправданоста на разлезите изнесени во предлогот за отповикување.

Ако предлогот содржи само формални недостатоци, надлежната изборна комисија ќе им го врати предлогот на подносителите за да ги отклонат недостатоците, истовремено одредувајќи им рок во кој тоа мора да биде извршено.

Надлежната изборна комисија ќе го одбие предлогот што не ги исполнува условите предвидени во членовите 141—144 на овој закон и за тоа ќе ги извести подносителите на предлогот. На ист начин ќе се постапи ако предлагачите во определениот рок не ги отклонат формалните недостатоци.

Како подносител на предлогот се сметаат потписниците на предлогот на собир на избирачите, а ако предлогот го поднесува група избирачи односно производители, трите први по ред потписници на предлогот.

Член 148

Ако надлежната изборна комисија утврди дека предлогот за отповикување одговара на одредбите на овој закон, ќе го потврди предлогот и ќе распише гласање за отповикувањето во изборната единица во која одборникот е избран. Надлежната изборна комисија ќе го распише гласањето за отповикувањето најдоцна за триесет дена од денот на потврдувањето на предлогот за отповикувањето.

Решението за распишување на гласање за отповикување ги содржи презимето, татковото и роденото име на одборникот за чие отповикување се гласа, означување на народниот одбор чиј член е одборникот, означување на изборната единица во која гласањето ќе се врши и денот определен за гласање.

Гласањето за отповикување на одборник на народен одбор на општина односно околиски или градски собор се врши само во недела.

Член 149

За распишувањето на гласање за отповикување надлежната изборна комисија ќе го извести народниот одбор на кого му припаѓа одборникот чие отповикување се предлага и самиот одборник. Ако Републичката изборна комисија го распишала гласањето, ќе ја извести и надлежната околиска односно градска изборна комисија.

Решението на Републичката изборна комисија за распишување на гласање за отповикување на одборник се објавува во „Службен весник на НРМ“ и тоа најдоцна петнаесет дена пред денот определен за гласање. Решението на околиската односно градската изборна комисија се објавува на огласната табла на народниот одбор и на друг уобичаен начин во истиот рок.

4) Гласање за отповикување на одборници и утврдвтуње резултатот на гласањето

Член 150

Гласањето за отповикување се врши на избирачки места во изборната единица во која одборникот е избран.

Околиската односно градската изборна комисија е должна најмалку осум дена пред денот определен за гласање да ги утврди избирачките места и за секое избирачко место да именува избирачки одбор што ќе раководи со гласањето.

Член 151

Околиската односно градската изборна комисија е должна да издаде оглас за тоа дека е определено гласање за отповикување.

Овој оглас мора да го содржи презимето, татковото и роденото име на одборникот за чие отповикување се гласа, означување на народниот одбор односно соборот чиј член е одборникот, како и означување на изборната единица во која се врши гласање и денот на гласањето.

Околиската односно градската изборна комисија ќе обезбеди огласот за определување на гласање за отповикување да биде објавен најдоцна осум дена пред денот определен за гласање во сите места односно стопански организации од подрачјето на изборната единица.

Член 152

Најдоцна на три дена пред денот на гласањето за отповикувањето, одборникот за чие отповикување се гласа и подносителите на предлогот за отповикување можат да и' пријават на надлежната околиска односно градска изборна комисија по еден свој претставник за секое избирачко место и негов заменик. За претставник на одборникот односно подносителите на предлогот и за негов заменик можат да бидат предложени само лица што имаат избирачко право. Претседателот на изборната комисија најдоцна 48 часа по примањето на пријавата ќе издаде уверение за секој пријавен претставник и заменик врз основа на кое тие ќе можат да учествуваат во работата на избирачкиот одбор, но без право на одлучување.

Член 153

На секое избирачко место ќе се става кутија за гласање за отповикувањето на која ќе се истакне огласот за определување на гласањето за отповикувањето.

Член 154

За отповикувањето се гласа со гласачки ливчиња.

Во гласачките ливчиња ќе се внесе презимето, татковото и роденото име и местото на живеење на одборникот за чие отповикување се гласа, а под неговото име ќе се отпечатаат, горе и долу, зборовите „за отповикување“ и „против отповикување“.

Претседателот на избирачкиот одбор на секој гласач ќе му даде гласачко ливче.

Ако гласачот гласа за отповикување на одборникот ќе ги заокружи зборовите „за отповикување“, а ако гласа против неговото отповикување ќе ги заокружи зборовите „против отповикување“.

Гласачките ливчиња на кои не се заокружени зборовите „за отповикување“ ни зборовите „против отповикување“, како и гласачките ливчиња што така се исполнети да не може со сигурност да се утврди дали избирачот гласал за или против отповикувањето, се сметаат за **неважни**.

Член 155

По завршеното гласање се врши пребројување на гласачките ливчиња и се утврдува бројот на ливчињата на кои се гласало за отповикувањето, бројот на ливчињата на кои се гласало против отповикувањето како и бројот на неважните ливчиња.

По завршеното пребројување ќе се внесе во записникот за работата на избирачкиот одбор колку избирачи има на гласачкото место по изводот од избирачкиот список, колку избирачи гласале, бројот на гласачките ливчиња со кои е гласано за отповикувањето, бројот на гласачките ливчиња со кои е гласано против отповикувањето и бројот на неважните ливчиња.

По завршената работа избирачкиот одбор ќе го објави пред зградата на избирачкото место резултатот на гласањето.

Избирачкиот одбор, веднаш и по најкраток пат, записникот за гласањето со гласачките ливчиња и другиот изборен материјал ќе го достави на околицката односно градската изборна комисија.

Член 156

На основа материјалот примен од избирачкиот одбор околицката односно градската изборна комисија ќе утврди колку вкупно избирачи гласале во изборната единица, колку вкупно гласале за отповикувањето а колку против отповикувањето, бројот на неважните гласачки ливчиња како и вкупниот број на избирачите запишани во избирачкиот список во целата изборна единица и врз основа на ова ќе установи дали одборникот е отповикан. Овие податоци комисијата ќе ги внесе во записникот за својата работа.

За резултатот на гласањето комисијата писмено ќе ја извести Републичката изборна комисија и одборникот за чие отповикување се гласаше.

Член 157

Кога околицката односно градската изборна комисија ќе го утврди резултатот на гласањето за отповикувањето, ќе го објави на огласната табла на народниот одбор на околицката односно градот, а на народниот одбор на кого одборникот му припаѓа, ќе му достави извештај за својата работа со сите

акти што се однесуваат на постапката за гласањето по отповикувањето.

5) Применување на одредбите од глава трета и четврта

Член 158

Доколку со одредбите од оваа глава не е инаку определено, за гласање за отповикување на одборници и утврдување на резултатот од гласањето сходно ќе се прилагаат одредбите од глава трета и четврта на свој закон.

Глава седма

ЗАШТИТА НА ИЗБОРНИТЕ ПРАВА

1) Приговори и жалби

Член 159

Поради неправилности во работата на собир на избирачите на кој е извршено кандидирање или предложено отповикување на одборник, како и поради неправилности во работата на избирачки одбор при избор односно отповикување на одборник, секој кандидат односно одборник чие отповикување се предлага, како и секој избирач имаат право да поднесат приговор до надлежната околицка односно градска изборна комисија.

Ако изборната комисија утврди неправилности во работата на собирот на избирачите односно избирачкиот одбор што битно влијаеле или можеле да влијаат на утврдувањето на листата кандидати односно спроведувањето на изборот, ќе ја поништи работата на собирот на избирачите и ќе определи во определен рок да се свика нов собир на избирачите односно ќе го поништи изборот на соодветното избирачко место. По приговорите за неправилности во работата на собир на избирачите изборната комисија одлучува до потврдувањето на предлогот на листата кандидати, а по приговорите за неправилности во работата на избирачкиот одбор до утврдувањето на резултатот на изборите.

Член 160

Против решението на околицката односно градската изборна комисија за одбивање на предлог на листа кандидати или одделни кандидати од предлог на листа кандидати, подносителите на предлогот имаат право на жалба до окружниот суд на чие подрачје се наоѓа седиштето на изборната комисија. Жалбата се поднесува во рок од 48 часа од примањето на решението. Окружниот суд ќе донесе решение најдоцна за 48 часа по примањето на жалбата.

Член 161

Против решението на Републичката односно околицката или градската изборна комисија за одбивање на предлог за отповикување на одборник, подносителите имаат право на жалба до Врховниот суд на НРМ.

Жалбата се поднесува во рок од три дена од примањето на решението.

Член 162

Против решението на околицката односно градската изборна комисија, освен случаите од член 160 и 161 на овој закон, секој кандидат, одборникот за чие отповикување се гласаше и секој избирач имаат право на жалба до Републичката изборна комисија односно народниот одбор на општината или надлежниот собор на народниот одбор на околицјата односно градот. Овие можат да му укажат на народниот одбор на општината односно надлежниот собор и на неправилностите во работата на избирачкиот одбор како и во работата на собирот на избирачите.

Жалбата изјавена до денот на изборите односно до денот на гласањето за отповикување се предава на Републичката изборна комисија, а жалбата изјавена по овој ден се предава на народниот одбор на општината односно надлежниот собор на народниот одбор на околицјата односно градот. Жалбата до народниот одбор на општината односно надлежниот собор на народниот одбор на околицјата односно градот се поднесува најдоцна до денот на состанокот на верификационата комисија, а жалбата што се однесува до дополнителни избори или отповикување на одборник, во рок од петнаесет дена од денот на изборите односно гласањето за отповикување.

2) Кривични одредби

Член 163

Со парична казна или затвор до една година ќе се казни за кривично дело:

1) кој со поткупување влијае на избирач при избори или отповикување на одборници да гласа за или против определен кандидат, односно за или против отповикувањето на одборникот, или воопшто да не гласа, или да потпише предлог на листа кандидати или предлог за отповикување, или да одрече даден потпис на такви предлози;

2) избирач кој повеќе од еден пат гласа или ќе се обиде да гласа при избори за ист народен одбор или за отповикување на одборник;

3) избирач кој при избори или гласање за отповикување гласа или се обиде да гласа наместо друг избирач под негово име;

4) кој на избиралиште дојде под оружје или со некакво опасно орудие, како и кој без позив од претседателот на избирачкиот одбор нареди да се доведе оружана сила на избиралиштето, или ја доведе без негова наредба;

5) кој уништи, скрие, оштети или однесе некаква исправа за избори или гласање за отповикување, или некаков предмет

што служи за избор или гласање за отповикување.

Член 164

Со парична казача до 20.000 динари или со затвор до два месеца ќе се казни за кривично дело:

1) кој при гласањето непристојно се понаша;

2) кој, откако гласал односно откако се утврди дека не е внесен во избирачкиот список, по опомена од претседателот на избирачкиот одбор не се уклони од избиралиштето;

3) кој ја смеќава работата на избирачкиот одбор или изборната комисија;

4) член на избирачки одбор или изборна комисија како и секое друго лице кое на кој да било начин ја повреди тајноста на гласањето.

Член 165

За кривично дело фалсификување, повредување слободата на определувањето на избирачите, спречување на службени лица во вршењето на службени работи, навреда или клевета на член на претседателството на собир на избирачите или член на избирачки одбор или изборна комисија во вршењето на нивната службена должност, како и за било кое друго кривично дело предвидено во Кривичниот законик што е сторено во врска со избор или отповикување на одборници, учинителот ќе се казни по одредбите на Кривичниот законик.

Член 166

Сите дејанија казниви по овој закон или по Кривичниот законик што се сторени на избиралиште, избирачкиот одбор ќе ги внесе во својот записник со означување на презимето, татковото и роденото име, занимањето и местото на живеење на сторителот.

Откако ќе ја заврши својата работа, околицката изборна комисија ќе состави извод од примените записници за сите казниви дејанија, ако ги имало, и овие изводи ќе му ги достави на јавниот обвинител за покренување на кривична постапка.

ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 167

Упатства за извршување на овој закон донесува Извршниот совет на Народното собрание на НРМ.

168

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Народна Република Македонија“.

109

УКАЗ

за прогласување

НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА НАРОДНИТЕ ОДБОРИ НА ОПШТИНИТЕ

На основа член 71 точка 11 од Уставниот закон за основите на општественото и политичкото устројство и органите на власта на Народна Република Македонија, се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за народните одбори на општините, што Народното собрание на Народна Република Македонија го донесе на својата седница на 15 септември 1953 година.

У број 5

15 септември 1953 година

Скопје

Извршен совет
на Народното собрание
на Народна Република Македонија

Претседател Претседател
на Народното собрание, на Извршниот совет,
Димче Стојанов-Мире, с. р. Лазар Колишевски, с. р.

ЗАКОН**ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА НАРОДНИТЕ ОДБОРИ НА ОПШТИНИТЕ**

Член 1

Член 4 од Законот за народните одбори на општините од 3 јули 1952 година („Службен весник на НРМ“ бр. 22/52) се изменува и гласи:

„Народен одбор на општина избираат граѓаните на општината на основа општо, еднакво и непосредно избирачко право.

Гласањето за избор одборници на народен одбор на општина се врши тајно и со гласачки ливчиња.

Народните одбори на општините се избираат на три години“.

Член 2

Член 69 се изменува и гласи:

„Одборникот на народен одбор на општина не може да биде службеник на администрацијата на својот народен одбор односно во администрацијата на народниот одбор на околината на чие подрачје е општината, судија нити службеник на органите на внатрешните работи односно јавното обвинителство“.

Член 3

Точка 5) на член 75 се изменува и гласи:

„5) примане служба во администрацијата на својот народен одбор односно во администрацијата на народниот одбор на околината на чие подрачје се наоѓа неговиот општински народен одбор, како и поради примане служба во органите на внатрешните работи или јавното обвинителство — со денот на стапување на должност“.

Член 4

Во сите одредби на Законот во кои се споменува Президиумот на Народното собрание, место „Президиум“ се става „Извршниот совет“.

Член 5

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Народна Република Македонија“.

110

УКАЗ

за прогласување

НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА НАРОДНИТЕ ОДБОРИ НА ГРАДОВИТЕ И ГРАДСКИТЕ ОПШТИНИ

На основа член 71 точка 11 од Уставниот закон за основите на општественото и политичкото устројство и органите на власта на Народна Република Македонија, се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за народните одбори на градовите и градските општини, што Народното собрание на Народна Република Македонија го донесе на својата седница одржана на 15 септември 1953 година.

У Бр. 7

15 септември 1953 година

Скопје

Извршен совет
на Народното собрание
на Народна Република Македонија

Претседател Претседател
на Народното собрание, на Извршниот совет,
Димче Стојанов-Мире, с. р. Лазар Колишевски, с. р.

ЗАКОН**ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА НАРОДНИТЕ ОДБОРИ НА ГРАДОВИТЕ И ГРАДСКИТЕ ОПШТИНИ**

Член 1

Член 7 од Законот за народните одбори на градовите и градските општини од 3 јули 1952 година („Службен весник на НРМ“ бр. 22/52) се изменува и гласи:

„Одборници на народен одбор на градска општина односно одборници на градски одбор на народен одбор на град избираат граѓаните на општината односно градот на основа општо, еднакво и непосредно избирачко право.

Одборници на собор на производители на народен одбор на град избираат непосредно производителите запослени во производство-то, транспортот и трговијата.

Гласањето за избор одборници на народните одбори на градовите и градските општини е тајно и се врши со гласачки ливчиња“.

Член 2

Став 2 на член 8 се изменува и гласи:

„Народниот одбор на град се избира на четири години“.

Член 3

Член 59 се изменува и гласи:

„Бројот на одборниците на соборот на производителите на народен одбор на град изнесува најмалку три четвртини од вкупниот број одборници на градскиот собор, а најмногу толку колку вкупно одборници има во градскиот собор.“

Во овие граници бројот на одборниците ќе се одреди со статутот на народниот одбор на градот“.

Член 4

Член 117 се изменува и гласи:

„Одборникот на народен одбор на град не може да биде службеник во администрацијата на својот народен одбор, судија нити службеник на органите на внатрешните работи или јавното обвинителство.“

Одборникот на народен одбор на градска општина не може да биде службеник во администрацијата на својот народен одбор ни во администрацијата на народниот одбор на околицата на чие подрачје е општината, судија нити службеник на органите на внатрешните работи или јавното обвинителство“.

Член 5

Член 128, точка 5 се изменува и гласи:

„Примање служба во администрацијата на народниот одбор на градот, службата судија односно служба во органите на внатрешните работи или јавното обвинителство во поглед одборниците на народен одбор на град, а поради примање служба во администрацијата на народниот одбор на градската општина односно во администрацијата на народниот одбор на околицата на чие подрачје е градската општина, службата судија односно служба во органите на внатрешните работи или јавното обвинителство во поглед одборниците на народните одбори на градските општини — со денот на стапувањето на должност“.

Член 6

Член 7 се изменува и гласи:

„По исклучение од член 59 на овој закон, до изборите на нови собори на производителите

лите на градските народни одбори, сегашните собори на производителите на тие народни одбори работите од својот делокруг ќе ги вршат во својот сегашен броен состав“.

Член 7

Во сите одредби на Законот во кои се споменува Президиумот на Народното собрание, наместо „Президиум“ се става „Извршен совет“.

Член 8

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Народна Република Македонија“.

111

УКАЗ

за прогласување

НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА НАРОДНИТЕ ОДБОРИ НА ОКОЛИИТЕ

На основа член 71 точка 11 од Уставниот закон за основите на општественото и политичкото устројство и органите на власта на Народна Република Македонија, се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за народните одбори на околиците, што Народното собрание на Народна Република Македонија го усвои на својата седница одржана на 15 септември 1953 година.

У Бр. 6

15 септември 1953 година

Скопје

Извршен совет

на Народното собрание на

Народна Република Македонија

Претседател

Претседател

на Народното собрание, на Извршниот совет,
Димче Стојанов-Мире, с. р. Лазар Колишевски, с. р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА НАРОДНИТЕ ОДБОРИ НА ОКОЛИИТЕ

Член 1

Ставовите 3 и 4 од член 4 на Законот за народните одбори на околиците од 3 јули 1952 година („Службен весник на НРМ“ бр. 22/52) се изменува и гласи:

„Соборот на производителите е претставничко тело на производителите и го сочинуваат одборници непосредно избрани од производителите запослени во производството, транспортот и трговијата сразмерно со сво-

јот допринос за општествената заедница изразен во нивното учество во општествениот производ на околицата.

Гласањето за избор одборници на околските народни одбори е тајно и се врши со гласачки ливчиња“.

Член 2

Став 1 на член 6 се изменува и гласи:

„Народниот одбор на околица се избира на четири години“.

Член 3

Член 63 се изменува и гласи:

„Бројот на одборниците од соборот на производителите на народниот одбор на околица изнесува најмалку три четвртини од вкупниот број одборници на околицкиот одбор а најмногу толку колку вкупно одборници има околицкиот одбор.“

Во овие граници бројот на одборниците на соборот на производителите ќе се одреди со статутот на народниот одбор на околицата“.

Член 4

Член 119 се изменува и гласи:

„Одборникот на околицки народен одбор не може да биде службеник во администрацијата на својот народен одбор односно во администрацијата на народен одбор на општините на подрачјето на околицата, судија нити службеник на органите на внатрешните работи или јавното обвинителство“.

Член 5

Точка 5 на член 124 се изменува и гласи:

„5) примање служба во администрацијата на својот народен одбор односно во администрацијата на општински народен одбор на подрачјето на околицата, како и поради примање служба судија односно служба во органите на внатрешните работи и јавното обвинителство — со денот на стапување на должност“.

Член 6

Член 6 се изменува и гласи:

„По исклучение од член 63 на овој закон, до изборот на нов одбор на производителите на околицките и градските народни одбори, соборите на производителите на народните одбори работите од својот делокруг ќе ги вршат во својот сегашен броен состав“.

Член 7

Во сите одредби на овој закон во кои се споменува Президиумот на Народното собрание место „Президиум“ се става „Извршен совет“.

Член 8

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Народна Република Македонија“.

112

ОДЛУКА

ЗА РАСПУШТАЊЕ НА НАРОДНОТО СОБРАНИЕ НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА (ОД ВТОРОТО СВИКУВАЊЕ)

Откако ги заврши работите што му беа ставени во задаток со Законот за спроведување на Уставниот закон за основите на општественото и политичкото устројство и органите на власта на Народна Република Македонија, Народното собрание на Народна Република Македонија на својата седница од 15 септември 1953 година ја донесе следната

ОДЛУКА

1. — Се распушта Народното собрание на Народна Република Македонија од Второто свикување, избрано на 3 декември 1950 година.

2. — До состанокот на Народното собрание на Народна Република Македонија од Третото свикување, Народните пратеници избрани на изборите од 3 декември 1950 година ги уживаат сите пратенички права, согласно Уставот на НРМ и Уставниот закон за основите на општественото и политичкото устројство и органите на власта на Народна Република Македонија, освен правото на дневници.

3. — Согласно Законот за спроведување на Уставниот закон за основите на општественото и политичкото устројство и органите на власта на Народна Република Македонија до состанокот на новоизбраното Народно собрание, покрај претседателот на Народното собрание ќе остане на должност и секретарот на Народното собрание Фируз Назим.

4. — Поради природата на својата работа остануваат на должност Административниот и Мандатно-имунитетниот одбор, како и Комисијата за толкување на законите, Комисијата за народните одбори, избрани согласно член 4 од Законот за спроведување на Уставниот закон за основите на општественото и политичкото устројство и органите на власта на Народна Република Македонија.

5. — Оваа одлука влегува во сила веднаш.

Бр. 418

Скопје, 15 септември 1953 година

Народно собрание
на Народна Република Македонија

Секретар, Претседател,
Фируз Назим, с. р. Димче Стојанов — Мире, с. р.

✓ 113

На основа член 21 точка 10 од Уставниот закон за општественото и политичкото устројство и органите на власта на Народна Република Македонија и член 9 став 1, 2 и 4 од Законот за избор и отповикување на одборниците, Народното собрание на НРМ на својата седница од 15 септември 1953 година ја донесува следната

ОДЛУКА

ЗА РАСПИШУВАЊЕ ОПШТИ ИЗБОРИ ЗА ИЗБОР ОДБОРНИЦИ НА СОБОРИТЕ НА ПРОИЗВОДИТЕЛИТЕ НА НАРОДНИТЕ ОДБОРИ НА ОКОЛИИТЕ И НА НАРОДНИОТ ОДБОР НА ГРАД СКОПЈЕ

1. Се распишуваат општи избори за избор одборници на соборите на производителите на народните одбори на околиите и на Народниот одбор на град Скопје.

2. Изборите ќе се одржат од 28 октомври до 1 ноември 1953 година, вклучително, а во деновите што ќе ги одреди Републичката изборна комисија.

3. За спроведување на оваа одлука ќе се грижи Републичката изборна комисија.

4. Оваа одлука влегува во сила од денот на објавувањето во „Службен весник на Народна Република Македонија“.

Број 416

15 септември 1953 година

Скопје.

Народно собрание

на Народна Република Македонија

Секретар,

Претседател,

Фируз Назим, с. р. Димче Стојанов — Мире, с. р.

✓ 114

На основа член 19 точка 1 од Законот за спроведување на Уставниот закон за основите на општественото и политичкото устројство и органите на власта на Народна Република Македонија, Народното собрание на својата седница од 15 септември 1953 година донесува

ОДЛУКА

ЗА ПОТВРДУВАЊЕ УРЕДБИ ДОНЕСЕНИ ВО ВРЕМЕТО ОД 29 ЈАНУАРИ ДО 15 СЕПТЕМВРИ 1953 ГОДИНА

Се потврдуваат уредбите донесени на основа член 19 точка 1 од Законот за спроведување на Уставниот закон за основите на општественото и политичкото устројство и органите на власта на Народна Република Македонија во времето од 29 јануари до 15 септември 1953 година и тоа:

1. — Уредбата за кредитирање на бегалците од Пиринска Македонија за изградба на станови во 1953 година („Службен весник на НРМ“ бр. 7/53);

2. — Уредбата за изменување на гранката 511 од член 1 на Законот за општествениот план на Народна Република Македонија за 1953 година („Службен весник на НРМ“ бр. 17/53);

3. — Уредбата за издавање на занаетчиски работи и транспортни услуги на изведување по пат на јавно наддавање („Службен весник на НРМ“ бр. 17/53);

4. — Уредбата за оснивање на Заводот за овоштарство („Службен весник на НРМ“ бр. 23/53).

Бр. 413

Скопје, 15 септември 1953 година

Народно собрание

на Народна Република Македонија

Секретар,

Претседател,

Фируз Назим, с. р. Димче Стојанов — Мире, с. р.

СОДРЖИНА

	Страна
106. Одлука за прогласување на Законот за изменување на Уставниот закон за општественото и политичкото устројство и органите на власта на Народна Република Македонија — — — — —	229
107. Указ за прогласување на Законот за правата и должностите, изборот и отповикувањето на народните пратеници на Народното собрание на Народна Република Македонија — — — — —	229
108. Указ за прогласување на Законот за изменување и дополнување на Законот за избор и опозив одборници на народните одбори — — — — —	258
109. Указ за прогласување на Законот за изменување и дополнување на Законот за народните одбори на општините — — — — —	281
110. Указ за прогласување на Законот за изменување и дополнување на Законот за народните одбори на градовите и градските општини — — — — —	281
111. Указ за прогласување на Законот за изменување и дополнување на Законот за народните одбори на околиите — — — — —	282
112. Одлука за распуштање на Народното собрание на Народна Република Македонија (од Второто свикување) — — — — —	283
113. Одлука за распишување Општи избори за избор одборници на соборите на производителите на народните одбори на околиите и на Народниот одбор на град Скопје — — — — —	284
114. Одлука за потврдување уредби донесени во времето од 29 јануари до 15 септември 1953 година — — — — —	284